

SUOMEN PANKKI

1965

VUOSIKIRJA

LAATINUT

SUOMEN PANKIN
TALOUSTIETEELLINEN TUTKIMUSLAITOS

46. VUOSIKERTA

HELSINKI 1966

HELSINKI 1966
VALTIOEUVESTON KIRJAPAINO

Suomen Pankin vuosikirja toimintavuodelta 1965 ilmestyy entisen jäsentelyn mukaisena. Tekstiosastossa, joka käsittelee pankin raha-, luotto- ja valuuttapolitiikkaa sekä pankin taseiden kehitystä kertomusvuoden aikana, esitetään liitteenä vuoden 1965 aikana annetut lait Suomen Pankin ohjesäännön muuttamisesta ja rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa. Taulukko-osastossa annetaan yksityiskohtaisia tietoja pankin taseesta ja eri pankkitoimista vuonna 1965.

Vuosikirja julkaistaan kolmena yhtäpitävänä painoksena, suomen-, ruotsin- ja englanninkielellä. Kirja on laadittu Suomen Pankin taloustieteellisessä tutkimuslaitoksessa.

Helsingissä 14 päivänä huhtikuuta 1966.

HEIKKI VALVANNE

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

I. Taloudellinen kehitys vuonna 1965	7
II. Luotto- ja pääomamarkkinat	
Rahapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet	10
Rahalaitokset	17
Arvopaperimarkkinat	20
Valtiontalous	21
Obligaatiomarkkinat	24
III. Valuuttapolitiikka ja maksutase	
Valuuttakurssit	26
Ulkomainen maksuliike	29
Maksutase ja valuuttavaranto	30
IV. Pankin taseet	
Ulkomaiset tilit	36
Valtion tilit	37
Pankkien tilit	37
Yritysten tilit	38
Muut tilit	38
V. Suomen suhteet kansainvälisiin rahalaitoksiin	
Kansainvälinen Valuuttarahasto (IMF)	40
Maailmanpankki (Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki, IBRD)	42
Kansainvälinen Rahoitusyhtiö (IFC)	45
Kansainvälinen Kehittämisjärjestö (IDA)	45
Liite	
Laki Suomen Pankin ohjesäännön muuttamisesta	47
Laki rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa	49
Taulukot: Suomen Pankin toiminta	
1. Omaisuustase vuosina 1958—1965	2
2. Valuuttavaranto kunkin vuoden ja neljänneksen lopussa vuosina 1962—1965	10

	Sivu
3. Tulostase vuosina 1960—1965	10
4. Suomen Pankin soveltamia korkoja vuosina 1948—1965.....	11
5. Kotimainen clearing-liike: vaihdettujen postivekselien ja shekkien sekä tili- siirtojen lukumäärä ja arvo vuosina 1962—1965	11
6. Setelinanto vuosina 1956—1965	12
7. Liikkeessä olevat setelit ja metallirahat vuosien 1960—1965 lopussa	14
8. Setelinvalmistus ja setelinpoltto vuosina 1963—1965	15
9. Setelit ja metallirahat vuonna 1965	15
10. Parikurssit ja avista-myyntikurssit vuonna 1965	16
11. Avista-myyntikurssit keskimäärin kunakin kuukautena vuosina 1964—1965	22
12. Avista-myyntikurssit vuosina 1951—1965	24

Eduskunnan pankkivaltuusmiehet vuoden 1965 lopussa	26
Suomen Pankki vuoden 1965 lopussa (henkilöluettelo)	26

I. TALOUDELLINEN KEHITYS VUONNA 1965

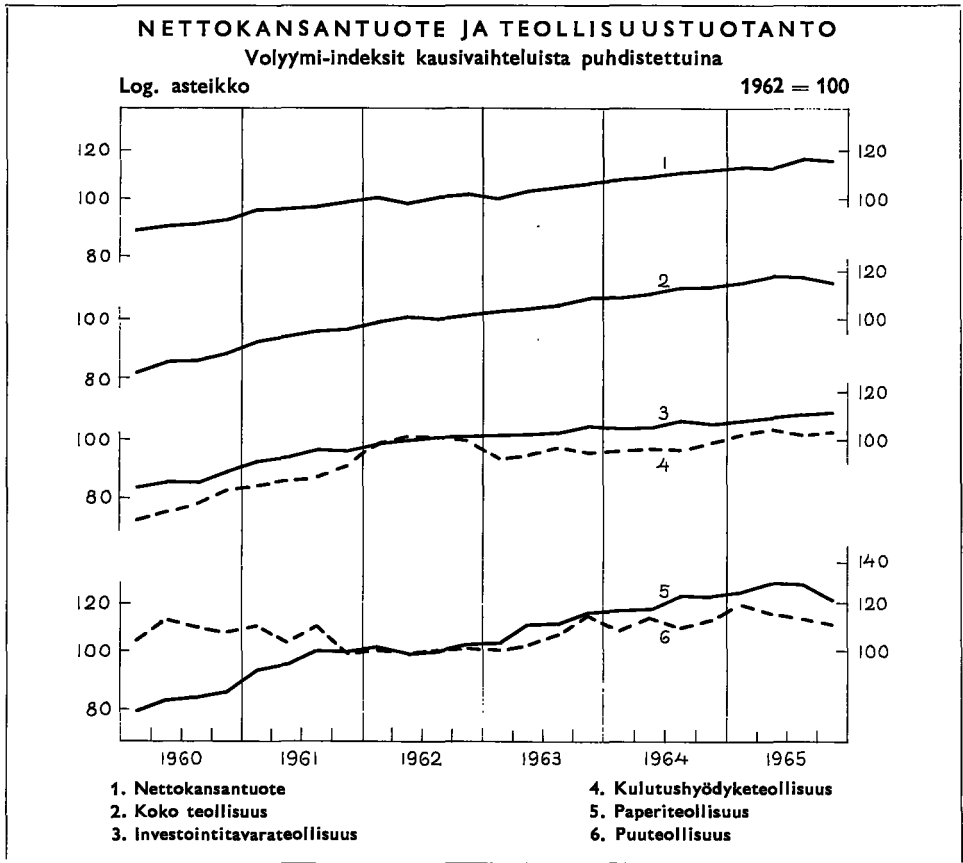
Kansantuotteen määrällinen lisäys oli vuonna 1965 vajaat 5 %. Kokonaistuotanto kasvoi näin ollen prosenttiyksikön verran hitaammin kuin edellisenä vuonna, mutta suunnilleen yhtä nopeasti kuin keskimäärin sodanjälkeisinä vuosina. Maksutaseen tasapainottomuus jatkui, mikä pakotti hallituksen ja Suomen Pankin erityistoimenpiteisiin. Näistä huolimatta kauppataaseen vajaus kasvoi jonkin verran. Vuonna 1965 taloudellisen kehityksen myönteisiä piirteitä oli rahanarvon vakaantuminen.

Työllisyystilanne säilyi suurimman osan vuotta hyvänä. Työttömien osuus työvoimasta oli keskimäärin 1,5 % eli sama kuin edellisenäkin vuonna. Kokonaistuotannon kasvuvauhdin hidastuminen aiheutti kuitenkin työllisyystilanteen lievää heikkenemistä vuoden jälkipuoliskolla.

Yksityinen sijoitustoiminta oli vilkasta ja sitä voidaan pitää tärkeimpänä taloudellista kasvua tukevana tekijänä vuonna 1965. Yksityiset kiinteät investoinnit kasvoivat määrällisesti yli 8 %. Julkisten investointien kasvun jäädessä noin 4 %:iin kokonaisinvestointien kasvuksi muodostui runsaat 7 %. Sijoitustoiminnan painopiste oli rakennusinvestoinneissa. Tuotannonlisten sektorien rakennushankintojen kasvu oli kuten edellisenäkin vuonna investointien keskimääräistä kasvua nopeampaa ja asuinrakennusinvestoinnitkin kääntyivät vuoden alussa voimakkaaseen nousuun. Kone- ja laiteinvestointien kasvu sen sijaan oli vähäistä. Vuoden 1965 jälkipuoliskolla voitiin havaita kuitenkin yksityisten investointien kasvun selvää hidastumista.

Yksityisen kulutuksen volyymin kasvu voimistui lievästi edellisvuotisesta. Vuonna 1965 yksityiset kulutusmenot kasvoivat volyymiltaan lähes 6 % eli nopeammin kuin kansantuote. Kun kotitalouksien käytettävissä olevat tulot kasvoivat reaalisesti runsaat 5 %, tämä merkitsi kotitalouksien kulutusalttiuden kasvua edellisvuotisesta. Julkiset kulutusmenot kasvoivat volyymiltaan yli 4 %.

Tuotannon kasvu hidastui teollisuudessa selvemmin kuin koko kansantaloudessa. Vuonna 1965 teollisuustuotannon volyymin lisäykseksi jäi 5 % vastaavan luvun oltua edellisenä vuonna 7 %. Investointitavaroiden tuotanto kasvoi runsaat 5 % ja kulutustavaroiden 3 %. Puu- ja paperiteollisuudessa tuotannon kasvu jäi selvästi edellisvuotista pienemmäksi. Metsätalouden tuotannon volyyymi kasvoi 3 % ja talonrakennustoiminnan 11 %.

Palveluselinkeinoissa kokonaisuudessaan tuotannon kasvuvauhti voimistui selvästi edellisestä vuodesta. Maataloustuotanto jäi jokseenkin edellisvuotiselle tasolle.

Kansantalouden kustannuspaine oli vuonna 1965 selvästi pienempi kuin edellisenä vuonna. Kun muutkin tekijät vaikuttivat hintojen nousuvauhtia tasoittavasti, kokonaishintatason nousu jäi miltei puoleen edellisvuotisesta 10 %:n kasvusta. Elinkustannusindeksi kohosi vuonna 1965 keskimäärin 5%, mutta vuoden puolivälin jälkeen ei tämä indeksi, kuten ei tukkuhintaindeksikään, enää noussut juuri lainkaan. Palkansaajien yleinen ansiotasoa kohosi nimellisesti noin 8 %.

Taloudellisen aktiviteetin hidastuessa jonkin verran Suomen kannalta tärkeissä teollisuusmaissa vienti ei kasvanut määrällisesti yhtä paljon kuin edellisenä vuonna. Tavaraviennin arvo kohosi kuitenkin yli 10 %, josta lähes puolet johtui vientihintojen noususta. Puu- ja paperiteollisuustuot-

teiden vienti lisääntyi heikommin kuin vuonna 1964. Raakapuun viennin aleneva suuntaus jatkui. Sen sijaan metalliteollisuustuotteiden vienti laajeni voimakkaasti ja ns. uusvientä kehittyi samoin suotuisasti.

Tuonnin määrällinen lisäys, joka vuonna 1964 oli peräti yli 20 %, jäi vuonna 1965 vain 6 %:ksi. Tuonnin kasvunopeuden hidastuminen oli näin ollen tuntuva, mihin osaltaan vaikuttivat suoritettavat talouspoliittiset toimenpiteet. Tuontihintojen noustessa noin 3 % tuonnin arvon lisäykseksi muodostui 9 %. Kun vuonna 1965 koko tavarantuonnin arvo oli 5 266 milj. markkaa ja tavaraviennin 4 566 milj. markkaa, kauppataaseen vaje muodostui suuremmaksi kuin edellisenä vuonna eli 700 milj. markaksi. Vaihtotaseessa, jossa on otettu huomioon myös palveluksista aiheutuneet tulot ja menot sekä sijoitustulot ja tulonsiirrot, 591 milj. markan vaje merkitsi samoin kasvua vuodesta 1964, jolloin vaje oli 559 milj. markkaa. Kun tästä vain osa voitiin rahoittaa ulkomaisen pääoman nettotuonnilla, maan koko kulta- ja valuuttavaranto supistui vuoden 1965 aikana 283 milj. markkaa. Suomen Pankin kulta- ja valuuttavaranto pieneni 202 milj. markkaa.

Rahoitusmarkkinoille jo kahden edellisen vuoden aikana leimaa antavana piirteenä ollut kiristyminen jatkui edelleen vuonna 1965. Valuuttavarannon huomattava supistuminen heijastui rahalaitosten rediskonttausvelan kasvuna. Velka lisääntyi 192 milj. markkaa eli 641 milj. markkaan. Hillitäkseen rediskonttausten kasvua ja vähentääkseen valuuttavarantoon kohdistuvaa painetta asetti Suomen Pankki kevästä lähtien määrälliset tavoitteet rahalaitosten luotonannon kasvulle. Tästä johtuen jäi rahalaitosten antolainauksen kasvu 1 121 milj. markkaan eli jonkin verran vuonna 1964 tapahtunutta kasvua pienemmäksi. Rahalaitosten ottolainauksen kasvu oli 1 039 milj. markkaa, kun se vuotta aikaisemmin oli ollut 953 milj. markkaa.

II. LUOTTO- JA PÄÄOMAMARKKINAT

Rahapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet

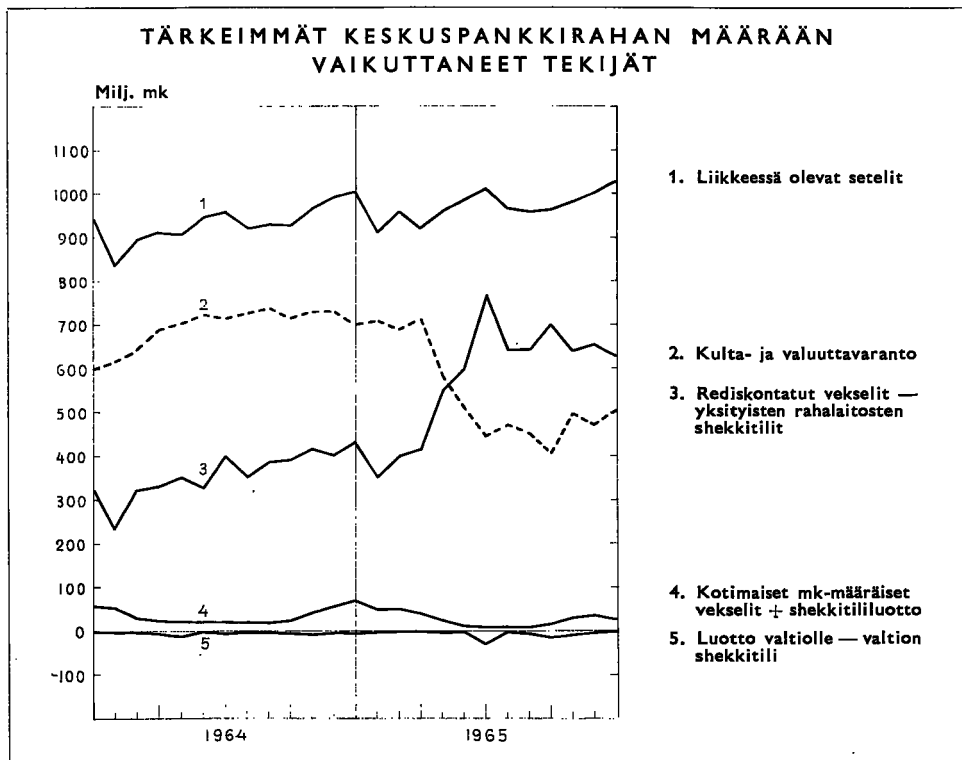
Valuuttatilanteen heikentymisen johdosta Suomen Pankin toimenpiteet vuoden 1965 aikana kohdistuivat ensisijaisesti maksutaseen parantamiseen. Koska tämä ei ollut saavutettavissa pelkästään Suomen Pankin käytettävissä olevin keinoin, pankki kääntyi huhtikuun alussa hallituksen puoleen ja ehdotti laadittavaksi yhteistoimin ohjelman, jonka tavoitteena olisi maksutaseen palauttaminen tasapainoon kahden vuoden kuluessa. Tällainen ohjelma valmistettiin ja se julkaistiin toukokuun 20 päivänä, mutta jo sitä ennen oli sekä hallituksen että Suomen Pankin taholla ryhdytty useisiin kiireellisiksi katsottuihin erityistoimenpiteisiin lähinnä tuonnin supistamiseksi. Mainittakoon mm., että pankin ehdotuksesta hallitus tiukensi huhtikuun 23 päivänä autojen, traktorien ja eräiden kestokulutustavaroiden osamaksukaupassa noudatettavia luottoehtoja ja antoi toukokuun 14 päivänä eduskunnalle lakiehdotuksen autoveron korottamisesta, mikä eduskunnan hyväksyttyä esityksen tuli voimaan kesäkuun 4 päivänä. Suomen Pankki puolestaan rajoitti ulkomaisten tuonti- ja toimitusluottojen käyttöä sekä antoi huhtikuun 30 päivänä maan rahalaitoksille uudet luotonantopoliittiset ohjeet.

Uusissa ohjeissaan pankki tähdensi sitä, että valuuttavarannon alenemisen pysäyttämiseksi sekä niiden toimenpiteiden täydentämiseksi, joiden avulla valtiovalta suoranaisesti pyrkii hillitsemään tuontia, on välttämätöntä, että rahalaitokset hidastavat luotonantoaan. Kun pelkästään redis-konttausoikeutta koskevilla määräyksillä ei ole kyetty pysyttämään luotonantoa maksutaseen edellyttämässä puitteissa, Suomen Pankin on ryhdyttävä myös määrällisesti säätelemään luotonantoa, kunnes riittävä rahataloudellinen tasapaino on saavutettu. Pankki ilmoittikin, että rahalaitosten luotonanto, jonka ennakoitiin tammi—huhtikuussa kasvaneen yhteensä runsaat 5 %, ei saisi lokakuun viimeisenä päivänä olla enempää kuin 9 % vuoden 1964 lopun tasoa suurempi. Tämä luotonannon rajoitus esitettiin suosituksena kaikille rahalaitoksille, mutta niille rediskonttaaville rahalaitoksille, jotka maksuvalmiuden heikentymisen takia eivät kyenneet pysymään rediskonttauslimiittiensä rajoissa, luottorajoitusten noudattaminen asetettiin jatkettun ja lisätyn rediskonttausoikeuden suoranaiseksi edellytykseksi.

Toiselta puolen Suomen Pankki lupasi, että sikäli kuin rediskonttaava rahalaitos pysyttää luotonantonsa näissä puitteissa, rahalaitokselle palautetaan sen rediskonttauksista tammi—lokakuun ajalta perityt lisäkorot. Mikäli rediskonttaavan rahalaitoksen luotonannon kasvu jäisi enintään 8 %:iin mainitusta perustasosta, sille luvattiin lisäksi $\frac{1}{2}$ prosenttiyksikön alennus rediskonttausten peruskorosta marraskuun 1965 — huhtikuun 1966 aikana, ja mikäli kasvu jäisi enintään 7 %:iin, vastaava alennus olisi yksi prosenttiyksikkö. Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin ja Osuuskassojen Keskus Oy:n osalta määrättiin samalla, että ko. luotonannon kasvua laskettaessa oli edellisen kohdalla otettava huomioon myös säästöpankkien ja jälkimmäisen kohdalla osuuskassojen yhteenlaskettu luotonanto. Näihin ohjeisiin liittyen antoivat pankkivaltuusmiehet johtokunnalle oikeuden veloittaa rediskonttauksista alempaakin kuin 7 %:n, mutta kuitenkin vähintään 6 %:n korkoa.

Samassa yhteydessä Suomen Pankki kehotti rahalaitoksia erityisesti supistamaan luottojen myöntämistä tuonnin ja osamaksukaupan rahoitukseen sekä yleensäkin kulutustarkoituksiin ja suosimaan sellaisia luottoja, jotka mahdollisimman vähän lisäävät välitöntä tuontikysyntää. Luoton kysynnän ja käytön rajoittamiseksi pankki ilmoitti hyväksyvänsä vekseli- ja shekkiluotoista perityissä koroissa noudatetun porrastuksen laajentamisen aina 10 %:iin asti edellytyksellä, että rahalaitoksen keskimääräinen antolainauskorko ei tämän johdosta nouse suuremmaksi kuin $7\frac{1}{2}$ %:ksi. Rediskonttaavien rahalaitosten osalta määrättiin lisäksi, että niiden on pidättydyttävä kokonaan myöntämästä pitkäaikaista rakennusluottoa, paitsi milloin sitoumus siitä jo on annettu, sekä sijoittamasta varoja tai luottoja kiinteistöihin, ellei sitä varten kussakin tapauksessa ole saatu Suomen Pankin lupaa.

Joskin hallituksen ja Suomen Pankin keväällä suorittamat toimenpiteet ilmeisesti vaikuttivat toivottuun suuntaan, eivät ne kuitenkaan riittäneet ehkäisemään maksutaseen jatkuvaa heikkenemistä. Kesällä Suomen Pankin, valuuttapankkien ja valtion yhteenlasketun kulta- ja valuuttavarannon vähennys, laskettuna vuoden alusta, ylitti jo 200 milj. mk. Suomen Pankki katsoikin jatkotoimenpiteet välttämättömiksi. Syyskuun 11 päivänä pankki ilmoitti kaikille rahalaitoksille, että pidättyvää luotonantoa tulee jatkaa myös lokakuussa päättyvän tavoitekauden jälkeen, ja asetti uudeksi tavoitekaudeksi marraskuun 1965 — huhtikuun 1966. Pankin käsityksen mukaan rahalaitosten luotonannon kasvuvauhdin tulisi jäädä alle 6 %:n vuodessa, mikä merkitsi vajaan 3 %:n kasvua uutena tavoitekautena. Kun luontarpeessa kuitenkin esiintyy kevätkautena kausiluonteista kasvua, pankki ilmoitti päätyneensä siihen, että rahalaitosten luotonannon määrä saisi huhtikuun 1966 lopussa olla enintään 13 % suurempi kuin vuoden 1964 lopussa. Samalla pankki kehotti kaikkia rahalaitoksia edelleenkin rajoitta-

maan luottojen myöntämistä tuonnin ja osamaksukaupan rahoitukseen sekä yleensä kulutustarkoituksiin.

Rediskonttaaville rahalaitoksille Suomen Pankki ilmoitti erikseen, että luotonannon kasvun rajoittaminen mainittuun 13 %:iin on edellytyksenä sille, että ne saavat ylittää niille asetetut rediskonttauslimiitit. Samanaikaisesti kumottiin Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankkiin ja Osuuskassojen Keskus Oy:öön vuoden 1964 helmikuusta lukien sovelletut erityiset lisäkoron määräämisperusteet, jotka, vaikka niitä kertomusvuonna toukokuun alusta oli jonkin verran tiukennettu, olivat Suomen Pankin mielestä osoittautuneet liian lieviksi. Lokakuun 1 päivästä lukien tulivat ohjeet siten samoiksi kaikille rediskonttaaville rahalaitoksille. Suomen Pankki ilmoitti edelleen, että niille rahalaitoksille, jotka pysyttävät luotonantonsa kasvun vaadituissa rajoissa, palautetaan marraskuun 1965 — huhtikuun 1966 ajalta perityt rediskonttausten lisäkorot, ja mikäli rahalaitoksen luotonanto olisi huhtikuun 1966 lopussa enintään 12 % perustasoa korkeampi, rahalaitos saisi myös seuraavien kuuden kuukauden eli touko—lokakuun 1966 aikana rediskonttausten peruskorosta yhden prosenttiyksikön alennuksen. Samalla pankki tähdensi, että rediskonttaavien rahalaitosten on edelleenkin rajoi-

tettava luottojen myöntämistä huhtikuisissa ohjeissa mainittuihin tarkoituksiin. — Edellä selostettuihin luotonannon rajoittamiseen tähtääviin ohjeisiin liittyi myös pankin syyskuun 16 päivänä tekemä päätös, jolla vekselien rediskonttauskelpoisuutta koskevia määräyksiä tiukennettiin marraskuun alusta lukien.

Lokakuun päätyttyä saatettiin todeta, että rahalaitokset olivatkin pysyttäneet luotonantonsa kasvun Suomen Pankin asettamissa rajoissa ja saavuttaneet oikeuden lisäkorkojen palautukseen sekä rediskonttausten peruskoron alennukseen. Poikkeuksena oli säästöpankkijärjestö, joka ei ollutkaan ohjeisiin sidottu, koska sen keskusrahalaiteos ei ollut ylittänyt rediskonttauslimiittiään. Kaikkien rahalaitosten luotonannon kasvu vuoden alusta lokakuun loppuun oli ko. ohjeitten mukaisesti laskettuna yhteensä 7,1 %. Marraskuun 20 päivänä lähettämässään kiertokirjeessä Suomen Pankki totesi tavoitteet saavutetun, mutta korosti samalla, että rahalaitosten tulisi entistä tarkemmin punnita luottokohteiden tärkeysjärjestystä siten, että luotonanto mahdollisimman tehokkaasti ylläpitäisi työllisyyttä ja toisaalta niin vähän kuin suinkin lisäisi tuontikysyntää. Samalla pankki ilmoitti luopuvansa pelkästään liikepankkeja koskeneesta suoranaisesta kiellosta myöntää rakennusluottoja, mutta toiselta puolen kaikki rahalaitokset velvoitettiin nyt pyytämään pankin lupa sellaisiin luottoihin tontti-alueiden tai muiden kiinteistöjen ostamiseksi, joissa rahamäärä ylittää 300 000 mk, sekä vastaavanlaisiin omiin sijoituksiin. Niin ikään rahalaitosten tuli puolivuositain antaa Suomen Pankille selvitys rakennustoimintaan kohdistuvista luotoista ja luottolupauksista.

Vaikka rahalaitosten luotonanto olikin lokakuun lopussa hyvin pysynyt asetettujen rajoitusten puitteissa, luotonanto kasvoi vuoden kahtena viimeisenä kuukautena jälleen varsin voimakkaasti. Tämä merkitsi, että rahalaitokset heti käyttivät suurimman osan niiden luotonannon kasvulle uutena tavoitekautena sallitusta limiitistä. Seurauksena oli rediskonttausten pysyttelemine erittäin korkeina, joskin maksuvalmiuden kehityksessä oli huomattavia eroja eri rahalaitosten kohdalla. Rediskonttausten kehitystä kertomusvuoden aikana valaisee oheinen asetelma, jolloin on muistettava, että rediskonttauslimiitin ylitys oli vuoden 1965 lopussa sallittu ylempänä jo selostetuin edellytyksin.

	Rediskonttaus- limiitti	Rediskonttausten määrä		Rediskonttauslimiitin ylitys (+) tai alitus (—)	
		31. 12. 64 mlj. mk	31. 12. 65 mlj. mk	31. 12. 64 mlj. mk	31. 12. 65 mlj. mk
Kansallis-Osake-Pankki	180	174	246	— 6	+ 66
Oy Pohjoismaiden Yhdyspankki	180	180	213	— 0	+ 33
Helsingin Osakepankki	40	22	27	— 18	— 13
Ålands Aktiebank	5	3	5	— 2	— 0
Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki	70	—	—	— 70	— 70
Osuuskassojen Keskus Oy	70	70	150	—	+ 80
	545	449	641	— 96	+ 96

Jo lokakuussa Suomen Pankki oli kääntynyt uudelleen hallituksen puoleen esittäen huolestumisensa maksutaseen heikkenemisestä ja ehdottaen tehostettuja toimenpiteitä tämän ehkäisemiseksi. Hallitus laatikin yhteistoiminnassa pankin kanssa suunnitelman lisätoimenpiteistä, jotka osaksi kohdistuivat tuonnin väliaikaiseen rajoittamiseen, mutta joissa pääpaino yhä enemmän oli pantu viennin edistämiselle. Mainittakoon mm., että hallitus vähensi pankin aloitteesta marraskuun alusta lukien markkasetelien vientioikeutta samoin kuin matkailijain oikeutta verottomiin tuomisiin. Edelleen hallituksen ja pankin yhteistoimin valmisteltiin lakiehdotukset vientivarausrahastoista ja viennin edistämiseksi myönnettävistä veronhuojenuksista. Esitykset annettiin eduskunnalle marraskuussa, mutta myöhemmin hallitus peruutti jälkimmäisen lakiehdotuksen, koska muiden EFA-maiden taholta esitettiin epäilyjä sen sopimuksenmukaisuudesta.

Edistääkseen pyrkimyksiä viennin lisäämiseksi Suomen Pankki päätti vielä joulukuun 20 päivänä luoda yhteistoiminnassa rahalaitosten kanssa erityisen luottojärjestelyn ns. uusviennin kehittämiseksi. Tämän luottojärjestelyn puitteissa myönnetään luottoa lähinnä pienille ja keskisuurille yrityksille tuotteiden valmistuksesta, varastoinnista ja markkinoinnista aiheutuviin lyhytaikaisiin rahoitustarpeisiin, milloin tämän voidaan osoittaa edistävän uusvientä tai entisen viennin kasvua. Tällaisissa tapauksissa Suomen Pankki ilmoitti olevansa valmis osallistumaan yrityksen luotontarpeen tyydyttämiseen, enintään kuitenkin sillä määrällä, joka ylittää yrityksen käytössä aikaisemmin olleen luoton. Käytännössä rahoitus tapahtuu siten, että luoton myöntää se rahalaitos, jonka asiakas yritys on, ja Suomen Pankki puolestaan ostaa vastaavat vekselit rahalaitokselta omaan salkkuunsa. Säästöpankin tai osuuskassan ollessa kysymyksessä osto tapahtuu niiden keskusrahallaitosten kautta. Näiden uusvientiluottojen myöntäminen alkoi seuraavan vuoden puolella.

Siirryttäessä tarkastelemaan Suomen Pankin kertomusvuonna suorittamia muita toimenpiteitä on mainittava, että rahalaitosten kanssa jatkettiin lyhytaikaisia termiinkauppoja valtion vuoden 1962 8 %:n rahalaitoslainan obligaatioilla, kunnes ne kesäkuun 28 päivänä erääntyivät. Lainan määrä oli 30 milj. mk. Tämän jälkeen tehtiin vastaavanlaisia termiinkauppoja rahalaitosten omistamilla muilla obligaatioilla, jotka pankki hyväksyi kauppojen kohteeksi. Niiden obligaatioiden yhteismäärä, jotka pankki lupautui termiiniehdoin ostamaan rahalaitoksilta, nostettiin samalla 42 milj. markaksi.

Vuoden 1964 syksyllä pankki oli myöntänyt viljaliikkeille ja myllyille viljakaupan rahoitukseen luottoa saman määrän, minkä nämä samanaikaisesti saivat liikepankeilta ja Osuuskassojen Keskus Oy:ltä tähän tarkoitukseen. Tämä luotto, jonka määrä kertomusvuoden alussa oli 42,6 milj. mk, maksettiin pankille takaisin pääosaltaan vuoden alkupuoliskolla, viimeiset

luotot kuitenkin vasta elokuun puolella. Kun rahalaitosten luotonantomahdollisuuksia oli pankin toimesta rajoitettu, pankki päätti myös uutena satokautena osallistua kotimaisen leipäviljan ostojen sekä lisäksi myös kotimaisen suurimokauran ja kotimaisen siemenviljan ostojen rahoitukseen tasamäärin liikepankkien ja Osuuskassojen Keskus Oy:n kanssa. Leipäviljan kaupan osalta luottojen ehdoksi kuitenkin asetettiin, että syys—lokakuun aikana tapahtuvista ostoista mainitut liikkeet suorittavat viljelijöille vain puolet hinnasta käteisenä ja loput kuuden kuukauden kuluttua, marras—joulukuun aikana tapahtuvista ostoista puolet käteisenä ja loput viiden kuukauden kuluttua sekä vuoden 1966 puolella tapahtuvista ostoista koko hinnan käteisenä. Lisäksi asetettiin ehdoksi, että liikkeiden oli rahoitettava määrätty osa ostoista omin varoin. Liikepankkien ja Osuuskassojen Keskus Oy:n tämän järjestelyn puitteissa myöntämiä luottoja ei luettu siihen luotonantoon, jota Suomen Pankin asettamat, ylempänä selostetut rajoitukset koskivat. Kertomusvuoden lopussa oli leipävilja-, suurimokaura- ja siemenviljaluottojen Suomen Pankista nostettu määrä yhteensä 25,4 milj. mk.

Muista luottojärjestelyistä mainittakoon metalliteollisuuden keskipitkät toimitusluotot, joihin liittyviä vekseleitä oli pankin salkussa kertomusvuoden alussa 11,4 milj. mk. Liikepankkien velvollisuus ostaa takaisin näitä vekseleitä alkoi heinäkuun alusta, mutta luotonannon rajoitusta koskevien ohjeiden yhteydessä Suomen Pankki vapautti ne ostovelvollisuudesta sekä heinäkuun että vuoden 1966 tammikuun osalta. Toimitusluottoja nostettiin vuoden kuluessa 38,8 milj. mk ja niiden määrä oli vuoden lopussa 50,2 milj. mk. Luottovarauksia oli vuoden lopussa yhä voimassa 34,0 milj. markan määrä. Vuoden aikana Suomen Pankki osti edellisenä vuonna tehdyn sopimuksen mukaisesti vuoden 1964 II laivanrakennuslainaa 10 milj. markan arvosta, ja koko 30 milj. markan laivanrakennusohjelma, jonka muina rahoittajina olivat Postisäästöpankki ja Kansaneläkelaitos, tuli vuoden aikana täytetyksi. Mainittakoon edelleen, että metsätalouden rahoitusohjelman (MERA) mukaisesti valtio laski liikkeeseen 20 milj. markan määräisen vuoden 1965 metsänparannuslainan. Suomen Pankki osti sopimuksen mukaisesti obligaatit emittoitaessa ja myi ne edelleen raha- ja vakuutuslaitoksille.

Hallitus oli heinäkuussa 1963 esittänyt eduskunnalle yhteistoiminnassa Suomen Pankin kanssa valmistelemansa lakiehdotuksen rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa. Eduskunta hyväksyi tämän kertomusvuoden lopulla ja laki annettiin joulukuun 30 päivänä. Sen mukaan valtioneuvosto voi laissa tarkemmin määrättyissä olosuhteissa ja Suomen Pankin annettua asiasta lausunnon asetuksella määrätä rahalaitokset sijoittamaan varojaan erityistalletukseksi Suomen Pankkiin. Erityistalletuksille, joiden enimmäissuuruus on laissa yksityiskohtaisesti rajoitettu, maksaa Suomen Pankki vuotuisen koron, joka on vähintään prosenttiyksikön suurempi ao. rahalaitoksen keskimääräistä ottolainauskorkoa. Toukokuun 14 päivänä

hallitus antoi pankkivaltuusmiesten ehdotuksesta eduskunnalle lakiesityksen Suomen Pankin ohjesäännön muuttamisesta ja eduskunnan hyväksyttyä esityksen laki annettiin joulukuun 30 päivänä. Ohjesäännön muutoksista oli rahapoliittista merkitystä lähinnä sillä, että pankin oikeutta antaa luottoa obligaatioita vastaan huomattavasti lisättiin. — Molemmat tässä mainitut lait on esitetty tekstiosan lopussa liitteenä (s. 47—51).

Rahanuudistuksesta johtuva rahanvaihto oli kertomusvuonna enää varsin vähäistä, mikä osoittaa, että jäljellä olevat Suomen Pankin vastuumuutsummaan kuuluvat vanhat rahat ovat miltei kokonaan joutuneet hukkaan tai keräilijöille. Vanhan rahayksikön määräisiä seteleitä oli liikkeessä vuoden alussa 21,2 milj. nykymarkan ja vuoden lopussa 19,2 milj. markan arvosta, joten ne vähenivät 2,0 milj. mk. Vastaavasti vanhojen metallirahojen liikkeessä oleva määrä, joka vuoden alussa oli arvoltaan 17,0 milj. nykymarkkaa, väheni vuoden aikana 0,6 milj. mk eli 16,4 milj. markkaan. Mainittakoon myös, että uuden hopeamarkan liikkeessä oleva määrä kasvoi vuoden aikana 9,5 milj. markasta 24,4 milj. markkaan. Samanaikaisesti uuden yhden markan setelin liikkeessä oleva määrä pieneni 23,7 milj. markasta 13,6 milj. markkaan.

Pankin omaisuustaseen yleistä kehitystä kertomusvuoden aikana valaisee oheinen asetelma, jossa on esitetty tärkeimpien tase-erien viikkokeskimäärät puolivuositain ja koko vuodelta. Vertailun vuoksi on samat tiedot esitetty myös vuodelta 1964.

Suomen Pankin varat ja velat

Viikkokeskimäärät, milj. mk

Varat	1964			1965		
	I—VI	VII—XII	I—XII	I—VI	VII—XII	I—XII
Kulta- ja valuuttavaranto (netto)	823	879	851	794	651	722
Ulkomaiset vekselit ja obligaatiot	65	69	67	75	81	78
Diskontatut ulk. rahan määr. vekselit	66	59	63	53	49	51
Diskontatut markkamäär. vekselit	29	34	32	33	19	26
Rediskontatut vekselit	303	389	346	481	663	572
Kotimaiset obligaatiot	44	26	35	23	33	28
Muut varat	65	72	68	85	102	93
Yhteensä	1 394	1 528	1 461	1 543	1 597	1 570
Velat						
Liikkeessä olevat setelit	884	944	914	938	975	956
Valtion shekkitili	7	6	6	4	5	5
Postisäästöpankin shekkitili	21	23	22	11	10	10
Yksityisten rahalaitosten shekkitilit	8	4	6	6	7	6
Muut vaad. maks. sitoumukset	33	31	32	20	22	21
Määräaikaiset sitoumukset	65	59	62	64	60	62
Muut velat	377	462	419	501	519	510
Yhteensä	1 394	1 528	1 461	1 543	1 597	1 570

Taseen huomattavimpiin muutoksiin kuuluu kulta- ja valuuttavarannon heikkeneminen. Varannon viikkokeskimäärä aleni edellisestä vuodesta asetelman mukaan 129 milj. mk. Todellisuudessa vähennys oli vieläkin suurempi, sillä vuoden 1965 keskimäärälukuja korottivat eräät tuonnempina mainittavat, kulta- ja valuuttavarantoon kertomusvuoden lopussa kohdistuneet muodolliset järjestelyt. Ulkomaiset vekselit ja obligaatiot lisääntyivät jonkin verran edellisestä vuodesta, kun taas diskontatut ulkomaan rahan määräiset vekselit vähenivät edelleenkin pankin välittämien ulkomaisten luottojen takaisinmaksujen johdosta. Diskontattujen markkamääräisten vekselien vaihtelut johtuivat lähinnä viljakaupan rahoituksessa tapahtuneista muutoksista. Suurin muutos esiintyy rediskontattujen vekselien kohdalla, joiden viikkokeskimäärä kasvoi 226 milj. mk. Kotimaisten obligaatioiden salkku pysytteli keskimäärin pienempänä kuin edellisenä vuonna, kun taas muut varat kasvoivat pääasiallisesti metalliteollisuuden toimitusluottovekselien ostojen johdosta.

Velkojen puolella liikkeessä olevan setelistön kasvu rajoittui 4,6 %:iin edellisen vuoden keskimäärästä, mikä kuvasti ennen kaikkea hintojen vakautumista. Valtion shekkitili pysytteli minimimäärissä, samoin Postisäästöpankin ja yksityisten rahalaitosten shekkitilit. Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset osoittivat vähentymistä. Määräaikaiset sitoumukset pysyivät entisissä määrissään, mikä johtui siitä, että ulkomaiset sitoumukset pienentyivät luottojen takaisinmaksujen johdosta, mutta kotimaiset sitoumukset samanaikaisesti lisääntyivät kaivosteollisuuden uusien investointitalletusten takia. Asetelmassa mainittujen muiden velkojen suurenmiseen vaikutti lähinnä arvonjärjestelytilien kasvu.

Rahalaitokset

Liikepankkien omaisuustaseissa vuoden 1965 aikana tapahtuneista muutoksista on seuraavassa esitetty yhteenveto.

	Muutos milj. mk	
Kassa	—	12,8
Ulkomaiset saatavat, netto	+	2,7
Antolainaus yleisölle		
vekselit	+	99,3
shekkitilit	—	9,1
lainat	+	272,9
Osakkeet ja obligaatiot.....		+111,5
Vastaavat		+464,5

Ottolainaus		
talletukset	+ 343,4	
shekkitilit	— 17,6	+ 325,8
Maksujen välitykset, netto.....		— 56,8
Kotimaiset rahalaitokset, netto.....		+ 2,4
Suomen Pankki		+ 110,2
Omat pääomat		+ 125,2
Muut erät, netto		— 42,8
Vastattavat		+ 464,5

Liikepankkien antolainaus yleisölle kasvoi vuoden aikana 37 milj. markkaa enemmän kuin niiden ottolainaus yleisöltä. Edellisenä vuonna ylitti antolainauksen kasvu ottolainauksen lisäyksen 100 milj. markalla. Liikepankkien omat pääomat nousivat vuoden aikana 125 milj. markkaa, josta 102 milj. markkaa perustui uusiin osakeanteihin. Velka Suomen Pankille lisääntyi 110 milj. markkaa ja nettovelka kotimaisille rahalaitoksille 2 milj. markkaa. Vastaavien puolella liikepankit lisäsivät antolainauksen ohella ennen kaikkea sijoituksiaan osakkeisiin ja obligaatioihin, joiden yhteismäärä nousi 112 milj. markkaa.

Seuraavassa asetelmassa esitetään kaikkien rahalaitosten koko ottolainauksessa yleisöltä vuosina 1964 ja 1965 tapahtuneet muutokset.

	Muutos vuoden aikana			
	1964		1965	
	milj. mk	%	milj. mk	%
Liikepankit	+ 343,7	+ 10,9	+ 325,8	+ 9,3
Säästöpankit	+ 280,4	+ 11,6	+ 352,8	+ 13,0
Osuuskassat.....	+ 236,1	+ 15,7	+ 273,3	+ 15,7
Postisäästöpankki	+ 65,4	+ 10,1	+ 59,4	+ 8,3
Osuuskauppojen säästökassat	+ 20,7	+ 6,7	+ 25,8	+ 7,8
Osuuskassojen Keskus Oy	+ 6,8	+ 28,0	+ 2,5	+ 7,9
Suomen Kiinteistöpankki Oy	— 0,4	— 48,0	+ 0,02	+ 5,1
Yhteensä	+ 952,7	+ 11,8	+ 1 089,1	+ 11,5

Koko ottolainauksen markkamääräinen kasvu oli kertomusvuoden aikana 86,4 milj. markkaa suurempi kuin edellisenä vuonna, mikä merkitsi vuotuisen kasvun hidastumista 11,8 %:sta 11,5 %:iin. Yleisön shekkitilit, joista suurin osa on liikepankeissa, vähenivät 6,0 milj. markkaa eli 0,7 %. Edellisenä vuonna ne vähenivät 20,5 milj. markkaa eli 2,3 %. Varsinaisten talletusten kasvu oli 1 045,1 milj. markkaa eli 12,8 % oltuaan edellisenä vuonna 973,2 milj. markkaa eli 13,5 %. Varsinaisten talletusten kokonaisuus rahalaitoksissa oli vuoden 1965 lopussa 9 203,3 milj. markkaa.

Yleisön varsinaisten talletusten rakenteessa jatkui edellisenä vuonna alkanut kehityssuunta. Talletusten kasvu 100-prosenttisesti elinkustannusindeksiin sidotuilla A-indeksitileillä oli koko vuoden ajan prosentuaalisesti

paljon voimakkaampaa kuin muilla talletustileillä. Sen sijaan B-indeksitalletukset, jotka ovat 50-prosenttisesti sidotut elinkustannusindeksiin, supistuivat tuntuvasti. A-indeksitalletusten osuus varsinaisista talletuksista nousi vuoden aikana 14,3 %:sta 17,3 %:iin. A- ja B-indeksitalletukset yhteensä olivat vuoden lopussa 18,2 % varsinaisista talletuksista vastaavan osuuden oltua 15,8 % vuoden 1964 lopussa. On merkille pantavaa, että A-indeksitilien kasvu kohdistui miltei kokonaan vuoden alkupuoliskoon, kun taas ei-indeksiehtoisten tilien lisäyksestä pääosa tapahtui vuoden jälkipuoliskolla. Tätä on pidettävä osoituksena siitä, että yleisön luottamus hintatason vakautumiseen vuoden mittaan jatkuvasti voimistui. Kaikki luonnollisten henkilöiden ja jakamattomien kuolinpesien varsinaiset talletukset olivat kertomusvuonna verovapaita. Varsinaisten talletusten jakaantuminen eri talletustileille ilmenee seuraavasta asetelmasta.

	Yleisön varsinaiset talletukset		
	31. 12. 1964 mlj. mk	31. 12. 1965 mlj. mk	Muutos %
Indeksitalletukset	1 286,8	1 670,4	+ 29,8
A-indeksitilit	1 167,9	1 594,7	+ 36,5
B-indeksitilit	118,9	75,7	- 36,8
Korkeakorkoiset talletukset	591,7	708,0	+ 19,7
Yhteensä	1 878,5	2 378,4	+ 26,6
 Muut	 6 279,7	 6 824,9	 + 8,7
Yhteensä	8 158,2	9 203,3	+ 12,8

Seuraavassa asetelmassa esitetään rahalaitosten antolainauksessa yleisölle vuosina 1964 ja 1965 tapahtuneet muutokset.

	Muutos vuoden aikana			
	1964		1965	
	mlj. mk	%	mlj. mk	%
Liikepankit	+ 444,0	+ 12,8	+ 363,1	+ 9,8
Säästöpankit	+ 183,5	+ 8,6	+ 289,4	+ 12,5
Osuuskassat	+ 211,8	+ 13,2	+ 208,6	+ 11,5
Postisäästöpankki	+ 63,7	+ 11,7	+ 108,8	+ 17,9
Osuuskassojen Keskus Oy	+ 88,0	+ 59,1	+ 81,0	+ 34,2
Kiinnitysluottolaitokset	+ 165,0	+ 24,8	+ 70,1	+ 8,4
Yhteensä	+ 1 156,0	+ 18,5	+ 1 121,0	+ 11,5

Rahalaitosten antolainauksen lisäys jäi vuonna 1965 ei vain suhteellisesti vaan myös määrällisesti pienemmäksi kuin edellisenä vuonna. Kasvu alkoi huomattavasti hidastua toukokuun alusta lukien Suomen Pankin asettamien luotonannon rajoitusten johdosta. Markkamääräisesti merkittävin lisäys tapahtui liikepankkien ja säästöpankkien lainanannossa. Suhteellisesti nopeimmin kasvoivat kuitenkin Osuuskassojen Keskus Oy:n ja Postisäästöpankin antolainaus.

Ottolainauksessa sovellettavissa koroissa ei vuoden aikana tapahtunut mitään muutoksia. Seuraavassa asetelmassa esitetään eri tileillä sovelletut korot.

	%
12 kuukauden talletukset (korkeakorkoiset talletukset)	6
6 kuukauden talletukset	4 1/2
Indeksitalletukset	
A-indeksitilit	2 1/2
B-indeksitilit	4
Shekkitilit ja postisiirtotilit	0

Rahalaitosten soveltamissa antolainauskoroissa tapahtui vuoden aikana jonkin verran nousua. Rediskonttaavat rahalaitokset saattoivat määrätyissä rajoissa veloittaa enintään 10 %:n koron. Liikepankkien luotonannossa yleisölle sovellettujen antolainauskorkojen punnittu keskimäärä vuoden lopussa oli 7,40 %, kun se edellisen vuoden lopussa oli 6,99 %. Säästöpankeissa ja osuuskassoissa antolainauskorkojen punnittu keskimäärä oli hiukan tätä korkeampi. Varsinaisen koron lisäksi on suurimmasta osasta rahalaitosten antolainausta peritty yleensä 1/2 %:n suuruinen indeksilisiä kattamaan indeksitalletuksille suoritettavia indeksihyvityksiä.

Arvopaperimarkkinat

Arvopaperimarkkinat olivat vuonna 1965 jonkin verran edellisvuotista vilkkaammat. Helsingin Arvopaperipörssin kokonaisvaihto oli 34,8 milj. markkaa eli 11,9 % suurempi kuin vuonna 1964. Obligaatioiden myynti oli 5,3 milj. markkaa eli 9,5 % suurempi kuin vuonna 1964. Merkintäoikeuksien ja debentuurien myynti kasvoi 5,4 milj. markkaan edellisen vuoden 0,7 milj. markasta. Sen sijaan osakkeiden myynti, joka oli 24,2 milj. markkaa, jäi 5,6 % pienemmäksi kuin edellisenä vuonna.

Pankkiosakkeiden kurssit alenivat kuten edellisenäkin vuonna koko vuoden ajan ja olivat vuoden lopussa 11,3 % alhaisemmat kuin vuoden 1964 lopussa. Teollisuusosakkeiden kurssit osoittivat niin ikään vuoden aikana melko yhtenäistä laskua, joka joulukuusta 1964 joulukuuhun 1965 oli 9,6 %. Pankkiosakkeiden kurssit olivat vuonna 1965 keskimäärin 13,2 % ja teollisuusosakkeiden 5,1 % alhaisemmat kuin vuonna 1964. Pörssiosakkeiden yleisindeksin (1948 = 100) keskimääräinen lasku vuodesta 1964 oli 5,8 %.

Vuoden aikana perustettiin 1 631 uutta osakeyhtiötä, joiden yhteenlaskettu osakepääoma oli 187,7 milj. markkaa. Osakepääomaansa korotti 552 yhtiötä yhteensä 251,3 milj. markalla. Toimintansa lopetti 439 yhtiötä, joiden yhteenlaskettu pääoma oli 17,3 milj. markkaa. Nettolisäys osake-

yhtiöiden lukumäärässä oli näin ollen 1 192 ja osakepääomien yhteenlasketussa määrässä 421,7 milj. markkaa. Vastaavat luvut edelliseltä vuodelta olivat 1 119 ja 316,1 milj. markkaa.

Valtiontalous

Vuoden 1965 varsinaisen budjetin tulojen määrä oli 5 954 milj. ja menojen 5 953 milj. markkaa. Tulojen lisäys vuoden 1964 tilinpäätöslukuun verraten oli vajaat 3 % ja menojen alle 4 %.

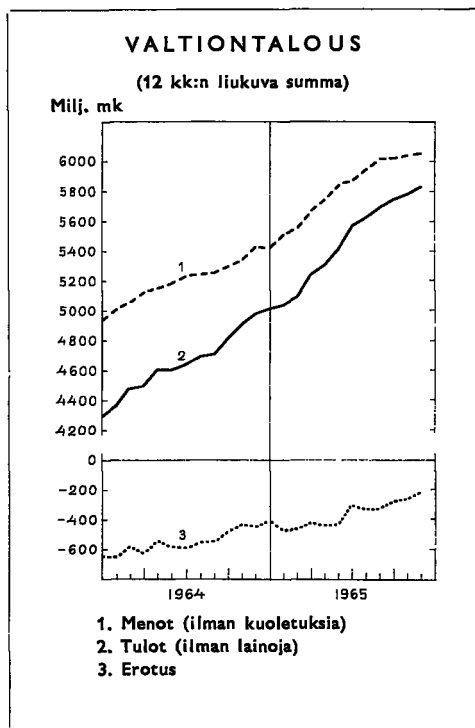
Vaikka verotulojen odotettiin kokonaistulojen kasvaessa ja verotuspuhjan laajetessa lisääntyvän, jouduttiin kuitenkin toimeenpanemaan veronkorotuksia. Yhteisöjen jakamattoman voiton osalta veroprosentti korotettiin 48:ksi, mutta alennettiin jaetun voiton osalta 42:ksi. Myös nestemäisten polttoainneiden veroa korotettiin vuoden 1965 alusta. Sen sijaan rekisteröinnin yhteydessä moottoriajoneuvoista kannettu leimavero poistettiin.

Maataloustuotteiden markkinoimisrahaston lakkautuspäätös merkitsi rahastolle kuuluneiden menojen siirtämistä budjettirahoitukseen. Sen johdosta maatalousmenoja lisättiin 160 milj. markalla.

Huhtikuussa vahvistettiin ensimmäinen lisäbudjetti. Sen menopuolelta, jonka suuruus oli 595 milj. markkaa, mainittakoon maataloustuotteiden markkinoinnin edistämiseen myönnetty 360 miljoonaa. Tulojen huomattavin lisäys oli lainamomentille uudestaan merkitty 300 milj. markkaa, joka oli sisältynyt jo hallituksen varsinaiseen budjettiesitykseen. Kesäkuussa vahvistetun toisen, 271 milj. markan suuruisen, lisäbudjetin pääosan muodosti määräraha Suomen jäsenosuuksien korottamiseksi Kansainvälisessä Valuuttarahastossa ja Maailmanpankissa.

Vuoden ensi puoliskolla saatiin uusia kotimaisia obligaatio- ja velkakirjalainoja 416 milj. markan arvosta, josta lyhytaikaiseen luottoon laskettavia veronmaksuobligatioita oli 178 miljoonaa. Vuoden alussa emittoitiin 7 ja 8 $\frac{1}{4}$ %:n lainat yleisölle, yhteismäärältään 40 milj. markkaa. Maaliskuun alussa liikkeelle lasketusta 30 milj. markan vaihtuvakorkoisesta lainasta oli vuoden puolivälissä myyty vasta 17 miljoonaa. Postisäästöpankki myönsi valtiolle kaksi 21 milj. markan lainaa. Muut rahalaitokset ostivat kesäkuun lopussa emittoidusta 100 milj. markan vaihtuvakorkoisesta lainasta 91 milj. markan määrän. Vuoden alussa liikkeelle laskettuja vakuutuslaitoslainoja myytiin 27 milj. markkaa.

Kesäkuun lopussa oli valtion kassatalouden vajeaus 59 milj. markkaa oltuaan aikaisempina kuukausina ajoittain jopa 200 miljoonan vaiheilla. Tammi—helmikuussa menojen kasvu edellisvuoteen verraten oli suurempi kuin tulojen, mutta kevään kuluessa tulojen kasvuvauhti parani. Vuoden

määräraha. Tulopuolelle oli merkitty uusia lainoja 152 miljoonaa. Kesäkuussa suoritetun auto- ja moottoripyöräveron korotuksen arvioitiin tuottavan 55 milj. markkaa.

Seuraavasta asetelmasta selviää budjetoitujen tulojen ja menojen rakenne.

	1965	1964
	Varsinainen budjetti ja lisäbudjetit	Valtion tilinpäätös
Tulot:		
Varsinaiset tulot	5 595	5 027
Lainat, velkasitoumukset ym. ¹	1 122	583
Muut pääomatulot	185	183
Yhteensä	6 902	5 798
Menot:		
Varsinaiset menot	4 889	3 621
Kuoletukset	418	246
Muut pääomamenot	1 825	1 878
Yhteensä	7 132	5 745

¹ Vuoden 1965 luku sisältää mm. liikevaihtoveron palautuslainan ja kansainvälisten rahalaitosten jäsenosuuksien korotuksia vastaavat lainajärjestelyt.

ensi puoliskolla tulot olivatkin 22 % suuremmat kuin vuotta aikaisemmin menojen nousun jäädessä 17 %:iin. Tulojen kasvu johtui lähinnä tulo- ja omaisuusveron tuoton 25 %:n ja liikevaihtoveron tuoton lähes 50 %:n suuruudesta lisääntymisestä. Lainatulot sen sijaan vastasivat suunnilleen kuoletuksia, mihin vaikutti erityisesti ulkomaisen lainansaannin vaikeutumisen.

Lokakuussa vahvistettiin kolmas lisätalousarvio ja joulukuussa neljäs sekä viides. Näistä kolmas ja viides käsittivät yksinomaan Suomen YK:n joukkojen ylläpidosta johtuvia menoja yhteensä 7 milj. markkaa. Neljännessä lisäbudjetissa menot olivat 306 milj. markkaa. Näistä huomattavimpia olivat työllisyyden turvaamiseen varatut määrärahat sekä Valtionrautateiden vajauksen peittämiseen osoitettu

Vuoden kolmannella neljänneksellä valtion kassatalouden vajuus vaihteli 50 ja 80 miljoonan markan välillä. Lokakuussa se muuttui ohimenevästi ylijäämäksi, mutta marraskuun lopussa oli taas vajuusta 41 milj. markkaa. Tulo- ja omaisuusveron tuoton lisäys tammi—marraskuussa oli enää 11 % ja liikevaihtoveron 38 % edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Varsinaiset menot kasvoivat 12 % ja pääomamenot (ilman kuoletuksia) 15 %. Mainittakoon vielä, että valtionlainojen korkomenot lisääntyivät 28 %. Tulojen ja menojen vuositasa kuvaavat luvut ajalta joulukuu 1964 — marraskuu 1965 osoittavat tulojen kasvaneen 5 833 milj. markkaan eli 17 % ja menojen 6 052 milj. markkaan eli 12 %.

Lyhytaikaisen luoton määrä pysytteli kaikkina kuukausina jonkin verran vuoden 1964 lukujen yläpuolella. Vekseliluottojen määrä tosin pieneni vuoden jälkipuoliskolla, mutta veronmaksuobligaatioiden nettomyynti muodostui 82 milj. markaksi. Valtion shekkitili Suomen Pankissa pysyi koko vuoden pienenä; vuoden lopussa tilillä oli 1,1 milj. markkaa. Varmuusvarastoluoton viimeinen kuoletuserä 10 milj. markkaa maksettiin Suomen Pankille marraskuussa.

Seuraavassa asetelmassa esitetään viralliseen velkaselostukseen perustuva yhteenveto valtionvelasta. Vuoden 1965 luvut ovat ennakkotietoja. Valtion kassaliikkeestä johtuvia lyhytaikaisia velkoja ja saatavia ei siinä ole mukana.

	31. 12. 1964	31. 12. 1965
	milj. mk	
Varsinaiset lainat	1 049	1 042
IMF-velkakirjat	135	135
Ulkomainen velka	1 184	1 177
Varsinaiset lainat	1 205	1 430
Lyhytaikainen luotto	290	348
Korvausobligaatiot ja velkasitoumukset	7	203
Kotimainen velka	1 502	1 981
Koko valtionvelka	2 686	3 158

Nimikkeen »korvausobligaatiot ja velkasitoumukset» huomattava nousu johtui siitä, että valtio joutui kassatilanteen pysyessä kireänä maksamaan pääosan liikevaihtoveron palautuksista obligaatioina.

Uutta ulkomaista luottoa valtio sai vuoden aikana 83 milj. markan arvosta. Yhdysvalloista saatiin lokakuussa 48 miljoonan yleisölaina. Maa- ilmanpankin edellisenä vuonna myöntämästä tielainasta käytettiin 25 milj. markkaa. Neuvostoliitolta saadusta tavaraluotosta käytettiin 10 milj. markkaa vastaava määrä.

Vuoden jälkipuoliskolla saatiin kotimaisia rahalaitoslainoja mm. Postisäästöpankilta 145 milj. ja Osuuskassojen Keskus Oy:ltä 50 milj. markkaa. Koko vuonna myytiin yleisölle tarkoitettuja obligaatioita (pl. veron-

maksuobligaatit) 86 milj. markkaa. Rahalaitoslainojen määrä koko vuonna 1965 oli 337 milj. ja vakuutuslaitoslainojen 45 milj. markkaa. Valtion kotimaisen vakautetun velan nettokasvu oli 421 milj. markkaa.

Obliigaatiomarkkinat

Vuoden 1965 aikana laskettiin liikkeelle kaikkiaan 31 obliigaatiolainaa, joista 27 oli Suomen rahan määräisiä kotimaassa liikkeelle laskettuja ja 4 ulkomaisia lainoja.

Ulkomaan rahan määräisiä obliigaatiolainoja olivat valtion Yhdysvalloissa emittoima 15 milj. dollarin laina, Helsingin kaupungin samoin Yhdysvalloissa emittoima 10 milj. dollarin laina, Teollisuusrahasto Oy:n Maailmanpankilta saama 14 milj. dollarin laina sekä Enso-Gutzeit Oy:n 4 milj. punnan laina, jonka järjesti kansainvälinen pankkiyhtymä.

Suomen rahan määräisistä obliigaatiolainoista oli valtion liikkeelle laskettua 17, nimellismäärältään yhteensä 649 milj. markkaa. Näistä 6 oli tarkoitettu yleisölle, muut rahalaitoksille, vakuutuslaitoksille sekä työeläkekassoille. Kaikkiaan myytiin valtion obliigaatioita vuoden aikana 600 milj. markan arvosta, josta yleisölle 266 milj. markkaa. Seuraavassa asetelmassa on esitetty vuonna 1965 liikkeelle lasketut kotimaiset obliigaatiolainat.

Vuonna 1965 liikkeelle lasketut obliigaatiolainat

	Suunniteltu määrä milj. mk	Myyty määrä milj. mk
Valtion lainat	649	600
7 %:n laina	25	25
8¼ %:n laina	15	15
Vaihtuvakorkoinen laina	30	23
IV vaihtuvakorkoinen laina	30	23
Veronmaksuobliigaatiolaina	79	79
II veronmaksuobliigaatiolaina	102	102
8 %:n rahalaitoslaina	21	21
6½ %:n rahalaitoslaina	21	21
II vaihtuvakorkoinen laina	100	100
II 8 %:n rahalaitoslaina	21	21
II 6½ %:n rahalaitoslaina	21	21
III 6½ %:n rahalaitoslaina	23	23
III vaihtuvakorkoinen laina	50	50
Vakuutuslaitoslaina	40	40
II vakuutuslaitoslaina	40	5
Metsänparannuslaina	20	20
Vaihtuvakorkoinen työeläkekassalaina	11	11

Luottolaitosten lainat	90	66
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy	20	19
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy	5	1
Maa- ja teollisuuskiinteistöpankki Oy	20	15
Osuuskassojen Keskus Oy	10	8
Suomen Kiinteistöpankki Oy	5	5
Suomen Kiinteistöpankki Oy	5	5
Suomen Teollisuus-Hypoteekkipankki Oy	25	13
Teollisuusyhtiöiden lainat	50	30
Rauma-Repola Oy	30	10
Oy Tampella Ab	20	20
Muiden lainat	10	0
Keskusosuusliike Hankkija	10	0
	Yhteensä	799
		696

Kotimaisten obligaatiolainojen nimelliskorot vaihtelivat indeksisidonnaisuudesta riippuen $6\frac{1}{2}$ %:sta $8\frac{1}{4}$ %:iin. Veronmaksuobligaatioiden korko oli 9 %. Kaikkiaan 19 lainaan sisällytettiin indeksiehto, kuhunkin 50-prosenttisenä. Valtion lainoista 12 sidottiin elinkustannusindeksiin, luottolaitosten lainoista 5 elinkustannusindeksiin ja 1 tukkuhintaindeksiin sekä Keskusosuusliike Hankkijan laina elinkustannusindeksiin.

III. VALUUTTAPOLITIIKKA JA MAKSUTASE

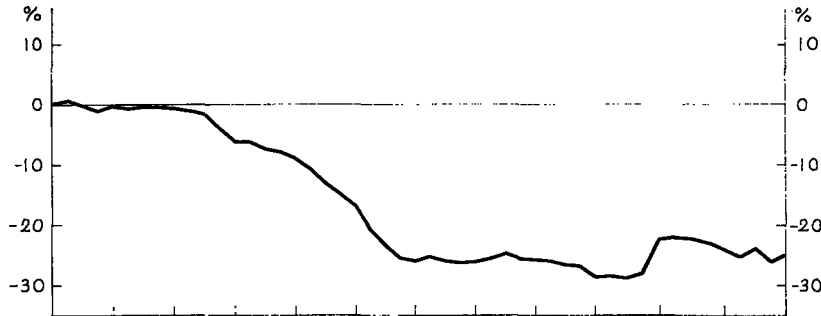
Valuuttakurssit

Suomen Pankin noteeraamat valuuttakurssit perustuvat maaliskuun 30 päivänä 1962 annetun rahalain 2 §:n 1 momentin mukaiseen markan kansainväliseen perusarvoon, *pariarvoon*, joka tammikuun 1 päivästä 1963 alkaen on ollut 0,27771 grammaa hienoa kultaa markalta (112 mk troy-unssilta kultaa).

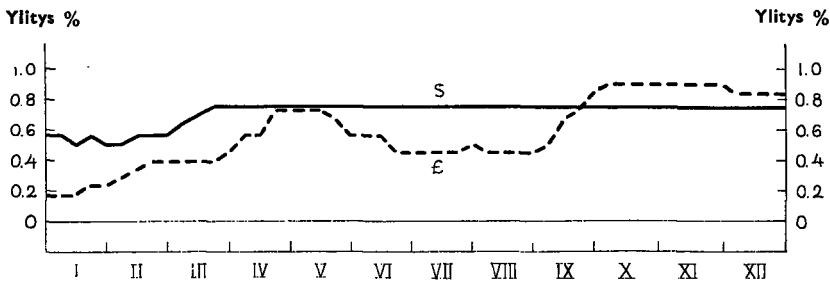
Kansainvälisen Valuuttarahaston sopimusartiklat velvoittavat rahaston jäseniä pysyttämään valuuttakurssinsa määrättyjen rajojen puitteissa *pariarvojen* ja niiden perusteella laskettujen keskinäisten *parikurssien* kahden puolen. Suomessa noteerataan vaihdettavien valuuttojen myyntikurssit valuuttapankkien ja Suomen Pankin kesken arkipäivisin pidettävässä kursien määrittelytilaisuudessa. Muuttuneet kurssit astuvat voimaan Suomen Pankin julkaistua ne virallisella kurssilistallaan. Pankin johtosäännön mukaisesti julkaistaan kurssit myös Virallisessa lehdessä ja luetaan lisäksi päivittäin radiossa, jonka välityksellä ne nopeimmin tulevat mm. haarakontoreiden tietoon. Suomen Pankin listalla noteerattujen vaihdettavien valuuttojen kurseille sallitut suurimmat poikkeamat on laskettu Euroopan Maksusopimukseen (European Monetary Agreement, EMA) liittyneiden maiden käytäntöä seuraten. Yhdysvaltain dollarin enimmäispoikkeama on näin ollen ollut $\frac{3}{4}$ % *pariarvon* molemmin puolin muiden muuttuvien kurssien vaihtelualueiden määräytyessä ao. maiden dollarin kurssien ääriarvojen mukaan. Ostokurssit on näille valuutoille laskettu myyntikursseista käyttämällä Suomen Pankin vahvistamia kiinteitä maksimivähennyksiä. Kurssien ääriarvot ilmenevät sivulla 29 olevasta taulukosta, jossa esitetään kunkin valuutan alin ostokurssi ja ylin myyntikurssi.

Valuuttamarkkinoillemme ominainen nopea vaihtelu pankkien valuutan kysynnässä ja tarjonnassa on kertomusvuonna ollut erityisen selvänä nähtävissä. Pankkien velan Suomen Pankille pysytyä korkeana niiden oli jatkuvasti tultava toimeen ilman mainittavia omia reservejä, jotka olisivat näitä vaihteluita tasoittaneet. Vaikkakin valuuttapankkien ulkomaisen

KULLAN JA VAIHDETTAVIEN VALUUTTOJEN VARANNON MUUTOS
VUONNA 1965 LASKETTUNA VUODEN ALUSTA, %

DOLLARIN JA PUNNAN VIRALLISEN MYNTIKURSSIN POIKKEAMA
PARIKURSSISTA VUONNA 1965, %

nettoaseman huonontuminen on pienentänyt kauppataseen vajauksen aiheuttamaa Suomen Pankin valuuttojen vähenemistä, nämä vastakkaiset tekijät ovat erilaisesta ajoittumisestaan johtuen lisänneet liikepankkien ja Suomen Pankin välistä valuuttakauppaa. Vaihdeettavien valuuttojen varannon kääntyminen selvään laskuun maaliskuussa aiheutti dollarin kurssin nopean nousun ylärajaan. Tämä antoi pankeille mahdollisuuden ostaa dollarit Suomen Pankilta kiinteään interventiokurssiin, muulloinkin kuin kurssinmäärittelyn yhteydessä. Täten itse kurssinmäärittelytilaisuudessa tehtyjen kauppajen kokonaisarvo jäi kertomusvuonna jokseenkin edellisen vuoden tasolle, noin 232 milj. markkaan. Pankkien jatkuvista

valuutanostoista johtuen kurssit pysyivät vuoden kolmen viimeisen neljänneksen ajan niin korkealla kuin kurssien pohjana olevien kansainvälisten noteerausten perusteella oli mahdollista. Valuutanmyynnit, jotka miltei yksinomaisesti johtuivat pankkien ulkomaisesta lainanotosta ns. EURO-valuuttamarkkinoilta tai muista lähteistä, eivät tilapäisyytensä takia sanottavasti kurssisiin vaikuttaneet. Lokakuun lopulla vaihdettavien valuuttojen varannossa tapahtunut nousu johtui edellä mainittujen tekijöiden ohella myös siitä, että valtio möi Suomen Pankille dollariobligatiolainansa tuoton, sekä siitä, että Pankin muiden lukuun suorittamissa valuuttasijoituksissa tapahtui eräitä muutoksia. Englannin punnan markkakurssi seurasi melko tarkasti punnan kansainvälisen arvon muutoksia; tapahtuneet kurssin alentamiset johtuivat dollarin markkakurssin noususta ylärajaansa. Punnan aivan alkuvuodesta kokema lievä luottamuskriisi näkyi pankin kurssilistalla vain muiden valuuttojen kurssien nousuna. Huhtikuussa esitetty Englannin talousohjelma palautti kuitenkin luottamuksen Englannin hallituksen tahtoon säilyttää punnan perusarvo muuttumattomana. Seurannut punnan arvon vahvistuminen on selvästi nähtävissä kuviosta. Koska dollarin kurssi ei enää voinut nousta, myös punnan kurssi aleni touko—kesäkuussa, vaikka valuutanmyynnit liikepankeille olivat samanaikaisesti suurimmillaan. Syynä punnan kansainvälisen noteerauksen laskuun oli dollarin kysynnän voimakkuus — olihan Englannin diskonttokorkokin juuri kesäkuun alussa voitu laskea 7 %:sta 6 %:iin. Ilmoitus uudesta kansainvälisestä luotosta Englannille punnan kurssin tukemiseksi samoin kuin kahteen vuoteen ensimmäinen maksutaseen neljännesvuosiylijäämä nostivat punnan dollarinoteerausta, niin että sen markkakurssikin nousi syys—lokuussa vuoden korkeimmalle tasolle.

Koko kertomusvuoden ajan noteerattiin kiinteät kurssit clearingsopimuksiin sidotuille valuutoille, joita huhtikuun 1 päivästä lähtien olivat enää Neuvostoliiton rupla ja clearingdollari.

Seuraavassa esitetään Suomen Pankin valuuttojen myyntikurssien ja ostokurssien väliset enimmäiserot. Ruplan ja clearingdollarin kohdalla ilmenee, minkä maiden maksusopimuksissa näitä käytetään selvitysyksikköinä.

Taulukossa 10 on esitetty valuuttojen *pari*kurssit sekä pankin noteeraamat viralliset myyntikurssit kaikkina niinä päivinä, jolloin muutoksia on tapahtunut.

Muuttuvat kurssit	Viralliset myyntikurssit		Avista-kurssien ääriarvot		Myynti- ja ostokurssin välinen ero ajalla 1. 1.—31. 12. 65 enintään	
	31. 12. 64	31. 12. 65	Alin ostokurssi	Ylin myyntikurssi		
New York	1 \$	3,218	3,224	3,176	3,224	—,015
Montreal	1 Can \$	2,998	2,998	2,9085	3,0120	—,015
Lontoo	1 £	8,975	9,035	8,829	9,0920	—,04
Tukholma	100 Skr	62,60	62,34	60,930	62,785	—,32
Oslo	100 Nkr	44,98	45,14	44,110	45,475	—,25
Kööpenhamina ..	100 Dkr	46,50	46,83	45,645	47,015	—,25
Frankfurt a. M ..	100 DM	80,98	80,60	78,805	81,210	—,38
Amsterdam	100 Hfl	89,54	89,42	87,070	89,745	—,50
Bryssel	100 Bfr	6,485	6,497	6,3045	6,4970	—,035
Zürich	100 Sfr	74,58	74,70	71,370	75,065	—,42
Pariisi	100 FF	65,65	65,80	63,850	65,800	—,33
Rooma	100 Lit	—,5147	—,5163	—,50450	—,51960	—,003
Wien	100 Sch	12,46	12,48	12,120	12,500	—,08
Lissabon	100 Esc	11,20	11,27	10,920	11,345	—,08
Reykjavik	100 lkr	7,50	7,50	—	—	—,07
Madrid	100 Ptas	5,42	5,42	5,2500	5,4200	—,10
Kiinteät kurssit						
Praha (31. 3. saakka)	100 Kc	44,58	—	—	—	—,28 ¹
Moskova, clearing	1 Rub	3,5667	3,5667	—	—	—,0222 ¹
Bukarest, Peking						
Clearingdollari ..	1 cl-\$	3,21	3,21	—	—	—,02 ¹
Ankara, Ateena, Berliini, Bogotá, Budapest, Praha (1. 4. alkaen), Sofia ja Varsova						

¹ Kiinteä.

Ulkomainen maksuliike

Kaksipuolisia maksusopimuksia, jotka edellyttävät clearingtilin kautta tapahtuvaa maksuliikettä, oli Suomella kertomusvuoden päättyessä kahdeksan itäryhmään kuuluvan maan kanssa (Bulgaria, Kiina, Neuvostoliitto, Puola, Romania, Saksan Demokraattinen Tasavalta, Tšekkoslovakia ja Unkari) sekä kahden Kansainvälisen Valuuttarahaston jäsenmaan kanssa (Kolumbia ja Kreikka). Tšekkoslovakian kanssa tehdyssä maksusopimuksessa siirryttiin 1. 4. 1965 käyttämään selvitysvaluuttana dollaria Tšekkoslovakian kruunun asemesta. Kreikan sopimusta voidaan pitää osittain multilateraalisenä, sillä tilisaldosta puolet selvitetään neljän kuukauden väliajoin vaihdettavina valuuttoina. Maksuliike Turkin kanssa tapahtui helmikuun 1 päivästä 1965 alkaen vaihdettavina valuuttoina.

Suomen Pankin soveltamiin valuutansäännöstelymääräyksiin tehtiin kertomusvuonna seuraavat valuuttapolitiikan kannalta mainittavat muu-

tokset. Aika, jonka kuluessa ulkomaisen yhtymän tai ulkomaalla viimeksi kuluneiden kolmen vuoden ajan asuneen henkilön pääomavarat voidaan siirtää ulkomaalle, lyhennettiin huhtikuun 15 päivänä 10 vuodesta 5 vuodeksi; alle 25 000 markan suuriset pääomavarat voidaan kuitenkin siirtää enintään 5 000 markan suuruisina vuosierinä. Näillä säännöstelymääräysten lievennyksillä pyrittiin helpottamaan ulkomaalaisten hallussa olevien pääomavarojen (joita aikaisemmin kutsuttiin »sulkuvaroiksi») käytön vapautumista, kuten on tehty muissakin maissa, missä tällaiset varat vielä ovat rajoitusten alaisia. Toisaalta maan kiristyneen maksutasetilanteen johdosta pyrittiin rajoittamaan juoksevien valuuttamenojen kasvua erityisesti matkailun osalta. Niinpä valtioneuvosto Suomen Pankin aloitteesta supisti marraskuun 1 päivästä alkaen maasta lähtevän oikeutta viedä mukanaan suomalaisia seteleitä ja vaihtorahoja 200 markasta 100 markkaan. Vastaavasti supistettiin näiden maksuvälineiden vientioikeutta henkilöiltä, joiden toistuvat käynnit naapurimaassa eivät ulotu kauemmaksi kuin maarajaan ulottuvaan kuntaan, 200 markasta 100 markkaan kalenterikuukaudessa.¹ Muilta kohdin vuoden aikana annetut uudet määräykset koskivat vain suhteellisen vähämerkityksisiä vapautustoimenpiteitä ja teknisiä tarkistuksia.

Maksutase ja valuuttavaranto

Kokonaistuotannon ja tuonnin kasvun hidastumisesta huolimatta nousi kauppataseen vajeus järjestelyerät mukaan luettuna 721 milj. markkaan vuonna 1965, vastaavan luvun oltua 698 milj. markkaa vuonna 1964. Palvelusten taseen ylijäämä pysyi suunnilleen edellisen vuoden tasolla. Vaihtotaseen vajaukseksi vuonna 1965 muodostui 591 milj. markkaa, vastaavan luvun oltua edellisenä vuonna 559 milj. markkaa.

Vuoden 1964 aikana oli vaihtotaseen voimakkaasti kasvanut vajeus pystytty rahoittamaan ulkomaisen — lähinnä pitkäaikaisen — pääoman maahantuonnilla. Suomen Pankin valuuttavaranto jopa kasvoi vuoden 1964 kuluessa. Ulkomaisten pääomamarkkinoiden kiristyminen, joka alkoi jo vuoden 1964 loppupuolella, aiheutti kuitenkin jyrkkiä muutoksia Suomen maksutaseen rakenteeseen kertomusvuoden aikana. Lainaumahdollisuuksien supistuminen tärkeimmillä lainamarkkinoillamme Länsi-Euroopassa ja Yhdysvalloissa kuvastui osaksi korkokannan nousuna mutta pääasiassa saattujen uusien lainojen määrän voimakkaana laskuna. Niinpä uusia pitkäaikaisia lainoja nostettiinkin vuoden 1965 aikana vain 434 milj. markkaa, vastaavan luvun vuonna 1964 oltua 766 milj. markkaa. Kun samanaikaisesti vanhojen lainojen kuoletusten määrä nousi 231 milj. markasta 273 milj.

¹ Samanaikaisesti Tullihallitus supisti suomalaisen matkailijan oikeutta tuoda maahan tavaraa maksamatta tulli- ym. maksuja.

markkaan, supistui maan ulkomaisen pitkäaikaisen velan kasvu 535 milj. markasta 161 milj. markkaan.

Vaikka lyhytaikaisen pääoman maahantuonti jossain määrin lisääntyi lähinnä tuontiluottojen kasvavan käytön johdosta, aiheutti vaihtotaseen vajauksen rahoittaminen voimakasta painetta maan valuuttavarantoa vastaan. Tämä kuvastui toisaalta keskuspankin varannon supistumisena ja toisaalta valuuttapankkien ulkomaisen valuuttavelan kasvuna, kuten lähemmin selostetaan sivuilla 33—35.

Pitkäaikaisen ulkomaisen lainapääoman saannissa tapahtunut jyrkkä lasku tuntui selvimmän uusien obligaatiolainojen kohdalla. Vuoden 1964 aikana olivat valtio, pankit ja yksityiset emittoineet Länsi-Euroopassa ja Yhdysvalloissa kymmenen tällaista lainaa, yhteiseltä nimellisarvoltaan 344 milj. markkaa. Kertomusvuoden aikana lainojen määrä sitä vastoin rajoittui kolmeen, nimellisarvoltaan yhteensä 116 milj. markkaa. Helmikuun alussa Enso-Gutzeit Oy laski liikkeeseen Euroopan markkinoilla suomalaisen liikepankin takaaman 4 milj. punnan suuruisen lainan, jonka korkojen ja kuoletusten maksu voi tapahtua myös D-markeissa kiinteään kurssiin. Huhtikuun alussa laski Helsingin kaupunki liikkeeseen New Yorkissa 10 milj. dollarin suuruisen lainan, joka oli kaupungin ensimmäinen ulkomainen obligaatiolaina vuoden 1938 jälkeen. Valtio laski kertomusvuonna liikkeeseen vain yhden ulkomaisen obligaatiolainan, määrältään 15 milj. dollaria. Tämän lokakuussa New Yorkissa markkinoidun lainan ehdot olivat jonkin verran huonommat kuin valtion joulukuussa 1964 Yhdysvalloissa emittoiman lainan, mikä kuvasti kiristynyttä markkinatilannetta.

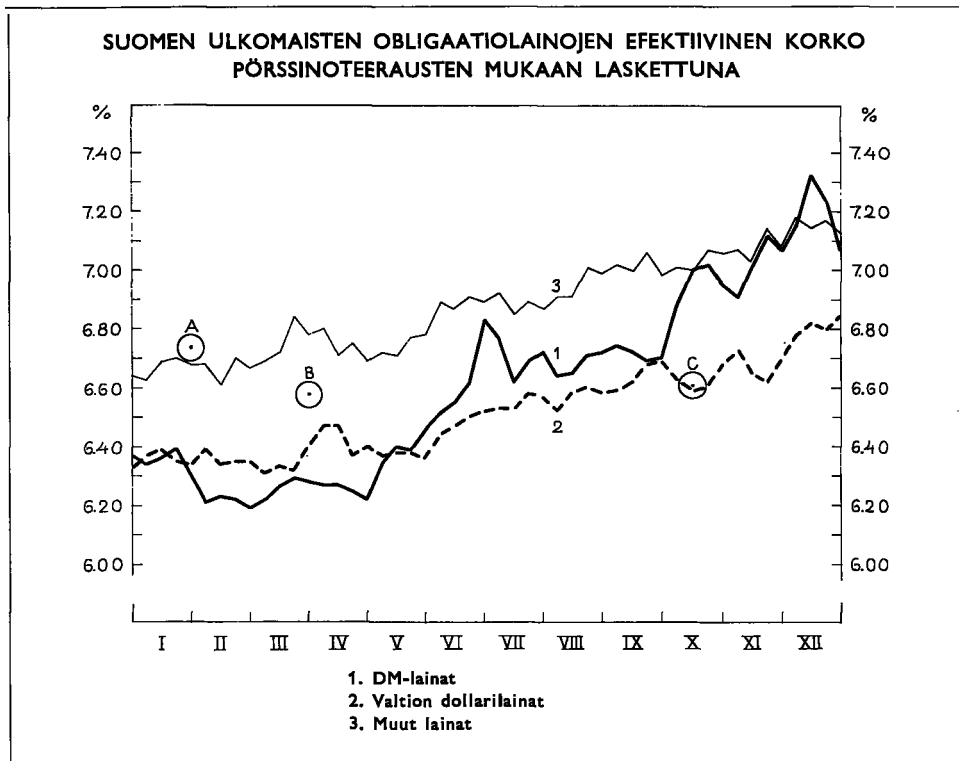
Kertomusvuoden kolmen uuden obligaatiolainan määrät ja ehdot ilmevät oheisesta asetelmasta. Vertailun vuoksi on esitetty myös kokonais-tiedot vuoden 1964 lainojen osalta; niistä käy selville, että keskimääräinen laina-aika on lyhentynyt sekä että lähinnä nimelliskoron kohoamisen johdosta efektiivinen lainakorko (ostajan näkökulmasta katsottuna) on noussut jonkin verran.

Suomen ulkomaiset obligaatiolainat vuonna 1965

Päiväys	Lainan ottaja	Lainan määrä milj.	Vasta-arvo milj. mk	Laina-aika vuosina	Nimellis- korko %	Emissio- kurssi %	Efektiivinen korko ostajalle ¹ %
1. 2.	Enso-Gutzeit Oy ²	£ 4	35,8	15,0	6,50	97,75	6,74
1. 4.	Helsingin kaupunki	\$ 10	32,0	12,0	6,25	97,25	6,58
15. 10.	Valtio	\$ 15	48,0	15,0	6,50	99,00	6,61
	Yhteensä v. 1965		115,8	14,2	6,41	98,00	6,64
	v. 1964		344,2	14,5	6,20	98,03	6,41

¹ Laskettu koko laina-ajalle.

² Suomalaisen liikepankin takuu.

Markkinatilanteen vaikeutumista kuvaa kuitenkin selvimmin Suomen ulkomaisten obligaatiolainojen kurssien kehitys ulkomaisissa pörsseissä kertomusvuoden aikana. Lainojen noteeraukset olivat yleensä lievässä laskusuunnassa jo vuoden alkupuolella, ja lasku jatkui loppuvuoden aikana niin voimakkaana, että kaikkien ulkomailla noteerattujen lainojemme keskimääräinen kurssi kertomusvuoden aikana laski 98,6 %:sta 94,6 %:iin.

Oheisessa kuviossa on tätä kurssikehitystä havainnollistettu siten, että noteerattujen kurssien perusteella on laskettu kullekin lainalle sen efektiivinen korkotuotto koko jäljellä olevalle laina-ajalle. Lainat on lisäksi ryhmitelty tavalla, joka jossakin määrin kuvaa eri lainatyyppien kurssien toisistaan poikkeavaa kehitystä.¹ Kuviosta käy myös ilmi, että vuoden aikana liikkeeseen laskettujen kolmen lainan ehdot on jouduttu väistämättömästi mukauttamaan aikaisempien lainojen markkinatilanteeseen. Kukin uusi laina luonnollisesti vaikuttaisi aikaisempien lainojen noteerauksiin, jos sen efektiivinen tuotto tuntuvasti eroaisi yleisestä kurssitasosta.

Kaikkien suomalaisten ulkomaisten obligaatiolainojen efektiivinen keski-tuotto oli vuoden 1963 lopussa 5,93 %, vuoden 1964 lopussa 6,43 % ja kerto-

¹ Kuviosta on jätetty pois valtion vuonna 1961 Sveitsissä markkinoima laina samoin kuin Rautaruuki Oy:n vuoden 1964 pantamääräinen obligaatiolaina, joiden noteerausten kehitys eräistä syistä poikkeaa huomattavasti markkinoiden yleiskehityksestä.

musvuoden päättyessä 7,21 %. Kertomusvuoden aikana tapahtunut kurssien heikkeneminen merkitsi siten 0,78 prosenttiyksikön nousua suomalaisten arvopapereiden ostajan saamassa efektiivisessä tuotossa.

Pääomamarkkinoiden kiristyminen ulkomailla vaikutti haitallisesti myös sellaiseen ulkomaiseen lainanottoon, joka tapahtuu muussa muodossa kuin obligaatiolainoina. Tämän johdosta Suomen pitkäaikaisen velan kasvu muodostui kertomusvuonna vain noin 7 %:ksi, oltuaan vuonna 1964 noin 30 %. Lainojen luonteen mukaan eriteltynä oli velan koostumus vuosien 1964 ja 1965 päättyessä seuraava:

**Suomen pitkäaikainen ulkomainen velka lainan luonteen mukaan jaoteltuna,
milj. mk**

	31. 12. 64	Nostettu v. 1965	Maksettu v. 1965	31. 12. 65	Netto- muutos
Ulkomaiden hallituksilta saadut luotot	799	10	74	735	— 64
siitä: Neuvostoliitto	299	10	44	265	—34
Ruotsi	249	—	11	238	—11
Yhdysvallat	251	—	18	233	—18
Kansainväliset rahalaitokset	328	62	23	367	+ 39
Obligaatiolainat	422	128	3	547	+ 125
Muut rahoitusluotot	452	100	74	478	+ 26
Tavara luotot	286	134	99	321	+ 35
Yhteensä	2 287	484	278	2 448	+ 161

Kertomusvuoden lopun 2 448 milj. markan määräisestä ulkomaisesta kokonaisvelasta oli Yhdysvaltain dollareina takaisin maksettavaa velkaa 1 016 milj. markkaa, Ruotsin kruunuina 397 milj. markkaa, D-markkoina 378 milj. markkaa ja Neuvostoliiton ruplina 266 milj. markkaa. Loput eli 391 milj. markkaa erääntyvät takaisin maksettaviksi muina valuuttoina, niistä vain 29 milj. markkaa Suomen markkoina.

Kuten edellä todettiin, johti ulkomaisten lainanottomahdollisuuksien kiristyminen siihen, että Suomen Pankin valuuttavaranto supistui ja valuuttapankkien nettovelkaantumisen ulkomaille lisääntyi kertomusvuoden aikana. Seuraavassa asetelmassa esitetään valuuttatilanteen muutos vuoden aikana tärkeimpiin ryhmiin jaoteltuna toisaalta Suomen Pankin ja toisaalta muiden valuutanpitäjien (valuuttapankkien ja valtion) osalta.¹

¹ Suomen Pankki ryhtyi julkaisemaan näitä tietoja kuukausittain vuoden 1965 alusta erillisenä valuuttatilannelmoituksena, joka täydentää Suomen Pankin taseesta muuten saatavissa olevia tietoja valuuttavarannon kehityksestä. Tässä ilmoituksessa on myöskin pankin kultavarat jo vuoden 1964 lopusta arvostettu markan kansainvälisen perusarvon mukaiseen hintaan; tämä muutos suoritettiin pankin taseessa vasta 31. 12. 1965. Taulukossa 2 esitetään vastaavien varantolukujen kehitys vuosineljänneksittäin.

	Suomen Pankki		Muut		Muutos v:n 1965 aikana	
	1964	1965	1964	1965	Suomen Pankki	Kaikki yht.
	mlj. mk		mlj. mk		mlj. mk	
Kulta	273	267	—	—	—	6
Vaihdettavat valuutat	708	483	—74	—155	—225	—306
Kultaosuus Kansainvälisessä						
Valuuttarahastossa	46	46	—	—	—	—
Yhteensä	1 027	796	—74	—155	—231	—312
Sidotut valuutat	—9	20	1	1	+ 29	+ 29
Kaikki yhteensä	1 018	816	—73	—154	—202	—283

Suomen Pankin kulta- ja valuuttavaranto supistui kertomusvuoden aikana nettomääräisesti 202 milj. markkaa.¹ Varannon lasku oli erityisen jyrkkä vuoden ensimmäisen puoliskon aikana. Lähinnä eräät laivatoimitukset aiheuttivat lyhyen nousun kolmannella neljänneksellä, minkä jälkeen varanto jälleen laski. Vuoden alin varannon arvo saavutettiin syyskuun lopussa, jolloin pankin varanto oli 295 milj. markkaa pienempi kuin kertomusvuoden alkaessa, eli vain 723 milj. markkaa. Lokakuussa pankin varanto kasvoi huomattavasti eli 91 milj. markkaa. Noin puolet tästä noususta aiheutui Yhdysvalloista saadun valtionlainan tuoton myynnistä Suomen Pankille, mutta loppuosa oli sitä vastoin koko maan valuuttatilanteen kannalta vain näennäistä, sillä se johtui muiden valuutanpitäjien valuutan myynneistä keskuspankille. Sidottujen valuuttojen ryhmässä esiintyneen velkasaldon muuttuminen vuoden lopussa pankin nettosaatavaksi vaikutti varannon määrää kohottavasti.

Suomen Pankin julkaisemaan valuuttatilanneilmoitukseen on koko kertomusvuoden ajan sisältynyt Suomen ns. kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa, joka on käytännöllisesti katsoen välittömästi nostettavissa vaihdettavina valuuttoina ja siten verrattavissa pankin muihin valuuttasaataviin. Kuten sivulla 42 on selostettu, lunasti pankki tämän kultaosuuden valtiolta vuoden lopulla ja se sisältyi pankin 31.12. julkaistussa taseessa ensisijaiseen setelinkatteeseen ja laskettiin myöskin pankin kulta- ja valuuttavarantoon.

Kertomusvuoden päättyessä kulta muodosti 33 % pankin yhteenlasketusta kulta- ja valuuttavarannosta (vuoden 1964 päättyessä 27 %). Vaihdettavien valuuttojen varanto oli 59 % (69 % v. 1964) ja Valuuttarahaston kultaosuus 6 % (5 % v. 1964) koko varannosta.

Suomen Pankin salkussa olevat ulkomaiset vekselit, jotka kuuluvat pankin ensisijaiseen setelinkatteeseen, mutta joita ei lueta valuuttavarantoon, kasvoivat kertomusvuoden aikana taseen mukaan 25,0 milj. markkaa niiden kirjanpitoarvon ollessa vuoden lopussa 54,7 milj. markkaa. Nämä Suomen Pankin raha- ja luottolaitoksilta sekä yksityisiltä yrityksiltä ostamat vekselit

¹ Pankin taseessa ilmeni supistuminen kuitenkin huomattavasti pienempänä, koska joulukuun 30 päivänä 1965 vahvistetun lain mukaan kulta kirjataan pankin taseessa markan kansainvälistä perusarvoa vastaavaan hintaan. Kirjanpitoarvon muuttumisesta aiheutunut kultavarannon näennäinen kasvu oli 83,5 milj. markkaa. Ks. siv. 36.

ovat vientitoimituksiin liittyviä saatavia. Pankin salkkuun sisältyvien ulkomaisten obligaatioiden määrä supistui taseen mukaan 17,5 milj. markkaa niiden kirjanpitoarvon ollessa kertomusvuoden päättyessä 29,1 milj. markkaa. Obligaatiosaatavat, joita ei liioin lueta valuuttavarantoon, ovat kokonaisuudessaan vaihdettavien valuuttojen määräisiä.

Muiden valuutanpitäjien ryhmässä ei valtiokonttorilla kertomusvuoden alkaessa ja päättyessä ollut lainkaan ulkomaisia saatavia. Vuoden 1965 aikana niiden määrä oli korkeimmillaan 20 milj. markkaa. Valtion vuoden 1964 lopulla eräältä ulkomaiselta pankkilaitokselta ottama 36 milj. markan lyhytaikainen vekseliluotto eräänäntyi maksettavaksi kertomusvuoden aikana. Kun puolet tästä luotosta uusittiin, oli valtion ulkomainen lyhytaikainen vekseliluotto vuoden päättyessä 18 milj. markkaa. Tätä velkaa ei ole edellä esitettyssä asetelmassa luettu varannon vähennyseräksi.

Valuuttapankkien nettovelka ulkomaille kasvoi huomattavasti. Tämä velka on olennaiselta osaltaan sekä raha- että valuuttapoliittisista syistä Suomen Pankin valvonnan alainen, ja pankki on asettanut kunkin valuuttapankin lyhytaikaisille ulkomaisille velvoitteille katon, jonka ylittäminen on sallittu vain keskuspankin kussakin tapauksessa antamalla erityisluvalla. Niinpä valuuttapankkien ulkomaiset velat supistuivat kertomusvuoden aikana 223 milj. markasta 218 milj. markkaan. Toisaalta valuuttapankkien ulkomaiset saatavat supistuivat vuoden kuluessa 150 milj. markasta 64 milj. markkaan. Valuuttapankkien nettoasema ulkomaihin nähden heikkeni siten kertomusvuonna 81 milj. markkaa. Tämä nettovelka on otettu huomioon edellä esitettyssä Suomen Pankin, valtion ja valuuttapankkien yhteenlaskettua valuuttatilannetta kuvaavassa asetelmassa.

IV. PANKIN TASEET

Suomen Pankin taseista annetaan taulukko-osastossa yksityiskohtaisia tietoja. Tässä esitetään eräitä täydentäviä tietoja taseiden sisällöstä ja kehityksestä.

Ulkomaiset tilit	31. 12. 1964	31. 12. 1965 milj. mk	Muutos
Kulta	189,6	267,5	+ 77,9
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuutta- rahastossa	—	45,6	+ 45,6
Ulkomaiset valuutat	783,8	547,8	— 236,0
Ulkomaiset vekselit	29,7	54,7	+ 25,0
Ulkomaiset obligaatiot	46,6	29,1	— 17,5
Vastaavat	1 049,7	944,7	— 105,0
Ulkomaiset valuuttatilit	84,7	44,8	— 39,9
Ulkomaiset markkatilit	28,5	10,9	— 17,6
Määräaikaiset ulkom. sitoumukset	54,8	45,6	— 8,7
Vastattavat	167,5	101,8	— 66,2
Ulkomainen nettosaatava	882,2	843,4	— 38,8

Pankin ohjesääntöä muutettiin joulukuun 30 päivänä 1965 annetulla lailla siten, että pankin kultavarat, jotka vuodesta 1950 on kirjattu hintaan 2 500 markkaa kilolta hienoa kultaa, on kirjattava markan kansainvälistä perusarvoa vastaavaan arvoon. Tämä perusarvo on tammikuun 1 päivästä 1963 ollut 0,27771 grammaa hienoa kultaa markalta, mikä vastaa 3 600,88 markkaa kilolta. Kun kullan kirjanpitoarvo tämän mukaisesti vuoden 1965 tilinpäätöksen yhteydessä korotettiin, nousi kultavarojen arvo taseessa 83,5 milj. markkaa. Kultavarojen arvon kasvu koko vuoden aikana jäi kuitenkin vain 77,9 milj. markkaan, joten kullan todellinen määrä supistui vuoden kuluessa 5,6 milj. markkaa. Uutena eränä esiintyy asetelmassa Suomen kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa, jonka Suomen Pankki lunasti valtiolta (ks. s. 42). Määräaikainen ulkomainen velka, joka käsittää Maailmanpankilta ennen vuotta 1956 saadut lainat, jotka Suomen Pankki on välittänyt teollisuus- ja voimalaitoksille näiltä katteeksi saatuja ulkomaan rahan määräisiä vekseleitä vastaan, supistuu vuosittain kuoletusten seurauksena.

Pankin kulta- ja valuuttavaranto, joka saadaan vähentämällä kullan, kultaosuuden ja ulkomaisten valuuttojen määrästä ulkomaiset valuuttatilit, oli vuoden lopussa kirjanpitoarvoltaan 816 milj. markkaa. Kullan arvostuksessa tapahtunut muutos ja kultaosuuden siirto peittävät osaksi näkyvistä kulta- ja valuuttavarannon supistumisen, joka ilman näitä olisi muodostunut 202 milj. markaksi. Varannon koostumus ja sen muutokset käyvät yksityiskohtaisemmin ilmi taulukosta 2.

Valtion tilit

	31. 12. 1964	31. 12. 1965 milj. mk	Muutos
Vastaavat: Varmuusvarastoluotto	10,0	—	— 10,0
Shekkitili	5,4	1,1	— 4,3
Vientimaksutili	1,1	1,1	—
Vastattavat	6,5	2,2	— 4,3
Valtion nettovelka	3,5	2,2	— 5,7

Taseessa »muihin saataviin» kirjatun varmuusvarastoluoton viimeiset 10 milj. markkaa valtio maksoi kuoletussuunnitelman mukaisesti. Valtion vientimaksutili, joka on kirjattu määräaikaisiin kotimaisiin sitoumuksiin, pysyi kertomusvuonna ennallaan. Pankin omistamat joko rahalaitoksilta tai suoraan valtiolta ostetut markkinakelpoiset obligaatiot eivät sisälly asetelmaan.

Pankkien tilit

	31. 12. 1964	31. 12. 1965 milj. mk	Muutos
Vastaavat: Rediskonttatut vekselit	448,4	640,6	+ 192,2
Postisäästöpankin shekkitili	49,6	8,3	— 41,3
Yksityisten rahalaitosten shekkitilit	16,4	11,9	— 4,5
Mortgage Bank of Finland Oy	0,6	0,2	— 0,4
Vastattavat	66,6	20,4	— 46,2
Pankkien nettovelka	381,8	620,2	+ 238,4

Rahalaitosten rediskonttaamien vekseleiden viikkokeskimäärä oli kertomusvuonna 572 milj. markkaa, mikä oli 226 milj. markkaa enemmän kuin edellisenä vuonna. Rediskonttausten peruskorko oli edelleenkin 7 %, mutta marraskuun 1 päivästä lukien oli johtokunnalla oikeus soveltaa myös alemmaa, vähintään kuitenkin 6 %:n korkoa. Tätä sovellettiinkin samasta päivästä rahalaitoksiin, joiden luotonanto oli pysynyt Suomen Pankin asettamissa rajoissa (ks. s. 11). Rediskonttauksista perittävän lisäkoron yläraja oli 4 % vuodessa.

Asetelmassa mainittu Mortgage Bank of Finland Oy:n tili sisältyy taseessa »muihin vaadittaessa maksettaviin sitoumuksiin». Rahalaitosten ja Suomen Pankin välisten termiinkauppojen kohteena olleet obligaatiot eivät sisälly edellä olevaan asetelmaan.

Yritysten tilit	31. 12. 1964	31. 12. 1965 milj. mk	Muutos
Markkamääräiset vekselit	67,1	26,0	—41,1
Shekkitilit	2,5	1,9	— 0,6
Ulkomaan rahan määräiset vekselit	55,2	45,5	— 9,7
Muita saatavia	30,2	74,5	+ 44,3
Vastaavat	155,0	147,9	— 7,1
Shekkitilit	0,7	1,2	+ 0,5
Muita vaadittaessa maksettavia sitoumuksia	0,9	0,7	— 0,2
Määräaikaaisia kotimaisia sitoumuksia ...	—	10,5	+ 10,5
Vastattavat	1,6	12,4	+ 10,8
Nettoluotonanto yrityksille	153,4	135,5	— 17,9

Yrityksille markkamääräisinä vekseleinä annetut luotot supistuivat osaksi viljakaupan rahoitukseen käytettyjen luottojen pienenemisen vuoksi, mutta ennen kaikkea pankin muiden asiakasluottojen vähennyttyä. Ulkomaan rahan määräiset vekselit, jotka ovat edellä mainittuja Maailmanpankilta saatujen ja Suomen Pankin edelleen välittämien luottojen katevekseleitä, vähenivät säännönmukaisten lyhennysten vuoksi. »Muiden saatavien» kasvu aiheutui pääasiassa metalliteollisuuden keskipitkistä toimitusluotoista, joiden lisäys oli 38,8 milj. markkaa. Vastattavien lisääntyminen johtui miltei yksinomaan kaivosteollisuuden investointivaroista annetun lain (648/64) mukaisista investointitalletuksista, joita vastaanotettiin vuoden aikana 10,5 milj. markkaa ja jotka taseessa on kirjattu »määräaikaisiin kotimaisiin sitoumuksiin».

Muut tilit

Niistä vastaavien puolella esiintyvistä eristä, jotka ovat jääneet edellä esitettyjen asetelmien ulkopuolelle, voidaan kotimaisten obligaatioiden salkun todeta pysyneen miltei ennallaan. Obligaatioiden yhteismäärä nousi vain noin 1 milj. markalla ja oli vuoden päättyessä 37 milj. markkaa. Taseessa »muihin varoihin» kirjattu metalliraha on pankin kassassa olevaa rahaa. Liikkeessä olevan metallirahan määrä, joka ei esiinny pankin taseessa, lisääntyi vuoden aikana 52,4 milj. markasta 67,9 milj. markkaan pääasiassa

siksi, että liikkeessä olevia markan seteleitä jatkuvasti korvattiin uusilla markan metallirahoilla. Liikkeessä olevan metallirahan kehitystä ja koostumusta selvittävät taulukot 7 ja 9.

Pankin ohjesäännön muuttamisesta annetun lain mukaisesti suoritettiin tilinpäätöksen yhteydessä pankin kantarahaston korottaminen 100 milj. markasta 300 milj. markkaan. Korotukseen käytettiin arvonnjärjestelytilien varoja. Pankin näkyvien omien pääomien määrä ilman tilivuoden voittoa oli tilinpäätöksen mukaan 397,9 milj. markkaa. Varojen kasvu edellisestä vuodesta oli 213,1 milj. markkaa, josta 200 milj. markkaa oli mainittua kantarahaston korotusta ja loput, 13,1 milj. markkaa, vuoden 1964 voitosta vararahastoon siirrettyjä varoja. Arvonnjärjestelytilit, joiden kehitykseen kantarahaston korotuksen ohella vaikuttivat ennen kaikkea kullann arvoituksessa ja valuuttavarannossa tapahtuneet muutokset, supistuivat kertomusvuoden aikana 96,7 milj. markalla.

Suomen Pankin tulostase on esitetty taulukossa 3. Tuotot olivat 5,7 milj. markkaa suuremmat kuin edellisenä vuonna eli 46,6 milj. markkaa. Lisäys aiheutui miltei yksinomaan kotimaisesta lainausliikkeestä saaduista korkotuloista. Kulut olivat 2,7 milj. markkaa edellisvuotisia suuremmat eli 17,3 milj. markkaa. Eniten nousivat poistot, mikä johtui haarakonttorien rakennustöistä.

Pankin voitto oli 29,3 milj. markkaa. Pankin ohjesäännön muuttamisesta annetulla lailla korotettiin se kanta- ja vararahastojen yhteismäärä, jonka saavuttamiseen saakka vuosivoitosta ainakin puolet on käytettävä vararahaston kartuttamiseen, 200 milj. markasta 500 milj. markkaan. Tämän mukaisesti on puolet voitosta siirretty vararahastoon. Voiton toisen puolen käytöstä päättää eduskunta.

V. SUOMEN SUHTEET KANSAINVÄLISIIN RAHALAITOKSIIN

Suomen Pankki hoitaa yhteydet Kansainväliseen Valuuttarahastoon, Maaailmanpankkiin (Kansainväliseen Jälleenrakennuspankkiin), Kansainväliseen Rahoitusyhtiöön ja Kansainväliseen Kehittämisyjärjestöön, joiden jäsen Suomi on, samoin kuin Kansainväliseen Järjestelypankkiin, jossa Suomen Pankki itse on osakkaana.

Kansainvälinen Valuuttarahasto (IMF)

Suomen jäsenosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa (International Monetary Fund) oli kertomusvuonna 57 milj. Yhdysvaltain dollaria, joka markan voimassa olevan kansainvälisen perusarvon mukaan vastaa 182,4 milj. markkaa. Tästä osuudesta Suomi on suorittanut kultana ja dollareina 25 % eli 45,6 milj. markkaa. Loput 75 % jäsenosuudesta on suoritettu markkoina siten, että Valuuttarahaston Suomen Pankissa olevalle tilille on suoritettu 1,95 milj. markkaa sekä valtion antamina korottomina, ei-siirrettävinä ja vaadittaessa maksettavina velkasitoumuksina 134,85 milj. markkaa. Velkakirjat säilytetään Valuuttarahaston lukuun Suomen Pankissa.

Suomen jäsenosuus Valuuttarahastossa vastasi vuoden 1965 päättyessä 0,36 %:a rahaston 103 jäsenvaltion jäsenosuuksien kokonaismäärästä, joka oli lähes 16 miljardia dollaria. Jäsenmaat eivät osallistu rahaston vuotuisen tulo- ja menoarvion rahoittamiseen, vaan tämä tapahtuu rahaston juoksevien tulojen avulla.

Valuuttarahastoa koskevan sopimuksen (SopS n:o 3/1948) XIV artikla edellyttää, että Suomi ja Valuuttarahasto konsultoivat vuosittain Suomen ylläpitämien valuutansäännöstelymääräysten voimassaolon jatkamisesta. Joulukuussa 1964 pidetyn konsultaation perusteella tehtävä päätös siirtyi kertomusvuoden puolelle. Valuuttarahaston johtokunta hyväksyi huhtikuun 21 päivänä tekemässään päätöksessä Suomen soveltamat valuutansäännöstelytoimenpiteet.

Valuuttarahaston hallintoneuvoston vuosikokous pidettiin Washingtonissa syyskuun 27 ja lokakuun 1 päivän välisenä aikana. Suomea edustivat vuosikokouksessa Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtaja, filosofian

tohtori KLAUS WARIS sekä hänen varamiehenään Suomen Pankin johtokunnan jäsen, filosofian tohtori REINO ROSSI. Lisäksi osallistuivat vuosikokoukseen valtuuskunnan neuvonantajina Suomen Washingtonissa oleva suurlähettiläs OLAVI MUNKKI sekä Suomen Pankin sihteeri JOUKO J. VOUTILAINEN.

Vuosikokousta hallitsevana aiheena oli odotetusti kansainvälinen maksuvalmiusongelma. Vuoden 1964 lopulla koettu erityisen voimakas kansainvälisten maksujen tasapainottomuus, jonka vaikutukset kohdistuivat maailman kahteen tärkeimpään valuuttavarantokeskukseen, rasitti tuntuvasti kansainvälistä maksujärjestelmää. Tämä oli omiaan kiihdyttämään keskustelua sen uudistamisesta. Vuosikokouksessa todettiin, että järjestelmää tulisi kuitenkin kehittää nykyiseltä pohjalta.

Valuuttarahaston hallintoneuvosto hyväksyi maaliskuun 31 päivänä 1965 rahaston johtokunnan esityksen Valuuttarahaston jäsenosuuksien korottamiseksi. Hyväksytyjä päätöslauselmia oli kaksi; niiden mukaan kaikkien jäsenmaiden jäsenosuuksia korotetaan 25 % ja lisäksi 16 maan osuuksissa suoritetaan erityiskorotus. Suomi osallistuu molempiin edellä mainittuihin jäsenosuuksien korotuksiin. Päätöslauselmien mukaan Suomella on oikeus nostaa jäsenosuutensa 125 milj. dollarin määrään, josta 43 milj. dollaria vastaa erityiskorotusta ja 25 milj. dollaria yleiskorotusta. Korotuksesta maksetaan 25 % kultana. Kun korotukset astuvat voimaan, nousee Valuuttarahaston jäsenosuuksien määrä lähes 21 miljardiin dollariin, mikä tulee olennaisesti lisäämään kansainvälistä maksuvalmiutta.

Jäsenmaille annettiin valmistelu-aikaa syyskuun 25 päivään 1965, johon mennessä Valuuttarahastolle oli ilmoitettava jäsenosuuksien korotusten hyväksymisestä. Jäsenosuuksien korotuksen voimaanastuminen edellyttää 2/3 äänten enemmistöä, joka on laskettava helmikuun 26 päivänä 1965 voimassa olleiden jäsenosuuksien perusteella. Koska kuitenkin jäsenmaiden sisäisten lainsäädännöllisten muodollisuuksien vuoksi vaadittua määrän enemmistöä ei määrääjässä saavutettu, päätti Valuuttarahasto pidentää tätä aikaa maaliskuun 25 päivään 1966 saakka.

Eduskunta hyväksyi edellä esitetyn Suomen jäsenosuuden korotuksen kertomusvuoden toisen lisämenoarvioesityksen yhteydessä kesäkuun 3 päivänä 1965. Valtioneuvosto vahvisti korotuksen syyskuun 9 päivänä ja Suomen virallinen ilmoitus korotuksen hyväksymisestä toimitettiin Valuuttarahastolle syyskuun 14 päivänä. Päätöslauselman mukaan Suomen jäsenosuuden korotus erääntyy maksettavaksi 30 päivän kuluessa siitä, kun Suomi on ilmoittanut hyväksyvänsä korotuksen ja kun vähintään edellä mainittu 2/3 äänten enemmistö on saavutettu. Koska viimeksi mainittu ehto ei ollut täyttynyt vielä kertomusvuoden päättyessäkään, lykkääntyi korotuksen maksaminen vuoden 1966 puolelle.

Valtioneuvosto päätti syyskuun 9 päivänä, että tästä 68 milj. dollarin määräisestä jäsenosuuden korotuksesta, vasta-arvoltaan 217 600 000 markasta, suoritetaan kultana 25 % eli 54 400 000 markkaa, markkasuoritukseksi Valuuttarahaston tilille Suomen Pankkiin 1 % eli 2 176 000 markkaa sekä 74 % eli 161 024 000 markkaa korottomina, ei-siirrettävinä ja vaadittaessa maksettavina valtion, velkakirjoina Valuuttarahaston hallintoneuvoston maaliskuun 31 päivänä 1965 hyväksymässä päätöslauselmassa mainituin ehdoin.

Samana päivänä valtioneuvosto vahvisti Suomen Pankin kanssa sovitut jäsenosuuden korotukseen liittyvät maksujärjestelyt. Valuuttarahaston jäsenosuuden korottamiseen liittyvän kultamaksun suorittaa Suomen Pankki omasta varannostaan. Samoin Suomen Pankki lunastaa valtiolta sen aikaisemmin maksaman, nykyisen jäsenosuuden kultaosuutta vastaavan suorituksen 45,6 milj. markkaa. Tämän lunastuksen osasuoritukseksi Suomen Pankki maksoi valtion puolesta kesäkuun 10 päivänä 1965 erääntyneen vekseliluoton, jonka oli antanut eräs ulkomainen pankki, vasta-arvoltaan 17 959 405,02 markkaa. Loppuosan lunastusmaksusta eli 27 640 594,98 markkaa Suomen Pankki suoritti valtiolle joulukuun 27 päivänä 1965.

Eduskunnan päätöksen perusteella valtioneuvosto päätti edelleen valtion puolesta sitoutua siihen, että Suomen jäsenosuuden kultaosan nosto-oikeus Valuuttarahastossa kuuluu Suomen Pankin johtokunnalle, joka päättää asiasta harkintansa mukaan kuten muidenkin pankin ulkomaisten valuuttasaatavien käytöstä, ja että valtio maksaa Suomen Pankille sen suorittaman kultaosan, jonka nimellisarvo nykyisen *parikurssin* mukaan tulee jäsenosuuden korotuksen toteuduttua olemaan 100 milj. markkaa, jos Suomen jäsenyys Valuuttarahastossa lakkaa ja Valuuttarahasto tällöin suorittaa valtiolle takaisin Suomen jäsenosuuteen liittyneet maksut tai jos jostakin muusta syystä Suomen jäsenosuuden kultaosan suorituksesta Valuuttarahastolle aiheutuu Suomen Pankille tappiota.

Kaikkien viiden Pohjoismaan yhteisesti valitsemana Valuuttarahaston johtokunnan jäsenenä toimi koko kertomusvuoden ajan KURT EKLÖF Ruotsista sekä vastaavana johtokunnan varajäsenenä OTTO SCHÉLIN Tanskasta.

Maailmanpankki (Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki, IBRD)

Suomen jäsenyys Maailmanpankissa (World Bank eli International Bank for Reconstruction and Development) on 76 milj. Yhdysvaltain dollaria, joka markan nykyisen kansainvälisen perusarvon mukaan vastaa 243,2 milj. markkaa. Osuudesta on kultana ja dollareina suoritettu 1 % eli 760 000 dollaria, joka vastaa 2 432 000 markkaa, sekä markkoina Maailmanpankin

tilille Suomen Pankkiin 9 % eli 21 888 000 markkaa. Suomen merkitsemien osuuksien maksamatta olevaa 90 %:n suuruista osaa, joka vastaa 68 400 000 dollaria eli noin 218,9 milj. markkaa, voidaan määrätä maksettavaksi ainoastaan Maailmanpankin omien sitoumusten täyttämisen sitä vaatiessa.

Suomen jäsenosuus Maailmanpankissa oli vuoden 1965 päättyessä 0,35 % pankin kokonaispääomasta (21 605,8 milj. dollarista). Maailmanpankissa oli kertomusvuoden päättyessä 103 jäsenmaata. Kuten Valuuttarahastossa, jäsenvaltiot eivät Maailmanpankissakaan osallistu pankin vuotuisen tulo- ja menoarvion rahoittamiseen; Maailmanpankki rahoittaa toimintansa juoksevilla tuloillaan.

Edellä selostettu Suomen jäsenosuuden erityiskorotus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa edellyttää myös, että Suomi vastaavasti korottaa jäsenosuuttaan Maailmanpankissa. Suomen on tämän vuoksi merkittävä nykyisen osakeomistuksensa, 76 milj. dollaria, lisäksi uusia osakkeita 57,3 milj. dollarin arvosta, joten niiden kokonaismääräksi tulisi 133,3 milj. dollaria. Maailmanpankin hallintoneuvosto hyväksyi tätä koskevan ehdotuksen huhtikuun 30 päivänä 1965. Päätöslauselman mukaan Suomi saa korottaa osakeosuuttaan 57,3 milj. dollarilla 133,3 milj. dollariin, korotuksen ollessa vasta-arvoltaan 183 360 000 markkaa nykyiseen *parikurssiin*. Korotuksen määrästä maksetaan 1 % kultana tai dollareina sekä markkasuorituksena 9 %. Jäljelle jäävää 165 024 000 markan osuutta korotuksen määrästä ei sitä vastoin tarvitse maksaa, vaan sanottu osuus jää yksinomaan pankin velvoitusten takuupohjan laajentamiseen.

Eduskunnan hyväksyttyä osakeosuuden korotusehdotuksen kertomusvuoden toisen lisämenoarvioesityksen yhteydessä toukokuun 14 päivänä Valtioneuvosto päätti syyskuun 9 päivänä korottaa Suomen osakeosuutta Maailmanpankissa pankin hallintoneuvoston päätöslauselmaan sisältyvin ehdoin. Valtio suorittaa siten Maailmanpankille osakemerkinnän korotuksesta dollareina 1 prosentin eli 1 833 600 markkaa sekä markkasuorituksena Maailmanpankin tilille Suomen Pankkiin 9 % eli 16 502 400 markkaa. Viimeksi mainitun erän suorittamista varten antaa Suomen Pankki valtiolle vastaavan suuruisen luoton, jonka ottamisesta Valtioneuvosto teki syyskuun 9 päivänä päätöksen.

Varsinainen osakeosuuden korotus tapahtui Valtiovarainministerin loka-kuun 25 päivänä päivätyllä kirjeellä Maailmanpankille, missä Suomi ilmoitti merkitsevänsä uusia osakkeita pankissa 57,3 milj. dollarin arvosta. Suomen osakeosuuden korotus ei kuitenkaan kertomusvuoden loppuessa ollut astunut voimaan Valuuttarahaston jäsenosuuksien korotusten lykkäännyttyä vuoden 1966 puolelle.

Kertomusvuoden aikana Suomi sai Maailmanpankilta kahdennentoista lainansa, määrältään 14 milj. dollaria (44,8 milj. markkaa). Laina myönnettiin Teollistamisrahasto Oy:lle ja se oli tämän kehitysluottolaitoksen toinen

laina pankilta. Lainan alustavat neuvottelut käytiin helmi—maaliskuussa, jolloin Maailmanpankin valtuuskunta vieraili Suomessa tutustumassa maan taloudelliseen tilaan ja yhtiön toimintaan. Lainaneuvottelujen loppuvaihe tapahtui Washingtonissa toukokuussa, jolloin Teollistamisrahasto Oy:tä ja Suomen valtiota edustava valtuuskunta sopi Maailmanpankin kanssa lainan yksityiskohtaisista ehdoista. Lainasopimuksen allekirjoittivat Washingtonissa kesäkuun 30 päivänä lähetystöneuvos PENTTI UUSIVIRTA lainan takaajan, Suomen valtion, edustajana ja lähetystöneuvos KLAUS CASTRÉN Teollistamisrahasto Oy:n puolesta.

Suomi esitti myöskin kertomusvuoden aikana uutta tielainaa koskevan lainanpyynnön Maailmanpankille, jonka johdosta pankin edustajat kävivät Suomessa elokuussa ja marraskuussa tutustumassa ehdotettuihin lainakoh-teisiin ja maan taloudelliseen kehitykseen. Lopulliset lainaneuvottelut siirtyivät kuitenkin vuoden 1966 puolelle.

Suomen Maailmanpankilta vuoden 1965 loppuun mennessä saamien kahdentoista lainan yhteenlaskettu määrä on 201 779 464 dollaria, joka markan kansainvälisen perusarvon mukaan vastaa 645,7 milj. markkaa. Maailmanpankin lainoja käytetään sitä mukaa kuin niihin liittyvät investoinnit edistyvät, joten osa viimeksi myönnettyistä lainoista on vielä nostamatta.

Seuraava asetelma esittää eräitä tietoja Suomen Maailmanpankilta saamista lainoista.

Saantiaika	Nimellis-arvo \$	Korko %	Laina- aika, vuotta	Kuoletuksat 31. 12. 1965 mennessä \$	Käytössä 31. 12. 1965 \$	Nostamatta 31. 12. 1965 \$
1. 8. 1949	12 500 000	4	15	12 500 000	—	—
17. 10. 1949	2 300 000	3	2	2 300 000 ¹	—	—
30. 4. 1952	20 000 000	4 ³ / ₄	18	12 468 000	7 532 000	—
13. 11. 1952	3 479 464	4 ³ / ₄	18	2 168 479 ²	1 310 985	—
24. 3. 1955	12 000 000	4 ⁵ / ₈	15	6 873 000	5 127 000	—
22. 5. 1956	15 000 000	4 ³ / ₄	20	4 579 000	10 421 000	—
16. 3. 1959	37 000 000	5 ³ / ₄	15	7 875 000	29 125 000	—
9. 8. 1961	25 000 000	5 ³ / ₄	15	1 497 000	23 503 000	—
15. 8. 1962	25 000 000	5 ³ / ₄	20	—	22 229 985	2 770 015
18. 9. 1963	7 000 000	vaiht.	vaiht.	26 000	5 658 126	1 315 874
10. 7. 1964	28 500 000	5 ¹ / ₂	15	—	7 678 082	20 821 918
30. 6. 1965	14 000 000	5 ¹ / ₂	17	—	1 382 074	12 617 926
	201 779 464			50 286 479	113 967 252	37 525 733

Maailmanpankin hallintoneuvoston vuosikokous pidettiin Washingtonissa samanaikaisesti Kansainvälisen Valuuttarahaston yllä selostetun vuosikokouksen kanssa. Vuosikokouksessa edustivat Suomea ministeri R. v. FIEANDT

¹ Tästä peruutuksia \$ 197 869. — ² Tästä peruutuksia \$ 1 416.

sekä hänen varamiehenään kansliapäällikkö ESKO REKOLA. Valtuuskunnan neuvonantajina toimivat Suomen Yhdysvalloissa oleva suurlähettiläs OLAVI MUNKKI sekä Suomen Pankin sihteeri JOUKO J. VOUTILAINEN.

Maailmanpankin johtokunnan kaikkien viiden Pohjoismaan yhteisesti valitsemana jäsenenä toimi kertomusvuonna VILHJÁLMUR THÓR Islannista sekä vastaavana johtokunnan varajäsenenä ODD HØKEDAL Norjasta.

Kansainvälinen Rahoitusyhtiö (IFC)

Suomen jäsenosuus Kansainvälisessä Rahoitusyhtiössä (International Finance Corporation) on 421 000 Yhdysvaltain dollaria, joka vastaa markan nykyisen kansainvälisen perusarvon mukaan 1 347 000 markkaa. Tämä jäsenosuus maksettiin kertakaikkisena suorituksena Suomen liittyessä yhtiön jäseneksi sen perustamisvuonna 1956. Rahoitusyhtiön pääoma on 99,3 milj. dollaria. Rahoitusyhtiössä, joka toimii Maailmanpankin yhteydessä, oli kertomusvuoden päättyessä 80 jäsenmaata. Suomen edustajina yhtiön hallintoneuvostossa ja johtokunnassa toimivat *ex officio* vastaavissa Maailmanpankin elimissä olevat Suomen edustajat.

Rahoitusyhtiön tarkoituksena on ilman jäsenvaltion takuuta sijoittaa varojaan jäsenmaissa toimiviin yksityisiin yrityksiin ja teollisuuden pitkäaikaisista rahoituksista huolehtiviin ns. kehitysluottolaitoksiin.

Kertomusvuonna esittivät Maailmanpankin ja Kansainvälisen Rahoitusyhtiön hallintoneuvostot elokuun 25 päivänä 1965 tekemillään päätöksillä laitosten sopimusartiklojen muuttamista siten, että Maailmanpankki olisi oikeutettu myöntämään lainoja, osallistumaan lainoihin ja antamaan takuita Kansainväliselle Rahoitusyhtiölle. Asianomaiset muutosehdotukset hyväksyttiin Suomen kohdalta joulukuun 10 päivänä 1965 (As. kok. 676/65 ja 677/65 sekä SopS 67/65) ja ne ovat kertomusvuoden aikana astuneet voimaan.

Teollistamisrahasto Oy:n ulkomaille tarjoamasta 2 milj. markan suuruisesta osakepääoman korotuksesta on Rahoitusyhtiö vuonna 1963 merkinnyt 502 000 markkaa. Kertomusvuonna Kansainvälinen Rahoitusyhtiö myönsi Huhtamäki-yhtymälle 700 000 dollarin suuruisen pitkäaikaisen lainan sekä osti asianomaisen yhtymän osakkeita 100 000 dollarin arvosta. Rahoitusyhtiön vuonna 1960 tekemät kaksi sijoitusta, jotka annettiin lainan muodossa suomalaisille teollisuusyhtiöille, on nyttemmin maksettu pois.

Kansainvälinen Kehittämisyhtiö (IDA)

Suomi liittyi Kansainväliseen Kehittämisyhtiöön (International Development Association) kantajajäsenenä sen perustamisvuonna 1960. Järjes-

tössä oli vuoden 1965 päättyessä 96 jäsentä. Järjestön kokonaispääoma on 999,1 milj. dollaria, josta Suomen alkuperäisen jäsenosuuden osuus on 3,83 milj. dollaria.

Suomi osallistui vuonna 1964 päätettyyn IDAn jäsenosuuksien yleiseen korotukseen 2 298 000 Yhdysvaltain dollarin määrällä, vasta-arvoltaan 7 353 600 markkaa. Suomen lisäosuus maksetaan kolmena yhtä suurena eränä vuosina 1965—1967. Ensimmäinen erä eli 766 000 Yhdysvaltain dollaria suoritettiin sopimuksen mukaan kertomusvuonna.

Suomi ei ole saanut rahoituspua Kansainväliseltä Kehittämisyjärjestöltä, joka myöntää erittäin pitkäaikaisia ja korottomia lainoja ainoastaan kehitysmaihin.

Suomen edustajina Kansainvälisen Kehittämisyjärjestön hallintoneuvostossa ja johtokunnassa toimivat *ex officio* vastaavissa Maailmanpankin elimissä olevat Suomen edustajat.

* * *

Seuraavassa esitetään yhteenvetona Suomen jäsenosuuden suuruus vuoden 1965 lopussa edellä käsitellyissä neljässä kansainvälisessä rahalaitoksessa sekä se tapa, millä nämä jäsenosuudet on suoritettu.

	IMF	IBRD	IFC 1 000 markkaa	IDA	Yhteensä
Jäsenosuus	182 400	243 200	1 347	19 609	446 556
a) josta maksettu:					
— kultana tai dollareina	45 600	2 432	1 347	1 226	50 605
— markkoina tilille Suomen Pankkiin	1 908	21 888	—	13 481	37 277
— valtion velkakirjoina ..	134 892	—	—	—	134 892
b) vielä erääntymättä	—	—	—	4 902	4 902
c) IBRD-takuuvelvoitus.....	—	218 880	—	—	218 880

Liite

Laki Suomen Pankin ohjesäännön muuttamisesta.

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1965.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 21 päivänä joulukuuta 1925 annetun Suomen Pankin ohjesäännön (365/25) 4, 6 ja 7 §, 11 §:n 1 momentin 2 ja 5 kohta, 30 §:n 1 momentti sekä 32 §, näistä 4 ja 30 §:n 1 momentti sellaisina kuin ne ovat 18 päivänä marraskuuta 1955 annetussa laissa (453/55), 6 § sellaisena kuin se on 29 päivänä kesäkuuta 1953 annetussa laissa (282/53) sekä 7 § sellaisena kuin se on 30 päivänä lokakuuta 1931 annetussa laissa (288/31), näin kuuluviksi:

4 §.

Pankin rahastot ovat:

kantarahasto, joka on saatettava kolmensadan miljoonan markan suuruiseksi ja siinä määrässä pysytettävä; sekä

vararahasto, jota on kartutettava, niin kuin jäljempänä tässä ohjesäännössä säädetään, ja johon ei saa lukea pankin kiinteistöjen ja kaluston eikä pankin omistamien osakkeiden arvoa.

6 §.

Pankin setelien liikkeessä oleva määrä saa nousta enintään viisisataa miljoonaa markkaa suuremmaksi kuin pankin kultakassa ja pankin riidattomat saatavat sen ulkomaisilta asiamiehiltä yhteensä. Riidattomiin saataviin luetaan myös ulkomailla maksettavat ulkomaanrahan määräiset vekselit, ulkomaisissa pörseissä noteeratut ulkomaanrahan määräiset obligaatiot, ulkomaanrahan määräiset erääntyneet obligaatiot ja korkoliput sekä ulkomaanraha.

Mikäli pankin liikkeessä olevien setelien määrä on 1 momentissa mainittujen varojen yhteenlaskettua määrää suurempi, tulee setelien katteena olla kotimaisia vekseleitä, joiden maksupäivään ei ole kolmea kuukautta pitempää aikaa ja joiden maksamisesta on vastuussa ainakin kaksi vakavaraista henkilöä tai toiminimeä.

Liikkeessä oleviin seteleihin luetaan myös pankin Suomen rahan määräiset osoitukset ja muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset samoin kuin myönnettyjen kassakreditivien nostamattomat määrät.

Jos asianhaarat välttämättä vaativat, voidaan 1 momentissa mainittu enimmäismäärä pankkivaltuusmiesten esityksestä asetuksella korottaa määrääjäksi enintään viiteensataankahdeksaankymmeneen miljoonaan markkaan.

Pankin kultavarat kirjataan arvoon, joka vastaa kultana ilmaistua markan kansainvälistä perusarvoa.

Pankin ulkomaanrahan määräiset varat, joista puhutaan 1 momentissa, kirjataan enintään niiden käypään arvoon tai hankintahintaan, milloin tämä on edellistä alempi, obligaatiot kuitenkin enintään nimellisarvoon.

7 §.

Kultakassana pidetään pankin täällä oleva sekä muualla pankin lukuun talletettuna tahi matkalla oleva kulta.

11 §.

Suomen Pankki:

— — — — —

2) ostaa ja myy kultaa ja muita jalometalleja;

— — — — —

5) myöntää muunkinlaista kuin vekseliluottoa, ottaen varteen, että sellaisen luoton kokonaismäärä ei saa ylittää pankin omia varoja; sekä

— — — — —

30 §.

Kunnes pankin kanta- ja vararahastot ovat yhteensä nousseet viiteensataan miljoonaan markkaan, on pankin vuosivoitosta ainakin puolet käytettävä vararahaston kartuttamiseen. Sen jälkeen on vähintään kolmannes vuosivoitosta siirrettävä vararahastoon. Sen osan voitosta, joka ei ole menevä pankin rahastojen kartuttamiseen, saattaa eduskunta määrätä yleisiin tarkoituksiin käytettäväksi.

— — — — —

32 §.

Pankkivaltuusmiestä ja johtokunnan jäsentä vastaan virkavirheestä tehdyt syytteet käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena Helsingin hovioikeus.

Laki rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa.

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1965.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Milloin rahalaitosten luotonantomahdollisuudet muodostuvat rahan arvon säilyttämisen tai maan ulkomaisen maksuvalmiuden turvaamisen kannalta liiallisiksi, eikä Suomen Pankki ole saanut kaikkien tässä laissa tarkoitettujen rahalaitosten kanssa aikaan sopimusta, jonka nojalla rahalaitokset sijoittavat varojaan erityistalletukseksi Suomen Pankkiin, voidaan Suomen Pankin annettua lausunnon asetuksella määrätä rahalaitokselle tällainen tallettamisvelvollisuus sen mukaisesti kuin jäljempänä säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua tallettamisvelvollisuuden alentamisesta tai lopettamisesta säädetään niin ikään Suomen Pankin annettua lausunnon asetuksella.

Rahalaitos, jonka on sopimuksen nojalla sijoitettava varojaan erityistalletukseksi Suomen Pankkiin, on sopimuksen voimassaoloaikana vapaa tässä laissa säädetystä tallettamisvelvollisuudestaan.

2 §.

Rahalaitoksella tarkoitetaan tässä laissa pankkia, säästöpankkia, osuuskassaa, osuuskassojen keskuskassaa sekä postisäästöpankkia.

Rahalaitoksen ottolainauksella tarkoitetaan:

1) rahalaitoksen karttuvalle talletustilille, säästöttilille ja muille näihin verrattaville tileille sekä talletustodistuksia vastaan vastaanottamia varoja, muilta tässä laissa tarkoitetuilta rahalaitoksilta vastaanotettuja varoja lukuun ottamatta; ja

2) sellaisia Suomen tai ulkomaan rahan määräisiä talletuksia, jotka rahalaitos on ulkomaille esteettä siirrettävinä varoina vastaanottanut ulkomaalla asuvalta sovituksi ajaksi tai sovitun irtisanomisajan jälkeen erään-tyväksi.

Edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua talletuksen määrää laskettaessa muunnetaan ulkomaan raha Suomen rahaksi kunkin valuutan ja markan kansainvälisten perusarvojen mukaisessa suhteessa.

3 §.

Rahalaitosten erityistalletuksista 1 §:n 1 momentin nojalla annettavassa asetuksessa säädetään:

1) rahalaitoksen tallettamisvelvollisuutta määrättäessä sovellettava perusajankohta, joka ei voi olla asetuksen voimaantulopäivää aikaisempi;

2) se osuus rahalaitoksen ottolainauksesta perusajankohtana, jota vastaava määrä varoja rahalaitoksen on kaikkiaan sijoitettava erityistalletukseksi Suomen Pankkiin ja joka voi olla enintään 6 prosenttia:

3) niiden erien suuruus, jotka rahalaitoksen on kuukausittain perusajankohdasta lukien talletettava Suomen Pankkiin, kunnes 2 kohdan mukainen määrä on saavutettu, huomioon ottaen, että kuukausierän suuruus voi olla enintään 0,5 prosenttia rahalaitoksen ottolainauksesta perusajankohtana.

Rahalaitos ei kuitenkaan ole velvollinen pitämään erityistalletuksena Suomen Pankissa yhteensä enempää kuin 70 % siitä määrästä, millä sen ottolainaus kulloinkin on lisääntynyt perusajankohdasta lukien. Tähän lisäykseen ei lueta niitä korkoja, jotka rahalaitos ottolainausehtojen mukaisesti liittää 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa mainituille tileille, eikä niitä kassareservivaroja, jotka rahalaitos jäljempänä 10 §:ssä mainittujen lainkohtien nojalla on perusajankohdan jälkeen tapahtuneen ottolainauksensa kasvun osalta sijoittanut talletus- tai shekkitulille toiseen rahalaitokseen.

Rahalaitos on kokonaan vapaa tallettamisvelvollisuudesta, jos sen ottolainauksen suuruus ei ylitä asetuksella määrättyä rajaa.

4 §.

Milloin rahalaitoksella 1 §:n 2 momentin nojalla annetun asetuksen säännökset huomioon ottaen tai ottolainauksensa kehityksen johdosta on tallettettuna Suomen Pankkiin enemmän kuin mihin se on velvollinen, laitoksella on oikeus nostaa tallettamisvelvollisuutensa yli menevä osa talletuksestaan.

5 §.

Erityistalletuksen Suomen Pankkiin tekee säästöpankki Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin välityksellä ja osuuskassa Osuuskassojen Keskus Oy:n välityksellä.

6 §.

Rahalaitoksen Suomen Pankkiin tämän lain nojalla tallettamille varoille Suomen Pankki hyvittää vuotuisen koron, joka on vähintään prosenttiyksikön korkeampi sitä korkoa, mitä asianomainen rahalaitos keskimäärin soveltaa 2 §:n 2 momentissa tarkoitetussa ottolainauksessaan.

Edellä 1 momentissa mainitun koron maksaa Suomen Pankki säästöpankille Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin välityksellä ja osuuskassalle Osuuskassojen Keskus Oy:n välityksellä.

7 §.

Tämän lain edellyttämistä tilitoimista ei ole oikeutta periä palkkiota.

8 §.

Valtiovarainministeriö antaa tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta.

Valtiovarainministeriö voi Suomen Pankin johtokunnan annettua lausunnon rahalaitoksen maksuvalmiuden heikkenemisen takia tai muista erityisistä syistä osaksi tai kokonaan vapauttaa rahalaitoksen tässä laissa tarkoitettusta tallettamisvelvollisuudesta.

9 §.

Milloin rahalaitoksella on Suomen Pankkiin talletettuna varoja vähemmän kuin mihin rahalaitos tämän lain nojalla annettujen säännösten mukaan on kulloinkin velvollinen, rahalaitoksen on maksettava puuttuvasta määrästä korkoa Suomen Pankille 12 prosenttia vuodessa. Suomen Pankille täten suoritettavan koron määrän vahvistaa valtiovarainministeriö.

10 §.

Tämän lain nojalla Suomen Pankissa talletettuina olevia varoja ei lueta sellaisiksi kassareservi- ja katevaroiksi, joita tarkoitetaan 17 päivänä maaliskuuta 1933 annetun pankkilain (87/33) 18 §:ssä, 17 päivänä heinäkuuta 1931 annetun säästöpankkilain (235/31) 33 ja 34 §:ssä, sellaisina kuin ne ovat 27 päivänä tammikuuta 1939 annetussa laissa (25/39), sekä lainausliikettä harjoittavien osuuskuntain sekä niiden keskuskassojen oikeudesta erinäisillä ehdoilla ottaa vastaan talletuksia 4 päivänä kesäkuuta 1920 annetun lain (164/20) 2 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1966.

Taulukot:

Suomen Pankin toiminta

Taulukoissa on kaikki Suomen rahan määrät ilmaistu uutena rahayksikkönä. Aikaisemmilta vuosilta esitetyt rahamäärät on muunnettu nykymarkoiksi 1 nykymarkan vastatessa 100 vanhaa markkaa. Muuntaminen on suoritettu myös valuuttakursseja koskevassa taulukossa 12. Rahatilastoa koskevissa taulukoissa 7—9 on vanhan rahan määräiset nimellisarvot osoitettu merkinnöin vmk ja vp.

1. Omaisuustase vuosina 1958—1965

	31/12 1958	31/12 1959	31/12 1960	30/12 1961	31/12 1962	31/12 1963	
VASTAAVA							
1	<i>Ensisijainen setelinkate</i>	606,4	766,9	753,1	779,0	705,4	817,8
2	Kulta	78,5	84,5	91,2	104,2	135,2	134,5
3	Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	—	—	—	—	—	—
4	Ulkomaiset valuutat	497,1	646,1	594,8	587,3	502,5	617,7
5	Ulkomaiset vekselit	8,7	3,7	8,7	10,0	17,7	26,2
6	Ulkomaiset obligaatiot	22,1	32,6	58,4	77,5	50,0	39,4
7	<i>Toissijainen setelinkate</i>	470,5	270,2	419,9	472,2	516,5	451,2
	Diskontatut kotimaiset vekselit						
8	Ulkomaan rahan määräiset ..	126,4	115,3	105,0	94,3	81,8	68,7
9	Markkamääräiset	88,2	38,9	72,3	70,8	33,5	57,2
10	Rediskontatut vekselit	187,1	47,2	205,1	294,6	401,2	325,3
11	Valtion vakauttamislaina	68,8	68,8	37,5	12,5	—	—
12	<i>Muut varat</i>	190,3	181,0	78,2	62,3	88,0	138,8
13	Kotimaiset obligaatiot	9,1	26,2	30,7	19,7	34,7	89,5
14	Shekkitilit	4,4	2,7	4,2	6,1	3,6	1,7
15	Metalliraha	4,4	6,5	7,2	7,5	5,5	3,6
16	Muut saatavat	172,4	145,6	36,1	29,0	44,2	44,0
17	Yhteensä	1 267,2	1 218,1	1 251,2	1 313,5	1 309,9	1 407,8
VASTATTAVA							
18	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	650,8	694,4	727,4	837,1	774,4	943,7
19	<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	180,5	178,1	166,8	73,2	112,6	59,2
20	Ulkomaiset valuuttatilit	21,8	21,2	40,6	13,4	17,1	18,2
21	Ulkomaiset markkatilit	46,4	47,8	42,4	37,7	35,8	33,6
	Shekkitilit						
22	Valtio	71,5	64,2	61,9	1,1	5,5	0,2
23	Postisäästöpankki	—	—	—	—	53,3	3,0
24	Yksityiset rahalaitokset	14,8	38,5	16,8	5,7	—4,0	1,3
25	Muut	2,9	2,3	1,7	1,8	0,8	0,4
26	Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset	23,1	4,1	3,4	13,5	4,1	2,5
27	<i>Määräaikaiset sitoumukset</i>	208,7	140,9	106,3	135,8	80,2	68,0
28	Ulkomaiset	113,7	110,6	100,3	90,7	79,1	66,9
29	Kotimaiset	95,0	30,3	6,0	45,1	1,1	1,1
30	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	81,7	54,8	90,8	95,2	157,5	141,0
31	<i>Oma pääoma</i>	145,5	149,9	159,9	172,2	185,2	195,9
32	Kantarahasto	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
33	Vararahasto	29,2	37,4	43,6	51,8	62,0	73,6
34	Käyttämättömät voittovarat ..	—	—	—	—	—	—
35	Tulostilit	16,3	12,5	16,3	20,4	23,2	22,3
36	Yhteensä	1 267,2	1 218,1	1 251,2	1 313,5	1 309,9	1 407,8

¹ Korotettu kirjanpitoarvo (ks. tekstiä).

Mmk

31/12 1964	31/12 1965	1965						
		8/1	15/1	23/1	30/1	8/2	15/2	
1 049,7	944,7	1 050,7	1 046,6	1 049,4	1 066,7	1 055,2	1 051,8	1
189,6	267,5 ¹	189,6	189,6	189,7	189,7	189,7	189,7	2
—	45,6	—	—	—	—	—	—	3
783,8	547,8	784,9	781,0	783,6	801,9	790,6	787,1	4
29,7	54,7	29,6	29,4	29,5	28,5	28,3	28,4	5
46,6	29,1	46,6	46,6	46,6	46,6	46,6	46,6	6
570,7	712,1	470,9	444,4	462,9	460,8	458,0	450,0	7
55,2	45,5	55,2	55,2	55,2	55,2	55,2	54,2	8
67,1	26,0	63,1	62,8	50,6	48,3	48,8	48,6	9
448,4	640,6	352,6	326,4	357,1	357,3	354,0	347,2	10
—	—	—	—	—	—	—	—	11
97,4	119,5	73,0	74,2	93,2	89,8	88,8	87,7	12
35,8	36,9	7,8	8,7	15,3	10,8	9,7	11,9	13
2,5	1,9	2,3	2,1	1,8	1,9	1,7	1,7	14
3,8	6,2	3,9	4,6	5,1	5,4	6,0	6,3	15
55,3	74,5	59,0	58,8	71,0	71,7	71,4	67,8	16
1 717,8	1 776,3	1 594,6	1 565,2	1 605,5	1 617,3	1 602,0	1 589,5	17
1 002,7	1 028,5	943,2	917,8	909,1	910,2	884,0	887,4	18
186,8	98,3	137,9	140,7	141,8	145,7	158,5	159,3	19
84,7	44,8	60,6	77,0	88,6	94,7	102,8	106,1	20
28,5	10,9	28,3	28,1	27,5	16,5	16,7	16,6	21
5,4	1,1	0,6	0,4	1,7	2,5	3,5	4,4	22
49,6	8,3	21,2	6,3	21,2	2,5	6,0	10,5	23
16,4	11,9	24,3	26,1	—	5,9	6,7	—	24
0,7	1,2	0,9	1,1	0,9	0,8	0,4	0,6	25
1,5	20,1	2,0	1,7	1,9	22,8	22,4	21,1	26
55,4	57,2	55,4	55,4	63,4	65,9	65,9	65,9	27
54,3	45,6	54,3	54,3	54,3	54,3	54,3	54,3	28
1,1	11,6	1,1	1,1	9,1	11,6	11,6	11,6	29
261,8	165,1	246,6	239,4	278,7	282,8	279,9	262,5	30
211,1	427,2	211,5	211,9	212,5	212,7	213,7	214,4	31
100,0	300,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	32
84,8	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	33
—	—	13,2	13,1	13,2	13,2	13,2	13,2	34
26,3	29,3	0,4	0,9	1,4	1,6	2,6	3,3	35
1 717,8	1 776,3	1 594,6	1 565,2	1 605,5	1 617,3	1 602,0	1 589,5	36

1. (Jatk.) Omaisuustase vuosina 1958—1965

		1965					
		23/2	27/2	8/3	15/3	23/3	31/3
VASTAAVA							
1	<i>Ensisijainen setelinkate</i>	1 052,7	1 056,5	1 040,7	1 033,1	1 004,1	973,8
2	Kulta	189,7	189,7	189,7	189,7	189,7	189,7
3	Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	—	—	—	—	—	—
4	Ulkomaiset valuutat	788,1	792,5	778,1	771,2	743,3	715,1
5	Ulkomaiset vekselit	28,3	27,7	26,3	25,6	24,5	22,4
6	Ulkomaiset obligaatiot	46,6	46,6	46,6	46,6	46,6	46,6
7	<i>Toissijainen setelinkate</i>	502,4	519,2	501,0	500,7	549,3	525,9
	Diskonttatut kotimaiset vekselit						
8	Ulkomaan rahan määräiset ..	54,2	54,2	54,2	54,2	54,2	54,2
9	Markkamääräiset	48,4	48,4	48,7	43,3	42,1	40,0
10	Rediskonttatut vekselit	399,8	416,6	398,1	403,2	453,0	431,7
11	Valtion vakauttamislaina	—	—	—	—	—	—
12	<i>Muut varat</i>	90,2	90,3	87,2	95,9	95,1	118,5
13	Kotimaiset obligaatiot	15,4	14,4	9,7	20,7	16,4	22,1
14	Shekkitilit	1,8	2,4	3,9	2,1	4,0	25,4
15	Metalliraha	6,2	6,0	6,5	6,5	6,3	6,4
16	Muut saatavat	66,8	67,5	67,1	66,6	68,4	64,6
17	Yhteensä	1 645,3	1 666,0	1 628,9	1 629,7	1 648,5	1 618,2
VASTATTAVA							
18	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	905,4	959,2	904,8	898,6	902,5	921,3
19	<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	<i>176,3</i>	<i>166,5</i>	<i>150,5</i>	<i>156,2</i>	<i>182,5</i>	<i>161,6</i>
20	Ulkomaiset valuuttatilit	105,7	104,3	103,7	107,4	108,7	102,0
21	Ulkomaiset markkatilit	16,4	16,3	16,2	16,1	15,9	15,7
	Shekkitilit						
22	Valtio	7,4	1,4	4,7	3,3	14,3	—
23	Postisäästöpankki	23,7	1,6	4,0	2,8	20,4	0,6
24	Yksityiset rahalaitokset	0,2	18,1	—	1,9	—	19,5
25	Muut	0,7	0,6	0,4	0,5	0,5	0,8
26	Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset	22,2	24,2	21,5	24,2	22,7	23,0
27	<i>Määräaikaiset sitoumukset</i>	<i>65,9</i>	<i>65,9</i>	<i>65,9</i>	<i>65,9</i>	<i>65,9</i>	<i>65,9</i>
28	Ulkomaiset	54,3	54,3	54,3	54,3	54,3	54,3
29	Kotimaiset	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6
30	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	<i>283,0</i>	<i>259,0</i>	<i>291,6</i>	<i>292,4</i>	<i>280,2</i>	<i>251,5</i>
31	<i>Oma pääoma</i>	<i>214,7</i>	<i>215,4</i>	<i>216,1</i>	<i>216,6</i>	<i>217,4</i>	<i>217,9</i>
32	Kantarahasto	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
33	Vararahasto	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9
34	Käyttämättömät voittovarot ..	13,2	13,2	13,2	13,2	13,2	13,2
35	Tulostilit	3,6	4,3	5,0	5,5	6,3	6,8
36	Yhteensä	1 645,3	1 666,0	1 628,9	1 629,7	1 648,5	1 618,2

Mmk

1965								
8/4	15/4	23/4	30/4	8/5	15/5	22/5	31/5	
968,8	955,6	950,4	937,4	920,2	887,6	863,8	844,0	1
189,7	189,7	189,7	189,7	189,7	189,8	189,8	189,8	2
—	—	—	—	—	—	—	—	3
710,0	695,7	690,4	677,1	659,9	627,0	603,8	586,7	4
22,3	23,4	23,5	23,8	24,1	24,3	23,6	24,0	5
46,8	46,8	46,8	46,8	46,5	46,5	46,6	43,5	6
515,8	542,7	542,1	624,7	617,7	631,2	697,6	661,2	7
54,2	53,1	52,6	52,6	52,6	52,6	52,6	52,6	8
37,9	29,9	26,5	23,6	20,5	14,3	13,4	11,8	9
423,7	459,7	463,0	548,5	544,6	564,3	631,6	596,8	10
—	—	—	—	—	—	—	—	11
104,4	122,7	126,9	113,0	113,5	109,9	125,3	130,9	12
27,9	42,9	41,2	24,8	21,7	21,5	32,4	24,5	13
3,3	3,0	3,6	4,2	3,5	2,8	4,3	18,2	14
6,4	6,1	5,9	5,8	5,9	6,2	6,1	6,6	15
66,8	70,7	76,2	78,2	82,4	79,4	82,5	81,6	16
1 589,0	1 621,0	1 619,4	1 675,1	1 651,4	1 628,7	1 686,7	1 636,1	17
922,1	960,5	941,1	958,1	941,3	939,4	969,5	983,7	18
146,9	156,6	157,9	154,3	150,0	127,3	144,6	112,7	19
99,7	108,3	106,7	94,6	96,8	83,0	83,1	74,4	20
15,6	15,5	15,3	15,2	15,1	15,0	14,8	14,7	21
1,5	3,7	0,7	1,6	4,4	0,9	10,4	—	22
6,7	3,6	9,3	19,3	7,5	3,9	12,3	0,8	23
0,7	2,5	4,4	0,8	3,3	2,0	1,6	—	24
0,7	0,9	0,9	0,8	0,9	0,7	0,9	1,2	25
22,0	22,1	20,6	22,0	22,0	21,8	21,5	21,6	26
64,3	64,3	64,3	64,3	64,3	64,3	63,7	62,8	27
52,7	52,7	52,7	52,7	52,7	52,7	52,1	51,2	28
11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	29
237,3	220,5	236,4	278,2	274,9	276,0	286,7	254,2	30
218,4	219,1	219,7	220,2	220,9	221,7	222,2	222,7	31
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	32
97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	33
13,2	13,2	13,2	13,2	13,2	13,2	13,2	13,2	34
7,3	8,0	8,6	9,1	9,8	10,6	11,1	11,6	35
1 589,0	1 621,0	1 619,4	1 675,1	1 651,4	1 628,7	1 686,7	1 636,1	36

1. (Jatk.) Omaisuustase vuosina 1958—1965

		1965					
		8/6	15/6	23/6	30/6	8/7	15/7
VASTAAVA							
1	<i>Ensisijainen setelinkate</i>	820,7	810,0	786,0	775,8	799,0	771,9
2	Kulta	189,8	189,8	189,8	187,9	187,9	187,9
3	Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	—	—	—	—	—	—
4	Ulkomaiset valuutat	546,8	534,6	510,1	501,0	526,5	499,8
5	Ulkomaiset vekselit	40,6	42,3	42,8	43,6	44,0	43,6
6	Ulkomaiset obligaatiot	43,5	43,3	43,3	43,3	40,6	40,6
7	<i>Toissijainen setelinkate</i>	677,2	646,1	783,9	834,3	752,1	743,4
	Diskonttatut kotimaiset vekselit						
8	Ulkomaan rahan määräiset ..	49,9	49,9	49,9	49,9	49,9	49,9
9	Markkamääräiset	11,2	7,4	5,1	7,6	6,5	8,9
10	Rediskonttatut vekselit	616,1	588,8	728,9	776,8	695,7	684,6
11	Valtion vakauttamislaina	—	—	—	—	—	—
12	<i>Muut varat</i>	135,2	143,2	128,4	147,5	122,0	121,4
13	Kotimaiset obligaatiot	35,3	36,1	33,9	46,7	17,1	18,0
14	Shekkitilit	14,6	2,2	3,0	5,3	5,1	3,0
15	Metalliraha	6,5	6,5	6,2	6,1	6,1	6,2
16	Muut saatavat	78,8	98,4	85,3	89,4	93,7	94,2
17	Yhteensä	1 633,1	1 599,3	1 698,3	1 757,6	1 673,1	1 636,7
VASTATTAVA							
18	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	978,9	948,5	1 003,5	1 010,3	986,2	968,6
19	<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	<i>114,8</i>	<i>119,7</i>	<i>140,8</i>	<i>174,8</i>	<i>111,9</i>	<i>90,6</i>
20	Ulkomaiset valuuttatilit	72,0	70,4	61,7	55,8	36,8	38,8
21	Ulkomaiset markkatilit	14,7	14,7	14,4	14,3	14,6	14,3
	Shekkitilit						
22	Valtio	—	1,0	8,5	28,9	0,9	5,9
23	Postisäästöpankki	5,5	4,7	26,0	41,6	3,7	6,5
24	Yksityiset rahalaitokset	0,4	6,8	6,0	10,0	32,0	1,1
25	Muut	1,3	1,2	1,1	1,2	1,4	1,3
26	Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset	20,9	20,9	23,1	23,0	22,5	22,7
27	<i>Määräaikaiset sitoumukset</i>	<i>61,6</i>	<i>61,6</i>	<i>61,6</i>	<i>61,6</i>	<i>61,6</i>	<i>61,6</i>
28	Ulkomaiset	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
29	Kotimaiset	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6
30	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	<i>254,2</i>	<i>245,3</i>	<i>280,7</i>	<i>298,8</i>	<i>300,3</i>	<i>302,2</i>
31	<i>Oma pääoma</i>	<i>223,6</i>	<i>224,2</i>	<i>211,7</i>	<i>212,1</i>	<i>213,1</i>	<i>213,7</i>
32	Kantarahasto	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
33	Vararahasto	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9
34	Käyttämättömät voittovarot ..	13,2	13,2	—	—	—	—
35	Tulostilit	12,5	13,1	13,8	14,2	15,2	15,8
36	Yhteensä	1 633,1	1 599,3	1 698,3	1 757,6	1 673,1	1 636,7

Mmk

1965								
28/7	31/7	7/8	14/8	28/8	31/8	8/9	15/9	
772,8	780,7	790,6	800,3	793,9	792,4	783,8	770,1	1
187,9	187,9	187,9	187,9	187,9	187,9	187,9	187,9	2
—	—	—	—	—	—	—	—	3
501,5	509,4	519,2	529,4	529,4	522,3	513,7	500,3	4
42,8	42,8	42,9	42,4	42,2	48,2	48,2	47,9	5
40,6	40,6	40,6	40,6	34,4	34,0	34,0	34,0	6
737,9	705,5	682,1	669,9	712,7	701,6	702,2	688,8	7
49,9	49,9	49,9	49,9	49,9	49,9	49,9	49,9	8
8,9	9,5	7,5	7,1	7,0	7,0	7,0	8,0	9
679,1	646,1	624,7	612,9	655,8	644,7	645,3	630,9	10
—	—	—	—	—	—	—	—	11
135,5	151,7	138,4	144,3	146,2	140,7	124,1	142,9	12
31,0	47,4	32,0	32,0	42,4	37,5	20,2	37,1	13
3,2	1,8	2,7	8,4	2,9	2,1	2,2	2,0	14
5,9	5,7	5,3	5,7	6,0	5,8	5,8	6,1	15
95,4	96,8	98,4	98,2	94,9	95,3	95,9	97,7	16
1 646,2	1 637,9	1 611,1	1 614,5	1 652,8	1 634,7	1 610,1	1 601,8	17
961,7	965,5	959,0	954,6	961,2	957,5	930,6	927,8	18
103,8	94,6	115,2	122,4	112,6	122,9	111,1	130,8	19
36,8	39,1	58,1	73,9	73,5	70,9	69,0	80,6	20
14,1	14,7	14,6	14,4	14,3	14,0	13,8	13,6	21
3,4	1,4	2,1	—	0,7	6,1	1,9	2,7	22
19,6	10,7	2,4	0,5	0,2	7,0	0,6	6,1	23
6,0	4,4	13,7	9,7	—	1,2	4,9	4,8	24
1,4	1,8	1,8	1,6	1,6	1,0	1,0	1,1	25
22,5	22,5	22,5	22,3	22,3	22,7	19,9	21,9	26
61,6	61,6	61,6	61,6	61,6	61,6	61,6	61,6	27
50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	28
11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	29
304,5	301,1	259,7	259,5	300,3	274,9	288,3	262,3	30
214,6	215,1	215,6	216,4	217,1	217,8	218,5	219,3	31
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	32
97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	33
—	—	—	—	—	—	—	—	34
16,7	17,2	17,7	18,5	19,2	19,9	20,6	21,4	35
1 646,2	1 637,9	1 611,1	1 614,5	1 652,8	1 634,7	1 610,1	1 601,8	36

1. (Jatk.) Omaisuustase vuosina 1958—1965

		1965					
		23/9	30/9	8/10	15/10	23/10	30/10
VASTAAVA							
1	<i>Ensisijainen setelinkate</i>	768,2	742,7	760,3	756,2	782,3	849,5
2	Kulta	187,9	187,9	187,9	187,9	188,0	188,0
3	Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	—	—	—	—	—	—
4	Ulkomaiset valuutat	501,4	475,9	493,5	489,3	515,5	582,9
5	Ulkomaiset vekselit	48,9	48,9	48,9	49,0	48,8	48,6
6	Ulkomaiset obligaatiot	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
7	<i>Toissijainen setelinkate</i>	740,4	767,2	714,1	714,3	763,8	719,2
	Diskontatut kotimaiset vekselit						
8	Ulkomaan rahan määräiset ..	49,9	49,9	49,9	48,7	48,2	48,2
9	Markkamääräiset	11,1	16,6	18,7	20,6	25,9	29,8
10	Rediskontatut vekselit	679,4	700,7	645,5	645,0	689,7	641,2
11	Valtion vakauttamislaina	—	—	—	—	—	—
12	<i>Muut varat</i>	147,0	139,7	141,9	128,1	131,8	131,6
13	Kotimaiset obligaatiot	43,5	36,5	32,8	34,0	34,8	43,9
14	Shekkitilit	2,0	1,7	2,5	2,6	3,0	2,8
15	Metalliraha	6,0	6,1	6,2	6,4	6,4	6,5
16	Muut saatavat	95,5	95,4	100,4	85,1	87,6	78,4
17	Yhteensä	1 655,6	1 649,6	1 616,3	1 598,6	1 677,9	1 700,3
VASTATTAVA							
18	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	938,6	962,9	957,9	952,3	959,3	980,2
19	<i>Vaadittaessa maksettavat sitoumukset</i>	<i>136,8</i>	<i>132,0</i>	<i>124,8</i>	<i>125,0</i>	<i>144,0</i>	<i>155,1</i>
20	Ulkomaiset valuuttatilit	72,9	69,6	77,4	73,8	77,0	85,5
21	Ulkomaiset markkatilit	13,5	13,2	12,9	12,8	12,7	12,4
	Shekkitilit						
22	Valtio	5,5	15,1	1,2	1,7	2,0	11,6
23	Postisäästöpankki	20,5	8,3	5,8	3,9	20,4	21,8
24	Yksityiset rahalaitokset	1,2	0,2	4,1	9,4	8,8	2,0
25	Muut	1,3	2,7	1,3	1,3	1,1	1,9
26	Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset	21,9	22,9	22,1	22,1	22,0	19,9
27	<i>Määräaikaiset sitoumukset</i>	<i>61,6</i>	<i>60,0</i>	<i>60,0</i>	<i>60,0</i>	<i>60,0</i>	<i>60,0</i>
28	Ulkomaiset	50,0	48,4	48,4	48,4	48,4	48,4
29	Kotimaiset	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6
30	<i>Arvonjärjestelytilit</i>	<i>298,6</i>	<i>274,1</i>	<i>252,3</i>	<i>239,3</i>	<i>292,1</i>	<i>282,1</i>
31	<i>Oma pääoma</i>	<i>220,0</i>	<i>220,6</i>	<i>221,3</i>	<i>222,0</i>	<i>222,5</i>	<i>222,9</i>
32	Kantarahasto	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
33	Vararahasto	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9
34	Käyttämättömät voittovarot ..	—	—	—	—	—	—
35	Tulostilit	22,1	22,7	23,4	24,1	24,6	25,0
36	Yhteensä	1 655,6	1 649,6	1 616,3	1 598,6	1 677,9	1 700,3

¹ Korotettu kirjanpitoarvo (ks. tekstiä).

Mmk

1965								
8/11	15/11	23/11	30/11	8/12	16/12	23/12	31/12	
851,5	851,1	848,0	834,7	821,2	823,8	800,7	944,7	1
188,0	188,0	188,0	188,0	188,0	187,7	187,7	267,5 ¹	2
—	—	—	—	—	—	—	45,6	3
586,6	585,3	581,8	568,4	556,3	555,0	529,7	547,8	4
47,9	48,8	49,2	49,3	47,9	52,1	54,3	54,7	5
29,0	29,0	29,0	29,0	29,0	29,0	29,0	29,1	6
724,0	726,4	761,5	740,4	727,6	781,7	856,5	712,1	7
48,2	48,2	48,2	48,2	45,4	45,4	45,4	45,5	8
29,7	30,2	32,1	34,5	34,6	35,0	40,6	26,0	9
646,1	648,0	681,2	657,7	647,6	701,3	770,5	640,6	10
—	—	—	—	—	—	—	—	11
115,9	107,5	140,4	129,5	130,2	139,9	153,5	119,5	12
18,7	10,7	34,7	35,6	22,1	46,4	42,3	36,9	13
2,3	1,4	12,9	1,4	1,2	1,3	18,2	1,9	14
6,6	6,8	6,8	6,8	6,9	6,5	5,4	6,2	15
88,3	88,6	86,0	85,7	100,0	85,7	87,6	74,5	16
1 691,4	1 685,0	1 749,9	1 704,6	1 679,0	1 745,4	1 810,7	1 776,3	17
974,2	957,0	965,1	1 001,8	1 031,5	1 022,4	1 100,4	1 028,5	18
136,5	146,6	201,9	141,6	130,6	185,7	132,0	93,3	19
90,5	96,2	102,1	97,2	82,9	83,7	92,9	44,8	20
12,2	12,1	11,9	11,7	11,6	11,6	11,3	10,9	21
6,9	0,9	35,4	1,2	0,1	15,4	0,2	1,1	22
4,6	7,0	30,3	5,9	0,1	39,1	6,0	8,3	23
0,0	8,3	—	3,6	13,7	13,9	—	11,9	24
1,4	1,2	1,3	1,3	1,3	1,2	1,4	1,2	25
20,9	20,9	20,9	20,7	20,9	20,8	20,2	20,1	26
60,0	60,0	60,0	60,0	57,2	57,2	57,2	57,2	27
48,4	48,4	48,4	48,4	45,6	45,6	45,6	45,6	28
11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	29
297,5	297,4	298,6	276,6	234,5	254,4	294,6	165,1	30
223,2	224,0	224,3	224,6	225,2	225,7	226,5	427,2	31
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	300,0	32
97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	97,9	33
—	—	—	—	—	—	—	—	34
25,3	26,1	26,4	26,7	27,3	27,8	28,6	29,3	35
1 691,4	1 685,0	1 749,9	1 704,6	1 679,0	1 745,4	1 810,7	1 776,3	36

2. Valuuttavaranto kunkin vuoden ja neljänneksen lopussa vuosina 1962—1965

Mmk

Valuuttalaji	1962	1963	1964				1965			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Kulta	135	135	146	145	145	190	190	188	188	267 ¹
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
Vaihdettavat valuutat	330	478	586	586	622	708	650	443	418	483
Sidotut valuutat ...	156	121	102	128	93	— 9	—37	2	—12	20
Yhteensä	621	734	834	859	860	889	803	633	594	816

¹ Korotettu kirjanpitoarvo (ks. tekstiä).

3. Tulostase vuosina 1960—1965

Mmk

	1960	1961	1962	1963	1964	1965
TUOTOT						
Korot kotimaisesta lainausliikkeestä	8,6	9,5	21,5	18,1	19,7	28,1
Korot ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta ...	13,0	13,4	7,4	7,3	10,2	7,7
Korot obligatioista	4,3	4,7	2,9	3,1	5,5	4,9
Provisiot	1,3	1,3	1,2	1,7	1,8	2,0
Agiot	2,4	2,4	2,5	1,9	2,0	2,1
Muut tuotot	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,8
Yhteensä	30,9	32,7	37,0	33,7	40,9	46,6
KULUT						
Palkat ja palkkiot	4,3	4,6	5,2	5,6	6,3	6,8
Eläkkeet ja avustukset	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6
Perhe-eläkkeet	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Pankkivaltuusmiesten palkkiot ja kulut ..	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Haarakonttorien valvojain palkkiot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Työnantajan sosiaaliturvamaksut	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4
Korot kassavarantotileistä	—	0,5	2,5	—	—	—
Setelien valmistus	2,3	2,3	2,8	2,3	2,4	3,2
Muut kulut	1,3	1,5	1,5	2,0	1,7	1,8
Poistot	6,0	2,7	0,9	0,5	3,0	4,3
Kulut yhteensä	14,6	12,3	13,8	11,4	14,6	17,3
Pankin voitto	16,3	20,4	23,2	22,3	26,3	29,3
Yhteensä	30,9	32,7	37,0	33,7	40,9	46,6

4. Suomen Pankin soveltamia korkoja vuosina 1948—1965

Prosenttia

Päivästä	Pankkivaltuusmiesten määräämät diskonttoron rajat		Käytännössä veloitettu diskonttokorko		Rediskontto-korko ¹
	Alaraja	Yläraja	3 kuukauden tavaravekselit	3 kuukauden finanssivekselit	
6. II 1948	7 1/4	8 1/4	7 1/4	8 1/4	7 1/4
1. II 1949	6 3/4	7 3/4	6 3/4	7 3/4	6 3/4
1. VII 1949	5 3/4	6 3/4	5 3/4	6 3/4	5 3/4
3. XI 1950	7 3/4	8 3/4	7 3/4	8 3/4	7 3/4
16. XII 1951	5 3/4	6 3/4	5 3/4	6 3/4	5 3/4
1. XII 1954	5	7 1/2	5 3/4—6	6 1/2—7 1/2	»
19. IV 1956	6 1/2	8	6 1/2—7 1/2	7 1/4—8	6 1/2
8. XI 1956	»	»	7 1/2	8	7 1/2
1. X 1958	»	»	»	»	7 1/4
7. I 1959	»	»	7	7 1/2	»
1. III 1959	6	7 1/2	»	»	»
1. IV 1959	»	»	6 3/4	7	6 3/4
30. III 1962	7	8 1/2	»	»	8
2. IV 1962	»	»	7 3/4	8	»
28. IV 1962	6	7 1/2	6 3/4	7	7 2

¹ Rediskonttokorko oli 30. IX 1958 asti sidottu siihen korkoon, jolla ao. rahalaitos oli vekselin diskontannut. Taulukossa on tältä ajanjaksolta ilmoitettu rediskonttauksista kulloinkin käytännössä veloitettu alin korko. 1. X 1958 lukien rediskonttokorko on ollut kiinteä ja alkuperäisestä diskonttorosta riippumaton. — Tämän peruskoron lisäksi Suomen Pankki peri rahalaitoksilta lisäkorkoa näiden velan ylittäessä määrättyt rajat (ks. tekstiä).

² Eräissä tapauksissa on 1. XI 1965 lukien sovellettu alemmaa, 6 %:n korkoa (ks. tekstiä).

5. Kotimainen clearing-liike: vaihdettujen postivekseliä ja shek-kien sekä tilisiirtojen lukumäärä ja arvo vuosina 1962—1965

1 000 kpl

Mmk

Neljännes ja vuosi	Pääkonttori		Haarakonttorit		Yhteensä	
	Luku	Määrä	Luku	Määrä	Luku	Määrä
1965						
I— III	1 760	5 489,2	633	1 476,4	2 393	6 965,6
IV— VI	1 783	6 092,4	685	1 697,5	2 468	7 789,9
VII— IX	1 771	5 879,0	703	1 652,4	2 474	7 531,4
X—XII	1 946	6 562,3	774	1 769,9	2 720	8 332,2
Yhteensä	7 260	24 022,9	2 795	6 596,2	10 055	30 619,1
1964	6 304	21 015,9	2 395	5 708,3	8 699	26 724,2
1963	5 404	17 464,8	2 150	5 511,4	7 554	22 976,2
1962	4 982	16 433,8	1 891	5 071,3	6 873	21 505,1

6. Setelinanto vuosina 1956—1965

Päivä	Setelinanto-oikeus			Käytetty setelinanto-oikeus				Setelin- anto- vara
	Ensi- sijainen kate	Tois- sijainen kate (yläraja 500 mmk ¹)	Yhteensä	Liikkeessä olevat setelit	Vaadit- taessa maksetta- vat sitou- mukset	Shekki- luotoista nostat- tama	Yhteensä	
31. XII								
1956	323,0	580,0	903,0	607,3	247,3	3,2	857,8	45,2
1957	413,4	580,0	993,4	606,4	205,8	6,2	818,4	175,0
1958	606,4	470,5	1 076,9	650,8	180,5	8,1	839,4	237,5
1959	766,9	270,2	1 037,1	694,4	178,1	9,3	881,8	155,3
1960	753,1	419,9	1 173,0	727,4	166,8	9,8	904,0	269,0
1961	779,0	472,2	1 251,2	837,1	73,2	8,9	919,2	332,0
1962	705,4	500,0	1 205,4	774,4	112,6	4,3	891,3	314,1
1963	817,8	451,2	1 269,0	943,7	59,2	5,8	1 008,7	260,3
1964	1 049,7	500,0	1 549,7	1 002,7	186,8	5,0	1 194,5	355,2
1965	944,7	500,0	1 444,7	1 028,5	98,3	5,1	1 131,9	312,8
1965								
8. I	1 050,7	470,9	1 521,6	943,2	137,9	4,7	1 085,8	435,8
15.	1 046,6	444,4	1 491,0	917,8	140,7	4,9	1 063,4	427,6
23.	1 049,4	462,9	1 512,3	909,1	141,8	5,3	1 056,2	456,1
30.	1 066,7	460,8	1 527,5	910,2	145,7	5,1	1 061,0	466,5
8. II	1 055,2	458,0	1 513,2	884,0	158,5	5,2	1 047,7	465,5
15.	1 051,8	450,0	1 501,8	887,4	159,3	5,6	1 052,3	449,5
23.	1 052,7	500,0	1 552,7	905,4	176,3	5,3	1 087,0	465,7
27.	1 056,5	500,0	1 556,5	959,2	166,5	4,6	1 130,3	426,2
8. III	1 040,7	500,0	1 540,7	904,8	150,5	4,2	1 059,5	481,2
15.	1 033,1	500,0	1 533,1	898,6	156,2	4,9	1 059,7	473,4
23.	1 004,1	500,0	1 504,1	902,5	182,5	4,3	1 089,3	414,8
31.	973,8	500,0	1 473,8	921,3	161,6	3,8	1 086,7	387,1
8. IV	968,8	500,0	1 468,8	922,1	146,9	3,7	1 072,7	396,1
15.	955,6	500,0	1 455,6	960,5	156,6	4,0	1 121,1	334,5
23.	950,4	500,0	1 450,4	941,1	157,9	3,5	1 102,5	347,9
30.	937,4	500,0	1 437,4	958,1	154,3	2,8	1 115,2	322,2
8. V	920,2	500,0	1 420,2	941,3	150,0	3,5	1 094,8	325,4
15.	887,6	500,0	1 387,6	939,4	127,3	4,3	1 071,0	316,6
22.	863,8	500,0	1 363,8	969,5	144,6	2,8	1 116,9	246,9
31.	844,0	500,0	1 344,0	983,7	112,7	4,5	1 100,9	243,1
8. VI	820,7	500,0	1 320,7	978,9	114,8	5,0	1 098,7	222,0
15.	810,0	500,0	1 310,0	948,5	119,7	4,8	1 073,0	237,0
23.	786,0	500,0	1 286,0	1 003,5	140,8	4,0	1 148,3	137,7
30.	775,8	500,0	1 275,8	1 010,3	174,8	1,7	1 186,8	89,0

Mmk

Päivä	Setelinanto-oikeus			Käytetty setelinanto-oikeus				Setelin- anto- vara
	Ensi- sijainen kate	Tois- sijainen kate (yläraja 500 mmk ¹)	Yhteensä	Liikkeessä olevat setelit	Vaadit- taessa maksetta- vat sitou- mukset	Shekki- luotoista nostat- matta	Yhteensä	
1965								
8. VII	799,0	500,0	1 299,0	986,2	111,9	1,9	1 100,0	199,0
15.	771,9	500,0	1 271,9	968,6	90,6	4,0	1 063,2	208,7
23.	772,8	500,0	1 272,8	961,7	103,8	3,8	1 069,3	203,5
31.	780,7	500,0	1 280,7	965,5	94,6	5,2	1 065,3	215,4
7. VIII	790,6	500,0	1 290,6	959,0	115,2	4,3	1 078,5	212,1
14.	800,3	500,0	1 300,3	954,6	122,4	5,1	1 082,1	218,2
23.	793,9	500,0	1 293,9	961,2	112,6	4,9	1 078,7	215,2
31.	792,4	500,0	1 292,4	957,5	122,9	5,0	1 085,4	207,0
8. IX	783,8	500,0	1 283,8	930,6	111,1	4,8	1 046,5	237,3
15.	770,1	500,0	1 270,1	927,8	130,8	5,0	1 063,6	206,5
23.	768,2	500,0	1 268,2	938,6	136,8	5,0	1 080,4	187,8
30.	742,7	500,0	1 242,7	962,9	132,0	5,3	1 100,2	142,5
8. X	760,3	500,0	1 260,3	957,9	124,8	4,5	1 087,2	173,1
15.	756,2	500,0	1 256,2	952,3	125,0	4,4	1 081,7	174,5
23.	782,3	500,0	1 282,3	959,3	144,0	4,0	1 107,3	175,0
30.	849,5	500,0	1 349,5	980,2	155,1	4,3	1 139,6	209,9
8. XI	851,5	500,0	1 351,5	974,2	136,5	4,7	1 115,4	236,1
15.	851,1	500,0	1 351,1	957,0	146,6	5,6	1 109,2	241,9
23.	848,0	500,0	1 348,0	965,1	201,9	5,5	1 172,5	175,5
30.	834,7	500,0	1 334,7	1 001,8	141,6	5,6	1 149,0	185,7
8. XII	821,2	500,0	1 321,2	1 031,5	130,6	5,8	1 167,9	153,3
15.	823,8	500,0	1 323,8	1 022,4	185,7	5,7	1 213,8	110,0
23.	800,7	500,0	1 300,7	1 100,4	132,0	5,7	1 238,1	62,6
31.	944,7	500,0	1 444,7	1 028,5	98,3	5,1	1 131,9	312,8
Keskim.	881,1	494,7	1 375,8	956,4	139,3	4,5	1 100,2	275,6
Vaihtelu	324,0	55,6	313,8	216,4	111,3	4,1	191,6	418,6

¹ Joulukuun 23 päivästä 1955 joulukuun 31 päivään 1959 yläraja oli 580 miljoonaa markkaa.

7. Liikkeessä olevat setelit ja metallirahat vuosien 1960—1965 lopussa

Mmk

Rahalaaji	1960	1961	1962	1963	1964	1965
Setelit						
Uudet						
100 mk	—	—	—	474,2	537,7	591,9
50 »	—	—	—	239,5	240,4	238,4
10 »	—	—	—	145,3	148,9	153,1
5 »	—	—	—	29,4	30,8	31,5
1 »	—	—	—	27,1	23,7	13,6
Yhteensä	—	—	—	915,5	981,5	1 028,5
Vanhat						
10 000 vmk	328,0	395,3	362,4	14,3	10,5	9,6
5 000 »	223,5	248,0	226,9	5,4	3,6	2,9
1 000 »	127,9	140,9	134,4	3,6	2,9	2,6
500 »	25,4	27,7	26,5	1,2	0,9	0,9
100 »	21,4	24,0	23,0	2,5	2,1	2,0
50, 20, 10, 5 »	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Yhteensä	727,4	837,1	774,4	28,2	21,2	19,2
Kaikkiaan	727,4	837,1	774,4	943,7	1 002,7	1 047,7
Metallirahat						
Uudet						
1 mk	—	—	—	—	9,5	24,4
50 p	—	—	—	8,0	8,6	8,4
20 »	—	—	—	7,0	8,4	8,8
10 »	—	—	—	3,5	4,0	4,2
5 »	—	—	—	2,2	3,0	3,3
1 »	—	—	—	1,3	1,9	2,4
Yhteensä	—	—	—	22,0	35,4	51,5
Vanhat						
1 000 vmk	2,0	2,0	1,9	1,8	1,7	1,7
500 »	2,9	3,0	2,9	2,8	2,8	2,9
200 »	7,4	7,3	5,9	1,8	1,7	1,6
100 »	5,1	4,7	3,8	1,1	0,9	0,8
50 »	6,9	7,8	7,7	1,7	1,4	1,4
20 »	6,6	7,5	7,7	2,1	1,8	1,6
10 »	4,3	4,7	4,8	1,8	1,5	1,5
5 »	3,7	4,0	3,9	2,0	1,9	1,8
1 »	3,7	4,0	4,1	3,0	2,8	2,6
50, 25, 10, 5, 1 vp	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Yhteensä	43,1	45,5	43,2	18,6	17,0	16,4
Kaikkiaan	43,1	45,5	43,2	40,6	52,4	67,9

8. Setelinvalmistus ja setelinpoltto vuosina 1963—1965

Mmk

Setelilaji	Setelinvalmistus			Setelinpoltto		
	1963	1964	1965	1963	1964	1965
Setelit						
Uudet 100 mk	881,0	348,0	341,0	63,8	175,0	210,0
50 »	565,5	149,5	155,0	60,5	145,0	167,5
10 »	387,0	158,0	298,0	111,4	213,0	201,0
5 »	73,0	52,0	83,0	31,8	50,0	57,0
1 »	119,4	80,9	73,3	69,3	99,2	61,7
Yhteensä	2 025,9	788,4	950,3	336,8	682,2	697,2
milj. kpl	192,8	113,5	126,2	88,6	135,1	98,7
Vanhat Yhteensä	—	—	—	1 134,1	7,3	2,1
milj. kpl	—	—	—	72,7	1,0	0,2
Kaikkiaan	2 025,9	788,4	950,3	1 470,9	689,5	699,3
milj. kpl	192,8	113,5	126,2	161,3	136,1	98,9

9. Setelit ja metallirahat vuonna 1965

Mmk

Rahalaji	Vastuu- summa 31. XII 1964	Valmis- tettu 1965	Hävitetty 1965	Vastuu- summa 31. XII 1965	Suomen Pankissa 31. XII 1965	Liikkeessä 31. XII 1965
Setelit						
Uudet 100 mk	990,2	341,0	210,0	1 121,2	529,3	591,9
50 »	509,5	155,0	167,5	497,0	258,6	238,4
10 »	220,6	298,0	201,0	317,6	164,5	153,1
5 »	43,2	83,0	57,0	69,2	37,7	31,5
1 »	31,8	73,3	61,7	43,4	29,8	13,6
Yhteensä	1 795,3	950,3	697,2	2 048,4	1 019,9	1 028,5
milj. kpl	82,6	126,2	98,7	110,1	64,3	45,8
Vanhat Yhteensä	21,3	—	2,1	19,2	—	19,2
milj. kpl	11,8	—	0,2	11,6	—	11,6
Kaikkiaan	1 816,6	950,3	699,3	2 067,6	1 019,9	1 047,7
milj. kpl	94,4	126,2	98,9	121,7	64,3	57,4
Metallirahat						
Uudet 1 mk	10,0	15,1	—	25,1	0,7	24,4
50 p	10,2	0,8	—	11,0	2,6	8,4
20 »	8,8	1,2	—	10,0	1,2	8,8
10 »	4,5	0,5	—	5,0	0,8	4,2
5 »	3,3	0,5	—	3,8	0,5	3,3
1 »	2,2	0,4	—	2,6	0,2	2,4
Yhteensä	39,0	18,5	—	57,5	6,0	51,5
Vanhat						
1 000—100 vmk	7,3	—	0,2	7,1	0,1	7,0
50 vmk—1 vp	9,9	—	0,5	9,4	0,0	9,4
Yhteensä	17,2	—	0,7	16,5	0,1	16,4
Kaikkiaan	56,2	18,5	0,7	74,0	6,1	67,9

10. Parikurssit ja avista-myyntikurssit¹ vuonna 1965

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin florinia
Parikurssi	3,20	2,96	8,96	61,86	44,80	46,33	80,00	88,40
Myyntikurssi								
1. I	3,218	2,998	8,975	62,60	44,98	46,50	80,98	89,54
7.	3,218	2,996	8,975	62,60	44,98	46,50	80,92	89,47
8.	3,218	2,996	8,975	62,60	44,98	46,50	80,92	89,54
13.	3,216	2,996	8,975	62,60	44,98	46,50	80,92	89,54
18.	3,216	2,996	8,975	62,60	44,98	46,50	80,86	89,54
20.	3,216	2,996	8,980	62,65	44,98	46,54	80,86	89,54
21.	3,216	2,996	8,980	62,65	44,98	46,54	80,86	89,54
22.	3,218	2,996	8,980	62,65	44,98	46,50	80,92	89,61
25.	3,216	2,996	8,980	62,65	44,98	46,50	80,86	89,54
26.	3,216	2,996	8,980	62,65	44,98	46,50	80,86	89,54
1. II	3,216	2,996	8,980	62,60	44,98	46,50	80,86	89,54
2.	3,216	2,996	8,990	62,60	44,98	46,50	80,86	89,54
4.	3,216	2,996	8,985	62,60	44,98	46,50	80,86	89,54
9.	3,216	2,996	8,990	62,60	44,98	46,50	80,86	89,54
10.	3,216	2,994	8,990	62,60	44,98	46,50	80,86	89,54
12.	3,216	2,992	8,990	62,60	44,98	46,50	80,86	89,54
15.	3,218	2,992	8,990	62,65	44,98	46,50	80,86	89,54
17.	3,216	2,992	8,990	62,65	44,98	46,50	80,86	89,54
19.	3,218	2,992	8,990	62,65	44,98	46,50	80,86	89,54
22.	3,218	2,990	8,995	62,65	44,98	46,54	80,86	89,54
24.	3,218	2,986	8,995	62,65	44,98	46,54	80,92	89,54
25.	3,218	2,982	8,995	62,65	44,98	46,54	80,92	89,54
26.	3,218	2,982	8,995	62,65	44,98	46,54	80,98	89,54
2. III	3,218	2,982	8,995	62,70	45,02	46,54	80,98	89,54
3.	3,218	2,980	8,995	62,70	45,02	46,54	80,98	89,54
5.	3,220	2,980	8,995	62,70	45,02	46,54	80,98	89,54
8.	3,220	2,980	8,995	62,70	45,02	46,58	80,98	89,54
10.	3,220	2,980	8,995	62,70	45,02	46,58	80,98	89,47
11.	3,220	2,980	8,990	62,70	45,02	46,58	80,98	89,47
12.	3,220	2,980	8,995	62,75	45,02	46,58	81,04	89,47
15.	3,222	2,980	8,995	62,75	45,02	46,58	81,04	89,47
18.	3,222	2,980	8,995	62,75	45,02	46,58	81,04	89,47
19.	3,224	2,980	8,995	62,75	45,02	46,58	81,04	89,54
22.	3,224	2,980	8,995	62,78	45,02	46,58	81,04	89,54
24.	3,224	2,980	9,000	62,78	45,06	46,58	81,04	89,54
25.	3,224	2,975	9,000	62,78	45,06	46,58	81,04	89,61
27.	3,224	2,975	8,995	62,78	45,06	46,58	81,04	89,61
30.	3,224	2,982	9,000	62,78	45,06	46,58	81,04	89,54
31.	3,224	2,982	9,000	62,78	45,06	46,58	81,04	89,54

¹ Kurssit niinä päivinä, joina jokin kurssi on muuttunut.

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkiä	100 Portugalin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	100 Tšekko-slovakian kruunua	Päivä
6,40	73,18	64,82	0,5120	12,31	11,13	7,44	5,33	44,44	Parikurssi
									Myyntikurssi
6,485	74,58	65,65	0,5147	12,46	11,20	7,50	5,42	44,58	1. I
6,485	74,58	65,65	0,5147	12,46	11,20	7,50	5,42	44,58	7.
6,485	74,58	65,65	0,5147	12,46	11,20	7,50	5,42	44,58	8.
6,485	74,52	65,65	0,5147	12,46	11,20	7,50	5,42	44,58	13.
6,480	74,46	65,65	0,5147	12,46	11,20	7,50	5,42	44,58	18.
6,480	74,46	65,65	0,5147	12,46	11,20	7,50	5,42	44,58	20.
6,485	74,46	65,65	0,5147	12,45	11,20	7,50	5,42	44,58	21.
6,485	74,46	65,65	0,5147	12,45	11,20	7,50	5,42	44,58	22.
6,485	74,46	65,65	0,5147	12,45	11,20	7,50	5,42	44,58	25.
6,485	74,40	65,65	0,5147	12,45	11,20	7,50	5,42	44,58	26.
6,485	74,40	65,65	0,5147	12,45	11,20	7,50	5,42	44,58	1. II
6,485	74,40	65,65	0,5147	12,45	11,20	7,50	5,42	44,58	2.
6,485	74,40	65,65	0,5147	12,45	11,20	7,50	5,42	44,58	4.
6,485	74,40	65,65	0,5147	12,45	11,20	7,50	5,42	44,58	9.
6,485	74,34	65,65	0,5147	12,44	11,21	7,50	5,42	44,58	10.
6,480	74,34	65,65	0,5147	12,44	11,21	7,50	5,42	44,58	12.
6,480	74,34	65,65	0,5147	12,44	11,21	7,50	5,42	44,58	15.
6,480	74,34	65,65	0,5147	12,45	11,21	7,50	5,42	44,58	17.
6,480	74,34	65,65	0,5147	12,45	11,21	7,50	5,42	44,58	19.
6,480	74,28	65,65	0,5147	12,45	11,21	7,50	5,42	44,58	22.
6,480	74,28	65,65	0,5147	12,45	11,21	7,50	5,42	44,58	24.
6,485	74,28	65,65	0,5151	12,45	11,21	7,50	5,42	44,58	25.
6,485	74,34	65,65	0,5151	12,45	11,21	7,50	5,42	44,58	26.
6,485	74,34	65,65	0,5151	12,46	11,21	7,50	5,42	44,58	2. III
6,485	74,28	65,65	0,5151	12,46	11,22	7,50	5,42	44,58	3.
6,485	74,28	65,65	0,5151	12,46	11,22	7,50	5,42	44,58	5.
6,485	74,28	65,70	0,5151	12,46	11,22	7,50	5,42	44,58	8.
6,490	74,22	65,75	0,5155	12,47	11,22	7,50	5,42	44,58	10.
6,490	74,16	65,75	0,5155	12,47	11,22	7,50	5,42	44,58	11.
6,490	74,16	65,75	0,5155	12,47	11,22	7,50	5,42	44,58	12.
6,490	74,16	65,75	0,5155	12,47	11,22	7,50	5,42	44,58	15.
6,490	74,22	65,75	0,5155	12,47	11,22	7,50	5,42	44,58	18.
6,490	74,22	65,75	0,5155	12,47	11,22	7,50	5,42	44,58	19.
6,495	74,22	65,75	0,5155	12,47	11,22	7,50	5,42	44,58	22.
6,495	74,22	65,75	0,5159	12,48	11,22	7,50	5,42	44,58	24.
6,495	74,16	65,75	0,5159	12,48	11,22	7,50	5,42	44,58	25.
6,495	74,16	65,75	0,5159	12,48	11,22	7,50	5,42	44,58	27.
6,495	74,16	65,75	0,5159	12,48	11,22	7,50	5,42	44,58	30.
6,495	74,16	65,80	0,5159	12,48	11,22	7,50	5,42	44,58	31.

10. (Jatk.) Parikurssit ja avista-myyntikurssit vuonna 1965

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin florinia
1. IV	3,224	2,982	8,995	62,78	45,06	46,58	81,10	89,54
2.	3,224	2,982	8,995	62,78	45,06	46,58	81,10	89,54
5.	3,224	2,982	9,000	62,78	45,06	46,58	81,10	89,61
6.	3,224	2,982	9,005	62,78	45,06	46,58	81,10	89,61
7.	3,224	2,982	9,005	62,78	45,06	46,58	81,10	89,61
8.	3,224	2,982	9,010	62,78	45,06	46,58	81,10	89,61
9.	3,224	2,986	9,010	62,78	45,06	46,63	81,16	89,61
12.	3,224	2,986	9,015	62,78	45,06	46,63	81,10	89,61
20.	3,224	2,988	9,020	62,73	45,10	46,67	81,10	89,61
21.	3,224	2,990	9,025	62,73	45,10	46,67	81,10	89,61
22.	3,224	2,990	9,025	62,73	45,10	46,67	81,16	89,61
26.	3,224	2,990	9,025	62,68	45,10	46,67	81,16	89,61
3. V	3,224	2,990	9,025	62,63	45,10	46,67	81,16	89,61
5.	3,224	2,990	9,025	62,58	45,10	46,67	81,10	89,61
10.	3,224	2,990	9,025	62,53	45,10	46,67	81,10	89,61
11.	3,224	2,990	9,025	62,48	45,10	46,67	81,04	89,61
12.	3,224	2,990	9,025	62,43	45,10	46,67	81,04	89,61
13.	3,224	2,986	9,025	62,53	45,10	46,67	81,04	89,61
14.	3,224	2,986	9,025	62,66	45,10	46,67	81,04	89,61
17.	3,224	2,986	9,025	62,71	45,10	46,67	81,04	89,61
20.	3,224	2,986	9,020	62,76	45,10	46,67	81,04	89,61
24.	3,224	2,986	9,020	62,78	45,10	46,62	80,90	89,61
25.	3,224	2,986	9,015	62,78	45,10	46,62	80,90	89,61
28.	3,224	2,986	9,010	62,73	45,10	46,62	80,90	89,61
31.	3,224	2,986	9,010	62,63	45,10	46,58	80,84	89,61
1. VI	3,224	2,986	9,005	62,63	45,10	46,58	80,84	89,51
2.	3,224	2,986	9,005	62,63	45,10	46,58	80,84	89,51
4.	3,224	2,982	9,010	62,58	45,10	46,58	80,78	89,51
14.	3,224	2,982	9,010	62,53	45,10	46,58	80,72	89,44
17.	3,224	2,982	9,005	62,53	45,10	46,58	80,72	89,44
18.	3,224	2,980	9,000	62,53	45,10	46,54	80,66	89,44
21.	3,224	2,980	9,005	62,48	45,10	46,54	80,66	89,44
22.	3,224	2,980	9,005	62,43	45,10	46,54	80,66	89,51
23.	3,224	2,980	9,000	62,38	45,10	46,54	80,66	89,51
28.	3,224	2,980	9,000	62,33	45,10	46,54	80,60	89,51
29.	3,224	2,980	9,000	62,38	45,10	46,54	80,60	89,51
7. VII	3,224	2,980	9,000	62,38	45,10	46,54	80,60	89,51
8.	3,224	2,980	9,000	62,38	45,10	46,54	80,60	89,51
14.	3,224	2,975	9,000	62,43	45,10	46,54	80,60	89,51
16.	3,224	2,975	9,000	62,53	45,10	46,54	80,60	89,58
20.	3,224	2,975	9,000	62,53	45,10	46,54	80,60	89,58
21.	3,224	2,975	9,000	62,53	45,10	46,54	80,53	89,58

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkiä	100 Portu- galin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	100 Tšekko- slovakian kruunua	Päivä
6,497	74,16	65,80	0,5159	12,48	11,22	7,50	5,42	—	1. IV
6,497	74,22	65,80	0,5159	12,48	11,22	7,50	5,42	—	2.
6,497	74,22	65,80	0,5159	12,48	11,22	7,50	5,42	—	5.
6,497	74,22	65,80	0,5159	12,48	11,23	7,50	5,42	—	6.
6,497	74,28	65,80	0,5159	12,48	11,23	7,50	5,42	—	7.
6,497	74,34	65,80	0,5159	12,48	11,23	7,50	5,42	—	8.
6,497	74,34	65,80	0,5159	12,48	11,23	7,50	5,42	—	9.
6,497	74,34	65,80	0,5159	12,48	11,23	7,50	5,42	—	12.
6,497	74,34	65,80	0,5159	12,48	11,24	7,50	5,42	—	20.
6,497	74,34	65,80	0,5159	12,48	11,24	7,50	5,42	—	21.
6,497	74,28	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	22.
6,497	74,22	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	26.
6,497	74,22	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	3. V
6,497	74,22	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	5.
6,497	74,22	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	10.
6,497	74,22	65,80	0,5163	12,48	11,25	7,50	5,42	—	11.
6,497	74,22	65,80	0,5163	12,48	11,25	7,50	5,42	—	12.
6,497	74,22	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	13.
6,497	74,22	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	14.
6,497	74,22	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	17.
6,497	74,22	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	20.
6,497	74,22	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	24.
6,497	74,22	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	25.
6,497	74,22	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	28.
6,497	74,22	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	31.
6,497	74,31	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	1. VI
6,497	74,49	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	2.
6,497	74,49	65,80	0,5163	12,49	11,24	7,50	5,42	—	4.
6,497	74,49	65,80	0,5163	12,49	11,24	7,50	5,42	—	14.
6,497	74,49	65,80	0,5163	12,49	11,24	7,50	5,42	—	17.
6,497	74,49	65,80	0,5163	12,49	11,23	7,50	5,42	—	18.
6,497	74,49	65,80	0,5163	12,49	11,23	7,50	5,42	—	21.
6,497	74,49	65,80	0,5163	12,49	11,23	7,50	5,42	—	22.
6,497	74,49	65,80	0,5163	12,49	11,23	7,50	5,42	—	23.
6,497	74,43	65,80	0,5163	12,49	11,23	7,50	5,42	—	28.
6,497	74,37	65,80	0,5163	12,49	11,23	7,50	5,42	—	29.
6,497	74,42	65,80	0,5163	12,49	11,23	7,50	5,42	—	7. VII
6,497	74,49	65,80	0,5163	12,49	11,23	7,50	5,42	—	8.
6,497	74,49	65,80	0,5163	12,49	11,23	7,50	5,42	—	14.
6,497	74,55	65,80	0,5163	12,49	11,23	7,50	5,42	—	16.
6,497	74,65	65,80	0,5163	12,49	11,23	7,50	5,42	—	20.
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,49	11,23	7,50	5,42	—	21.

10. (Jatk.) Parikurssit ja avista-myyntikurssit vuonna 1965

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin florinia
28. VII	3,224	2,977	9,005	62,48	45,10	46,54	80,47	89,58
30.	3,224	2,980	9,005	62,43	45,10	46,54	80,41	89,51
3.VIII	3,224	2,980	9,000	62,43	45,10	46,50	80,41	89,51
4.	3,224	2,980	9,000	62,43	45,10	46,50	80,35	89,57
6.	3,224	2,984	9,000	62,43	45,10	46,50	80,53	89,70
9.	3,224	2,984	9,000	62,43	45,10	46,50	80,43	89,70
10.	3,224	2,984	9,000	62,43	45,10	46,50	80,37	89,70
11.	3,224	2,984	9,000	62,38	45,10	46,50	80,37	89,70
13.	3,224	2,990	9,000	62,38	45,10	46,50	80,42	89,70
20.	3,224	2,990	9,000	62,38	45,10	46,46	80,42	89,70
27.	3,224	2,992	9,000	62,38	45,10	46,46	80,42	89,63
8. IX	3,224	2,994	9,005	62,38	45,10	46,50	80,42	89,63
9.	3,224	2,994	9,005	62,38	45,10	46,54	80,42	89,63
10.	3,224	2,996	9,005	62,38	45,10	46,58	80,42	89,63
13.	3,224	2,996	9,015	62,38	45,10	46,58	80,42	89,63
15.	3,224	2,996	9,020	62,38	45,10	46,58	80,42	89,63
16.	3,224	2,996	9,020	62,38	45,10	46,65	80,42	89,56
17.	3,224	2,994	9,020	62,49	45,10	46,65	80,42	89,56
20.	3,224	2,994	9,025	62,49	45,10	46,65	80,42	89,56
22.	3,224	2,994	9,025	62,49	45,10	46,65	80,42	89,56
23.	3,224	2,996	9,025	62,49	45,10	46,70	80,42	89,56
29.	3,224	2,996	9,030	62,49	45,10	46,70	80,42	89,56
30.	3,224	2,996	9,035	62,49	45,14	46,74	80,42	89,63
1. X	3,224	2,996	9,035	62,44	45,14	46,74	80,42	89,63
4.	3,224	2,996	9,040	62,44	45,14	46,79	80,42	89,63
11.	3,224	2,998	9,040	62,39	45,14	46,79	80,42	89,63
12.	3,224	2,998	9,040	62,39	45,14	46,79	80,48	89,56
15.	3,224	2,998	9,040	62,39	45,14	46,79	80,54	89,56
19.	3,224	3,000	9,040	62,39	45,14	46,79	80,54	89,56
20.	3,224	3,000	9,040	62,39	45,14	46,75	80,60	89,56
1. XI	3,224	3,000	9,040	62,34	45,14	46,75	80,60	89,49
4.	3,224	3,000	9,045	62,34	45,14	46,75	80,60	89,49
8.	3,224	3,000	9,040	62,34	45,14	46,75	80,60	89,49
9.	3,224	3,000	9,040	62,34	45,14	46,75	80,60	89,56
15.	3,224	2,998	9,040	62,34	45,14	46,75	80,60	89,49
18.	3,224	3,000	9,040	62,34	45,14	46,79	80,60	89,49
1. XII	3,224	3,000	9,040	62,34	45,14	46,79	80,60	89,49
2.	3,224	3,000	9,035	62,34	45,14	46,79	80,60	89,49
7.	3,224	2,998	9,035	62,34	45,14	46,83	80,60	89,49

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkää	100 Portu- galin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetää	100 Tšekko- slovakian kruunua	Päivä
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,50	11,23	7,50	5,42	—	28. VII
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,50	11,23	7,50	5,42	—	30.
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,50	11,23	7,50	5,42	—	3. VIII
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,50	11,23	7,50	5,42	—	4.
6,497	74,76	65,80	0,5163	12,50	11,23	7,50	5,42	—	6.
6,497	74,76	65,80	0,5163	12,50	11,23	7,50	5,42	—	9.
6,497	74,76	65,80	0,5163	12,50	11,23	7,50	5,42	—	10.
6,497	74,76	65,80	0,5163	12,50	11,23	7,50	5,42	—	11.
6,497	74,76	65,80	0,5163	12,50	11,23	7,50	5,42	—	13.
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,50	11,22	7,50	5,42	—	20.
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,50	11,22	7,50	5,42	—	27.
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,50	11,23	7,50	5,42	—	8. IX
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,50	11,23	7,50	5,42	—	9.
6,497	74,76	65,80	0,5163	12,50	11,23	7,50	5,42	—	10.
6,497	74,76	65,80	0,5163	12,50	11,23	7,50	5,42	—	13.
6,497	74,76	65,80	0,5163	12,50	11,23	7,50	5,42	—	15.
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,50	11,24	7,50	5,42	—	16.
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,50	11,24	7,50	5,42	—	17.
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,50	11,24	7,50	5,42	—	20.
6,492	74,70	65,80	0,5163	12,50	11,25	7,50	5,42	—	22.
6,492	74,70	65,80	0,5163	12,50	11,25	7,50	5,42	—	23.
6,492	74,70	65,80	0,5163	12,50	11,25	7,50	5,42	—	29.
6,492	74,70	65,80	0,5163	12,50	11,25	7,50	5,42	—	30.
6,492	74,70	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	1. X
6,492	74,70	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	4.
6,492	74,70	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	11.
6,492	74,70	65,80	0,5163	12,49	11,27	7,50	5,42	—	12.
6,492	74,70	65,80	0,5163	12,49	11,27	7,50	5,42	—	15.
6,492	74,64	65,80	0,5163	12,49	11,27	7,50	5,42	—	19.
6,492	74,64	65,80	0,5163	12,49	11,27	7,50	5,42	—	20.
6,492	74,64	65,80	0,5163	12,49	11,27	7,50	5,42	—	1. XI
6,492	74,64	65,80	0,5163	12,49	11,29	7,50	5,42	—	4.
6,492	74,64	65,80	0,5163	12,49	11,29	7,50	5,42	—	8.
6,497	74,64	65,80	0,5163	12,49	11,28	7,50	5,42	—	9.
6,497	74,64	65,80	0,5163	12,49	11,28	7,50	5,42	—	15.
6,497	74,64	65,80	0,5163	12,49	11,28	7,50	5,42	—	18.
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,49	11,28	7,50	5,42	—	1. XII
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,49	11,27	7,50	5,42	—	2.
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,48	11,27	7,50	5,42	—	7.

10. (Jatk.) Parikurssit ja avista-myyntikurssit vuonna 1965

Päivä	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin floriinia
9. XII	3,224	2,996	9,035	62,34	45,14	46,83	80,60	89,42
23.	3,224	2,998	9,035	62,34	45,14	46,83	80,66	89,42
31.	3,224	2,998	9,035	62,34	45,14	46,83	80,60	89,42

Clearingdollari noteerattiin kurssiin 3,21 mk. dollariin perustuivat clearingsopimukset seuraavien maiden kanssa: Bulgaria, Kolumbia, Kreikka, Puola, Saksan demokraattinen tasavalta, Tšekkoslovakia (1. 4. 1965 alkaen), Turkki (1. 2. 1965 saakka) ja Unkari. Kiinan, Neuvostoliiton ja Romanian sopimukset perustuivat ruplaan kurssin ollessa 3,5667 mk ruplalta.

11. Avista-myyntikurssit keskimäärin kuukautena vuosina 1964—1965

Kuu- kausi	1 USAn dollari	1 Kanadan dollari	1 Englannin punta	100 Ruotsin kruunua	100 Norjan kruunua	100 Tanskan kruunua	100 D- markkaa	100 Hollannin floriinia
1964								
I	3,220	2,982	9,009	62,05	44,99	46,62	80,98	89,39
II	3,217	2,980	9,000	62,06	44,94	46,53	81,00	89,25
III	3,217	2,980	9,000	62,50	44,94	46,59	80,96	89,21
IV	3,219	2,980	9,009	62,61	45,03	46,66	80,99	89,24
V	3,220	2,980	9,015	62,70	45,05	46,66	81,01	89,18
VI	3,222	2,980	9,003	62,73	45,06	46,63	81,09	89,05
VII	3,224	2,980	8,995	62,68	45,05	46,62	81,12	89,16
VIII	3,224	2,987	8,986	62,74	45,04	46,57	81,12	89,24
IX	3,223	2,994	8,972	62,76	44,99	46,53	81,09	89,35
X	3,219	2,996	8,959	62,42	44,93	46,46	80,99	89,38
XI	3,216	2,995	8,956	62,37	44,90	46,41	80,87	89,48
XII	3,217	2,994	8,975	62,54	44,97	46,50	80,90	89,54
1965								
I	3,217	2,996	8,977	62,62	44,98	46,50	80,90	89,54
II	3,217	2,992	8,990	62,62	44,98	46,51	80,87	89,54
III	3,222	2,980	8,996	62,74	45,03	46,57	81,02	89,53
IV	3,224	2,986	9,014	62,75	45,08	46,63	81,13	89,60
V	3,224	2,987	9,021	62,65	45,10	46,66	81,02	89,61
VI	3,224	2,982	9,006	62,52	45,10	46,56	80,72	89,49
VII	3,224	2,978	9,001	62,45	45,10	46,54	80,56	89,54
VIII	3,224	2,987	9,000	62,40	45,10	46,49	80,42	89,66
IX	3,224	2,995	9,015	62,43	45,10	46,60	80,42	89,60
X	3,224	2,998	9,040	62,41	45,14	46,77	80,51	89,58
XI	3,224	3,000	9,040	62,34	45,14	46,77	80,60	89,50
XII	3,224	2,997	9,035	62,34	45,14	46,82	80,61	89,44

mk

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkä	100 Portugalin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	100 Tšekko- slovakian kruunua	Päivä
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,48	11,27	7,50	5,42	—	9. XII
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,48	11,27	7,50	5,42	—	23.
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,48	11,27	7,50	5,42	—	31.

mk

100 Belgian frangia	100 Sveitsin frangia	100 Ranskan frangia	100 Italian liiraa	100 Itävallan šillinkä	100 Portugalin escudoa	100 Islannin kruunua	100 Espanjan pesetaa	100 Tšekko- slovakian kruunua	Kuu- kausi
									1964
6,462	74,60	65,72	0,5173	12,47	11,24	7,49	5,42	44,58	I
6,458	74,43	65,66	0,5169	12,45	11,22	7,49	5,42	44,58	II
6,457	74,36	65,65	0,5162	12,45	11,22	7,49	5,42	44,58	III
6,464	74,49	65,68	0,5151	12,46	11,23	7,49	5,42	44,58	IV
6,470	74,64	65,70	0,5152	12,46	11,24	7,49	5,42	44,58	V
6,465	74,68	65,73	0,5155	12,47	11,23	7,49	5,42	44,58	VI
6,475	74,63	65,80	0,5160	12,49	11,22	7,50	5,42	44,58	VII
6,482	74,62	65,80	0,5160	12,49	11,21	7,50	5,42	44,58	VIII
6,490	74,64	65,77	0,5160	12,49	11,19	7,50	5,42	44,58	IX
6,485	74,58	65,69	0,5153	12,46	11,17	7,50	5,42	44,58	X
6,480	74,52	65,65	0,5147	12,45	11,16	7,50	5,42	44,58	XI
6,481	74,54	65,65	0,5147	12,45	11,19	7,50	5,42	44,58	XII
									1965
6,484	74,50	65,65	0,5147	12,46	11,20	7,50	5,42	44,58	I
6,483	74,35	65,65	0,5147	12,45	11,21	7,50	5,42	44,58	II
6,490	74,22	65,73	0,5155	12,47	11,22	7,50	5,42	44,58	III
6,497	74,27	65,80	0,5160	12,48	11,24	7,50	5,42	—	IV
6,497	74,22	65,80	0,5163	12,49	11,25	7,50	5,42	—	V
6,497	74,47	65,80	0,5163	12,49	11,24	7,50	5,42	—	VI
6,497	74,56	65,80	0,5163	12,49	11,23	7,50	5,42	—	VII
6,497	74,73	65,80	0,5163	12,50	11,23	7,50	5,42	—	VIII
6,495	74,71	65,80	0,5163	12,50	11,24	7,50	5,42	—	IX
6,492	74,67	65,80	0,5163	12,49	11,26	7,50	5,42	—	X
6,496	74,64	65,80	0,5163	12,49	11,28	7,50	5,42	—	XI
6,497	74,70	65,80	0,5163	12,48	11,27	7,50	5,42	—	XII

12. Avista-myyntikurssit vuosina 1951—1965

Vuosi	1 USAn dollari			1 Englannin punta			100 Ruotsin kruunua		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1951	2,31	2,31	2,31	6,46	6,46	6,46	44,50	44,50	44,50
1952	2,31	2,31	2,31	6,46	6,46	6,46	44,50	44,50	44,50
1953	2,31	2,31	2,31	6,46	6,46	6,46	44,50	44,50	44,50
1954	2,31	2,31	2,31	6,46	6,46	6,46	44,50	44,50	44,50
1955	2,31	2,31	2,31	6,46	6,46	6,46	44,50	44,50	44,50
1956	2,31	2,31	2,31	6,46	6,44	6,4525	44,79	44,40	44,58
1957	3,21	2,31	2,5731	8,9850	6,44	7,2009	62,10	44,56	49,75
1958	3,21	3,2040	3,2099	8,9850	8,94	8,9667	62,10	61,80	61,92
1959	3,2060	3,2020	3,2028	9,0200	8,96	8,9960	61,97	61,85	61,92
1960	3,2120	3,2020	3,2072	9,0350	8,96	9,0049	62,32	61,85	62,07
1961	3,2220	3,2050	3,2146	9,0550	8,9700	9,0088	62,45	61,95	62,23
1962	3,2230	3,2170	3,2209	9,0600	9,0250	9,0437	62,66	62,05	62,50
1963	3,223	3,221	3,223	9,045	9,010	9,027	62,35	62,05	62,16
1964	3,224	3,216	3,220	9,020	8,950	8,990	62,78	62,00	62,52
1965	3,224	3,216	3,223	9,045	8,975	9,011	62,78	62,33	62,52

Vuosi	100 Norjan kruunua			100 Tanskan kruunua			100 D-markkaa		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1951	32,35	32,31	32,32	33,40	33,30	33,35	—	—	—
1952	32,35	32,35	32,35	33,40	33,40	33,40	55,00	55,00	55,00
1953	32,35	32,35	32,35	33,40	33,40	33,40	55,00	55,00	55,00
1954	32,35	32,35	32,35	33,40	33,40	33,40	55,00	55,00	55,00
1955	32,35	32,28	32,35	33,41	33,40	33,40	55,10	55,00	55,00
1956	32,42	32,20	32,28	33,46	33,27	33,35	55,19	55,01	55,11
1957	45,00	32,27	36,04	46,40	33,31	37,14	76,76	55,09	61,37
1958	44,90	44,78	44,83	46,44	46,28	46,36	76,71	76,27	76,55
1959	45,00	44,84	44,94	46,56	46,42	46,49	76,78	76,54	76,64
1960	45,09	44,80	44,97	46,73	46,39	46,54	77,04	76,78	76,91
1961	45,25	44,90	45,02	46,84	46,38	46,57	81,07	76,80	80,06
1962	45,20	45,08	45,14	46,84	46,58	46,69	80,90	80,36	80,60
1963	46,16	45,01	45,11	46,77	46,65	46,71	81,09	80,48	80,88
1964	45,09	44,89	44,99	46,69	46,37	46,56	81,12	80,86	81,01
1965	45,14	44,98	45,08	46,83	46,46	46,62	81,16	80,35	80,73

Vuosi	100 Hollannin florinia			100 Belgian frangia			100 Sveitsin frangia		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1951	60,90	60,90	60,90	4,62	4,62	4,62	53,00	53,00	53,00
1952	60,90	60,90	60,90	4,62	4,62	4,62	53,00	53,00	53,00
1953	60,90	60,90	60,90	4,62	4,62	4,62	53,00	53,00	53,00
1954	60,90	60,90	60,90	4,62	4,62	4,62	53,00	53,00	53,00
1955	60,90	60,80	60,90	4,6270	4,62	4,62	53,00	52,75	53,00
1956	60,91	60,49	60,66	4,6350	4,6050	4,6269	52,97	52,63	52,78
1957	84,75	60,56	67,68	6,4250	4,5990	5,1359	73,70	52,77	58,83
1958	84,84	84,43	84,70	6,4450	6,4200	6,4325	73,55	73,15	73,32
1959	85,02	84,75	84,87	6,4250	6,3900	6,4112	74,40	73,68	74,13
1960	85,18	84,82	85,05	6,4550	6,4000	6,4337	74,62	73,80	74,74
1961	89,69	84,70	88,58	6,4750	6,4100	6,4501	74,66	74,18	74,44
1962	89,69	88,86	89,42	6,4850	6,4650	6,4747	74,72	74,02	74,51
1963	89,76	89,20	89,55	6,485	6,455	6,467	74,72	74,44	74,62
1964	89,54	88,98	89,29	6,490	6,455	6,473	74,70	74,34	74,56
1965	89,70	89,42	89,55	6,497	6,480	6,494	74,76	74,16	74,51

Vuosi	100 Ranskan frangia ¹			100 Italian liiraa			100 Itävallan šillinkiä		
	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.	Korkein	Alin	Keskim.
1951	0,66	0,66	0,66	—	—	—	—	—	—
1952	0,66	0,66	0,66	—	—	—	—	—	—
1953	0,66	0,66	0,66	—	—	—	—	—	—
1954	0,66	0,66	0,66	—	—	—	—	—	—
1955	0,66	0,66	0,66	—	—	—	8,90	8,90	8,90
1956	0,6600	0,6554	0,6574	—	—	—	8,90	8,90	8,90
1957	0,7650	0,5482	0,6779	0,5135	0,5125	0,5135	12,40	8,90	9,91
1958	0,7645	0,6498	0,7625	0,5155	0,5115	0,5142	12,39	12,32	12,36
1959	0,6498	0,6498	0,6498	0,5165	0,5135	0,5160	12,42	12,34	12,38
1960	65,55	65,20	65,41	0,5176	0,5156	0,5168	12,45	12,31	12,36
1961	65,75	65,32	65,54	0,5192	0,5160	0,5179	12,50	12,32	12,40
1962	65,80	65,60	65,74	0,5193	0,5180	0,5190	12,49	12,46	12,48
1963	65,80	65,75	65,79	0,5193	0,5176	0,5188	12,50	12,46	12,49
1964	65,80	65,65	65,71	0,5176	0,5147	0,5157	12,50	12,45	12,47
1965	65,80	65,65	65,77	0,5163	0,5147	0,5160	12,50	12,44	12,48

¹ Uusi frangi 1 päivästä tammikuuta 1960 lähtien.

Eduskunnan pankkivaltuusmiehet vuoden 1965 lopussa

ESKOLA, KUSTAA OSKARI, maanviljelijä, *puheenjohtaja*
WIHERHEIMO, TOIVO ANTERO, filosofian maisteri, *varapuheenjohtaja*
AALTONEN, AIMO ANSELM, puolueen puheenjohtaja
KOKKOLA, VEIKKO JOHAN, kaupunginkamreeri
KINNUNEN, TOIVO HENRIK, kunnallisneuvos
TEIR, GRELS OLOF, varatuomari
LEHTO, OIVA, puolueen varapuheenjohtaja
SALO, TUURE OLAVI, varatuomari
PAASIO, KUSTAA RAFAEL, päätoimittaja

Suomen Pankki vuoden 1965 lopussa

Johtokunta

WARIS, KLAUS HENRIK, filosofian tohtori, *puheenjohtaja*
LEINONEN, ESKO KULLERVO, lainopin kandidaatti
SIMONEN, AARRE EDVARD, lakitieteen lisensiaatti, varatuomari
KARJALAINEN, AHTI KALLE SAMULI, valtiotieteen tohtori, ulkoasiainministeri, virasta vapaa
ROSSI, TARU REINO KAI, filosofian tohtori
VALVANNE, HEIKKI ILMARI, valtiotieteen tohtori, vt. jäsen

Pankin sihteerit

VATANEN, UUNO ARMAS, luottoasiat
TAMMIVUORI, PERTTI JUHANI, hallinnolliset asiat
VOUTILAINEN, JOUKO JUHANI, ulkomaan asiat ja tiedotusasiat
IGNATIUS, KARL HERMAN, hallinnolliset asiat
ARANKO, JORMA KALEVI, valuutta-asiat

Pankin pääkonttori

Ylikamreeri

ENGBERG, KARL GUNNAR

Osastopäälliköt

SUNDMAN, CARL GUSTAV, ulkomaanvaluutat
BLOMQUIST, PAUL MIKAEL, keskuskirjanpito
ÖSTERLUND, PAUL-ERIK LUDVIG, ulkomaanvaluutat
KAJANTIE, ARVO OLAVI, remburssit ja tarkastus
LINDSTRÖM, HELGE EUGEN, luottoasiat
EIROLA, KAINO PELLERVO, kirjanpito
NENONEN, AARRE VILHO, ulkomainen kirjeenvaihto
SUOMELA, EINO KALEVI, toimisto

Ylikassanhoitaja

ASPELUND, BROR KARL ARTHUR

Taloustieteellinen tutkimuslaitos

VALVANNE, HEIKKI ILMARI, *tutkimuslaitoksen johtaja*
PAUNIO, JOUKO JUHANI KYÖSTI, *osastopäällikkö*
HELELÄ, TIMO MAURI, *osastopäällikkö*